

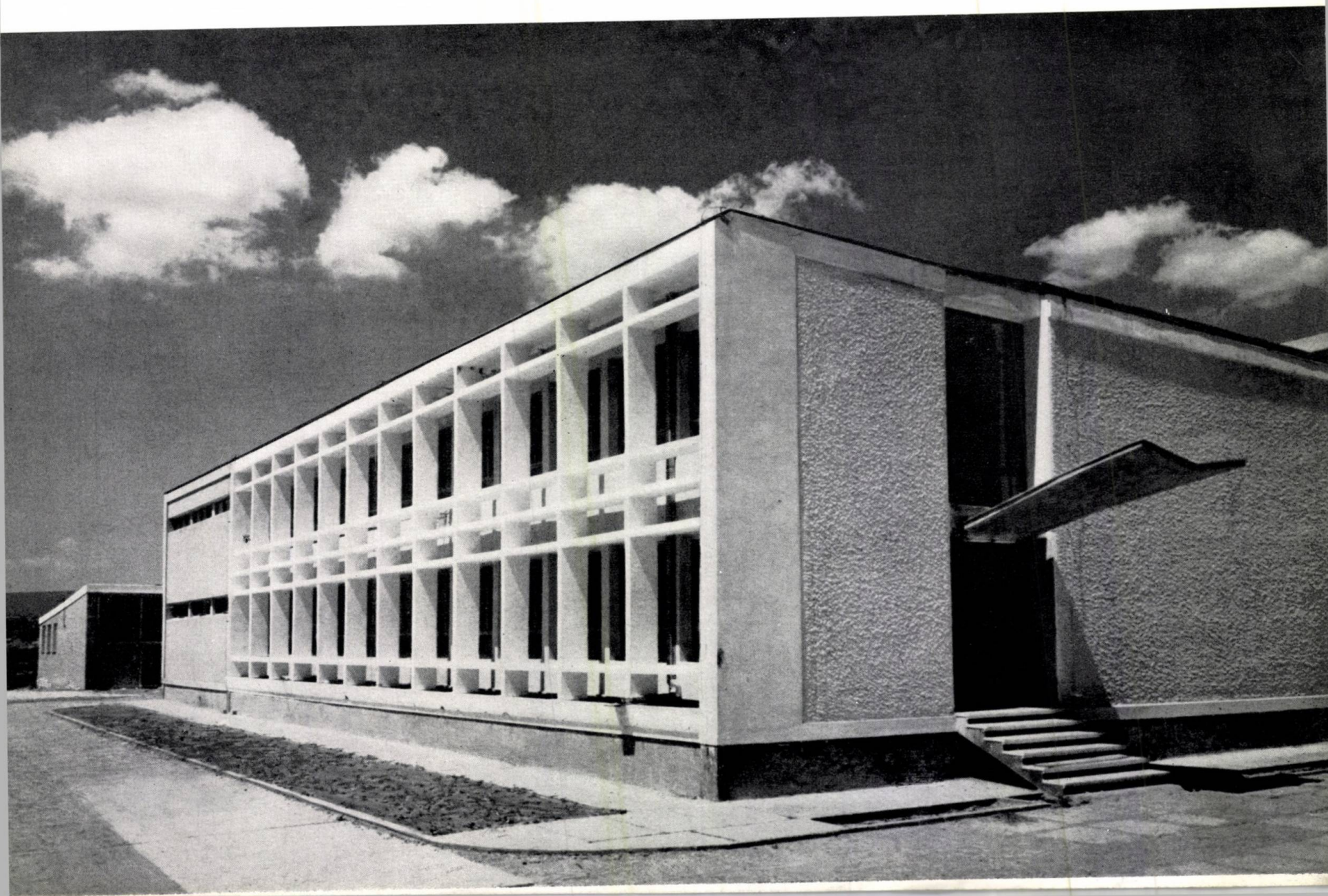
I	3
2	4

1 — Combinatul pentru industrializarea lemnului din Comănești

2 — I.C.I.L. — Bacău

3 — Noua clădire a electrolizei — Baia Mare

4 — Crama din Cotești

Arh. HEINZ NOVAC

EXPOZIȚII ECONOMICE REALIZATE DIN ELEMENTE PREFABRICATE ȘI REFOLOSIBILE

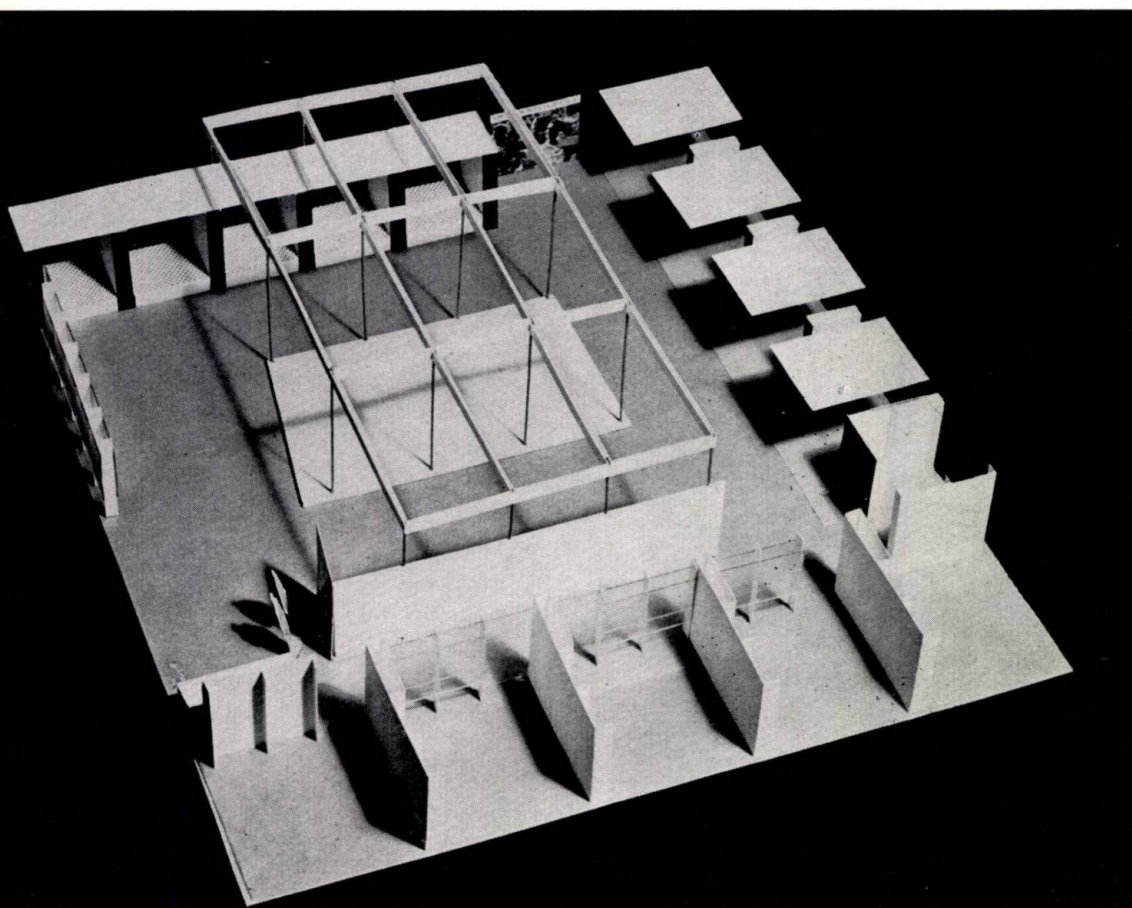
Autori :

arhitecții Mircea Bodianu, Vladimir Matiușov,

Heinz Novac, Ion Ressu

Camera de Comerț a R.P.R.

Macheta Pavilionului R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Frankfurt, 1964.

Participările Romîniei la tîrgurile internaționale de mostre sînt din ce în ce mai numeroase. Printre alte diferite probleme, a devenit acută problema utilizării raționale a materialelor și elementelor de amenajare a expozițiilor, ca și gradul lor de finisare.

Cercetînd expozițiile la care România participă în anul 1964, se constată că în majoritatea cazurilor s-a apelat la un amplasament într-una din halele gata construite ale tîrgului.

În acest sens s-a preconizat un sistem compus din elemente de construcție prefabricate și refolosibile, cu ajutorul cărora s-au realizat în semestrul I al anului 1964 expozițiile romînești de la Frankfurt, Bruxelles și Casablanca.

Sistemul constă din următoarele elemente :

- 1 — montanți de secțiune compusă din fier pătrat (detaliile A, B și C);
- 2 — capete din tablă pentru prinderea unor pazii de montanți (detaliul A);
- 3 — pazii din lemn natur (detaliul A) simple sau duble;
- 4 — montanți-scară, din fier pătrat (detaliul C);
- 5 — vitrine (detaliul D).

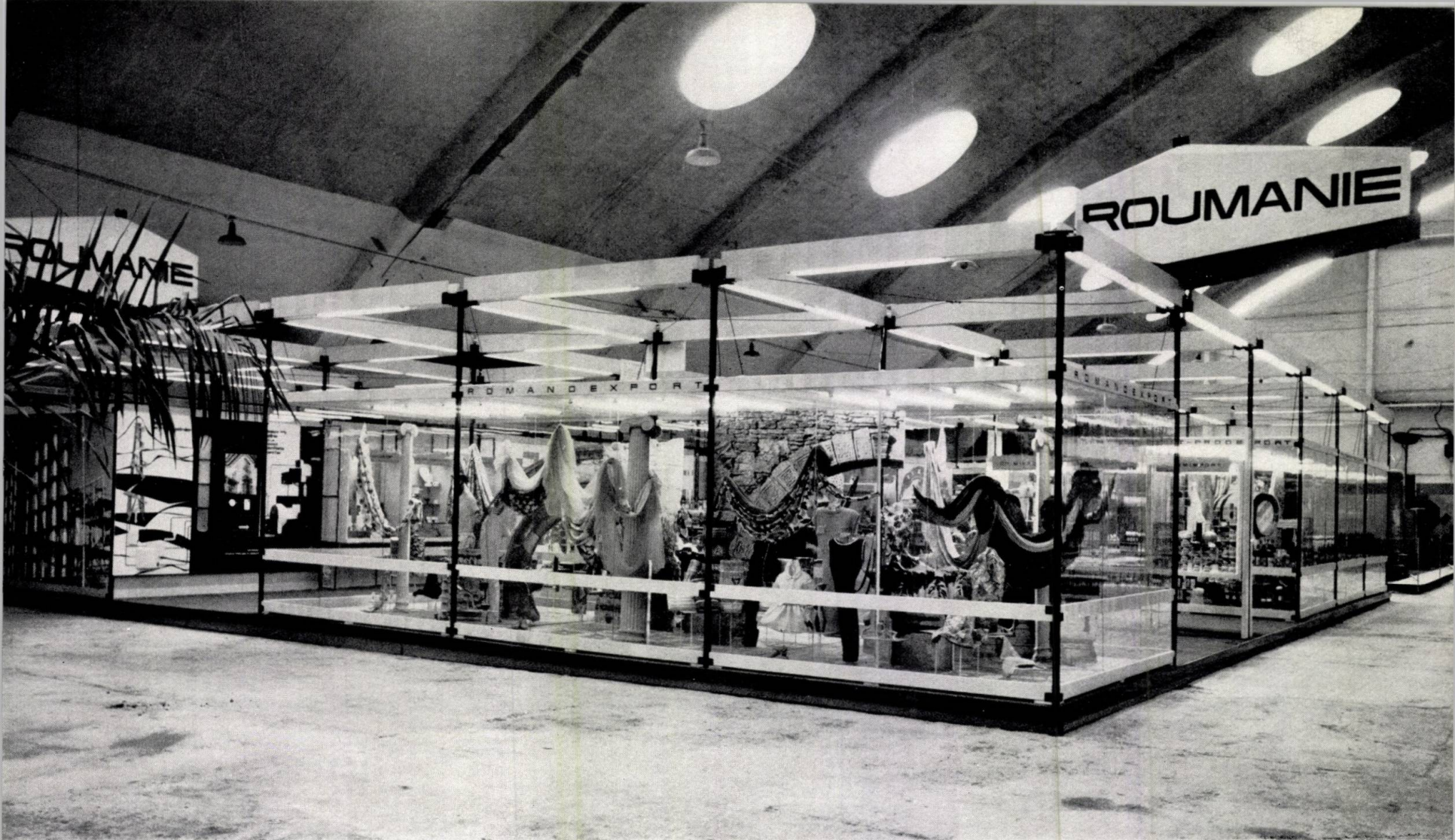
Primele trei elemente asigură atît trama generală a expoziției, repetînd forme regulate dreptunghiulare pe întreaga ei suprafață, cît și iluminatul acesteia (corpurile de iluminat se montează între pazii, în cazul cînd sînt duble, la pazii în cazul cînd sînt simple).

La montanții de la punctul 1, prevăzuți cu găuri în sens vertical, se pot monta cristale, panouri opace sau uși, pentru vitrine mari sau spații închise (birouri), cu ajutorul unor piese metalice speciale (detaliul B).

Înălțimea montanților de la punctul 1 este multiplu de 30 cm, pentru a se putea adapta diferitelor regulamente de construcție, care prevăd de multe ori o înălțime de amenajare de 3 m.

Montanții de la punctul 4, a căror înălțime este de 2,10 m, se pot compune cu montanții de la punctul 1, găurile lor corespunzînd.

Acești montanți servesc pentru montarea de vitrine mici, de pereți despărțitori din diferite materiale etc.

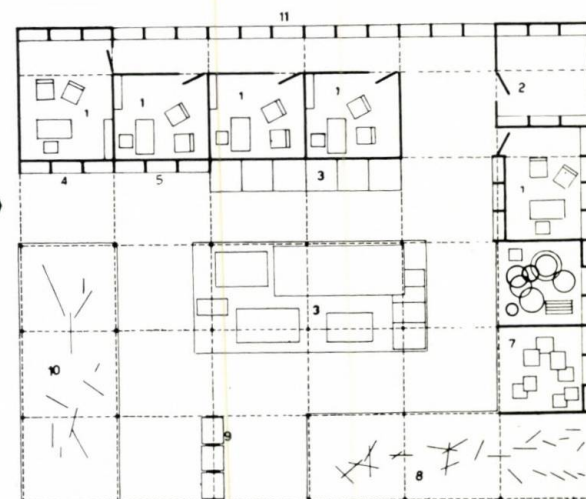
Pavilionul R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Casablanca, 1964

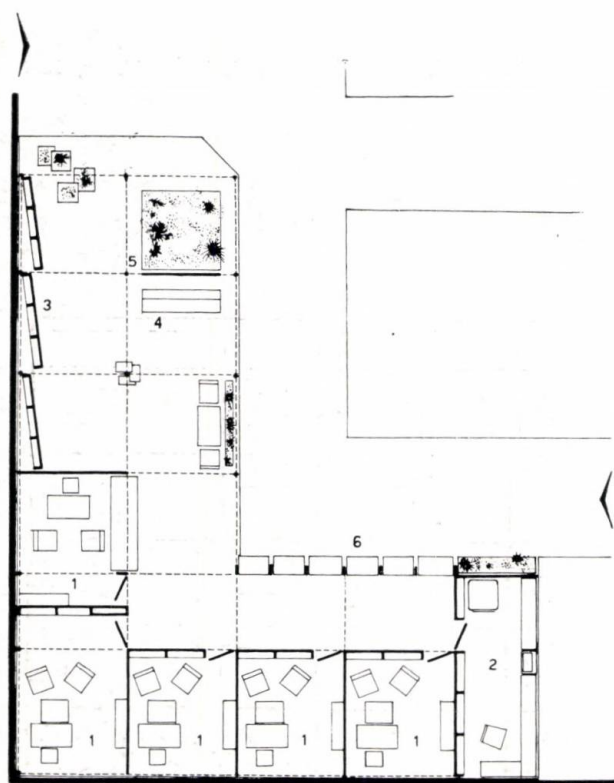
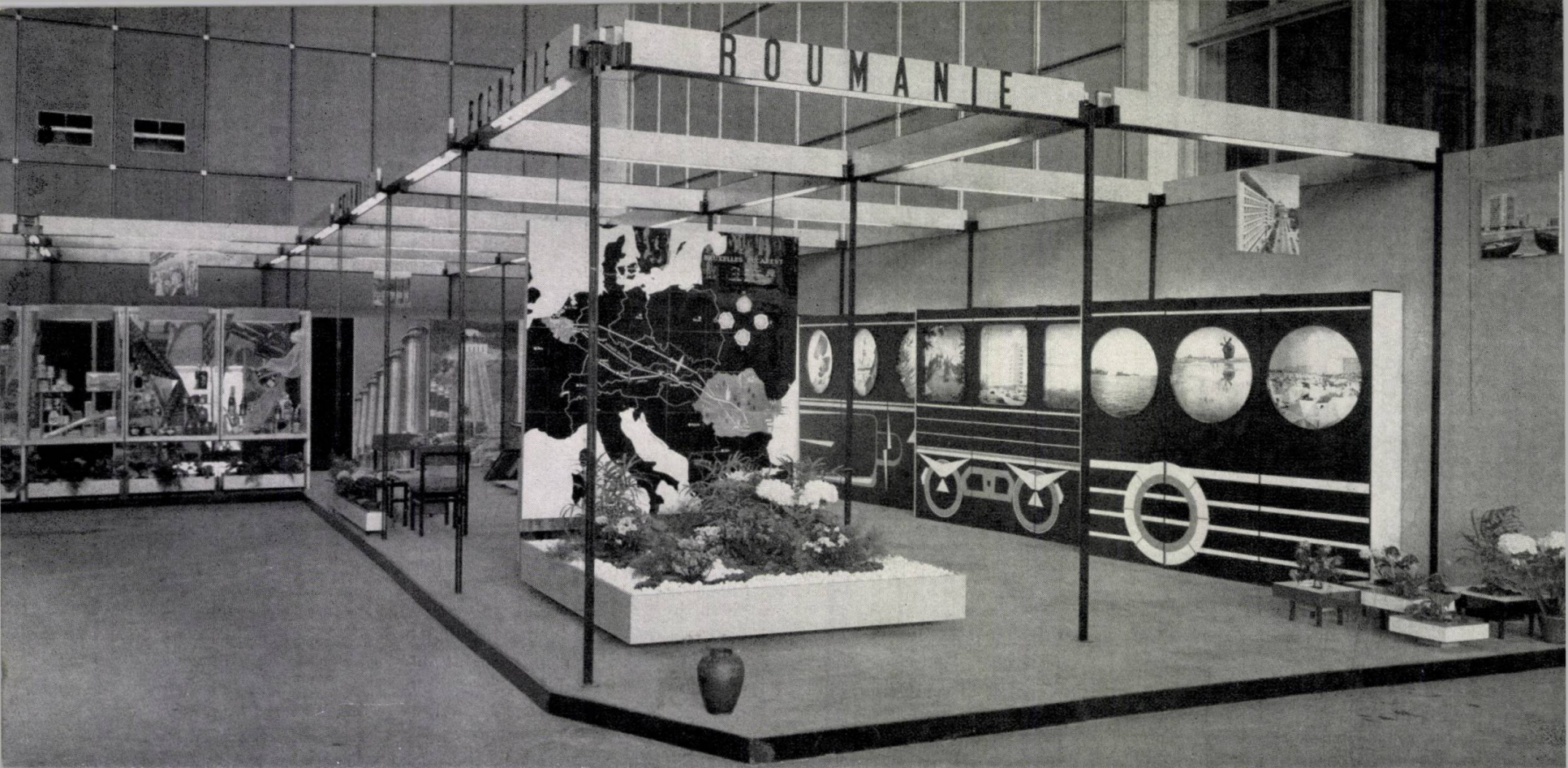
Detaliul D reprezintă modul de montare a unor vitrine cu blaturi și haupturi de lemn, vitrine care au fost executate în mai multe variante: cu rückwand plin și adîncimea de 30 și 50 cm, cu cristal pe ambele fețe și adîncimea de 70 cm. De asemenea s-au experimentat vitrine cu toți pereții din cristal. În afară de aceasta au fost concepute și executate panouri cu două fețe de placaj, lipite, avînd între ele o ramă tot din placaj — grosime totală 12 mm — care s-au dovedit extrem de ușoare și foarte manevrabile.

Elementele sistemului au fost concepute pentru 6 utilizări.

Planul pavilionului R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Casablanca, 1964

1. Birouri — 2. Oficiu — 3. Stand expunere mașini și bunuri industriale — 4. Stand petrol — 5. Stand materiale de construcții — 6. Stand cauciuc-rulmenți — 7. Stand produse din lemn — 8. Stand produse alimentare — 9. Stand produse chimice — 10. Stand bunuri industria ușoară — 11. Stand artizanat

I 3
2 4

1 — Oficiul de informații economice al R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Bruxelles, 1964

2 — Planul Oficiului de informații economice al R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Bruxelles, 1964

1. Birou — 2. Oficiu — 3. Stand turism — 4. Stand informații

5. Harta decorativă — 6. Vitrine mostre

3 — Oficiul de informații economice al R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Bruxelles, 1964

4 — Detaliul A

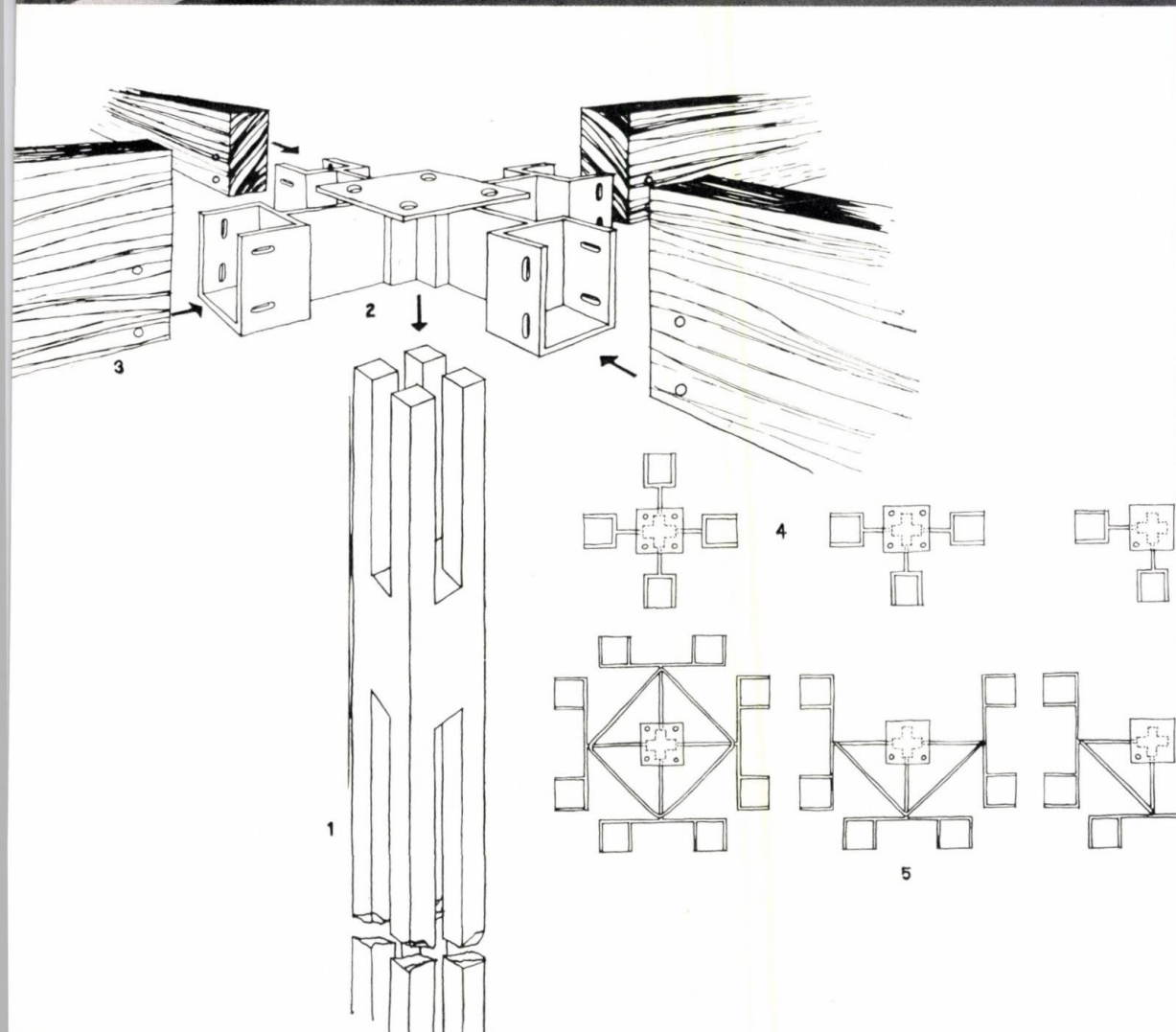
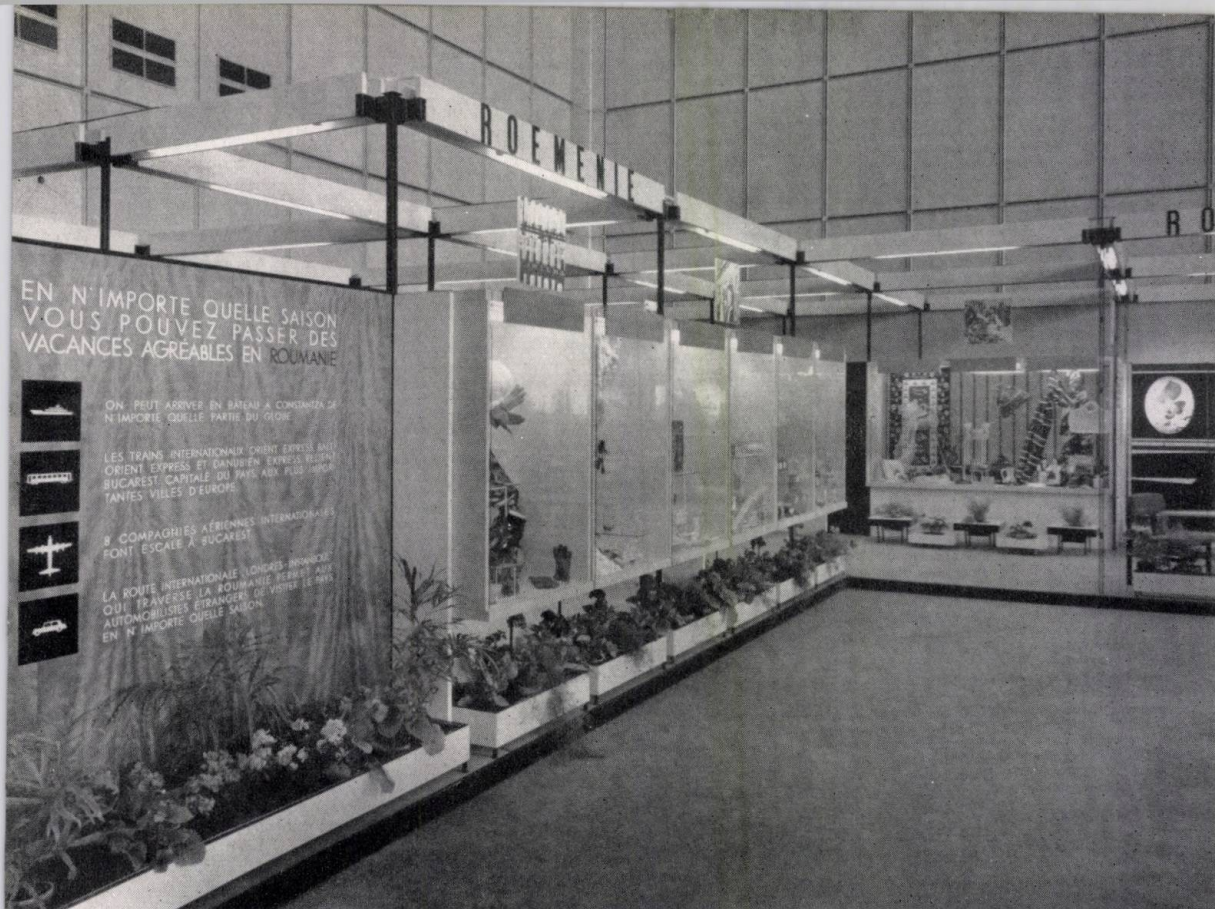
1. Montant metalic din secțiune compusă (4 bucăți fier pătrat de 12×12 mm) care oferă posibilitatea de a se prinde pe patru direcții perpendiculare diverse elemente (panouri, cristaluri, vitrine, uși etc.) — 2. Capitel metalic care servește la rigidizarea sistemului la partea superioară, prin introducerea lui în fentele montanțului — 3. Pазii din lemn natur care leagă montanții prin intermediul capitelurilor — 4. Diverse tipuri de capiteluri cu un singur rînd de pazii; se rezolvă prin aceste trei tipuri absolut toate cazurile ce se ivesc de obicei în amplasamentele tîrgurilor — 5. Diverse tipuri de capiteluri cu două rînduri de pazii între care se pot monta lămpi fluorescente

Analizînd felul în care sistemul mai sus descris s-a comportat cu ocazia primelor trei întrebuințări, se poate afirma de la început că el a corespuns scopului urmărit.

În timp ce expoziția de la Frankfurt a avut caracterul unei expoziții de bunuri de larg consum, iar cea de la Casablanca cel al unei expoziții generale, cea de la Bruxelles a avut caracterul unui oficiu de informații comerciale.

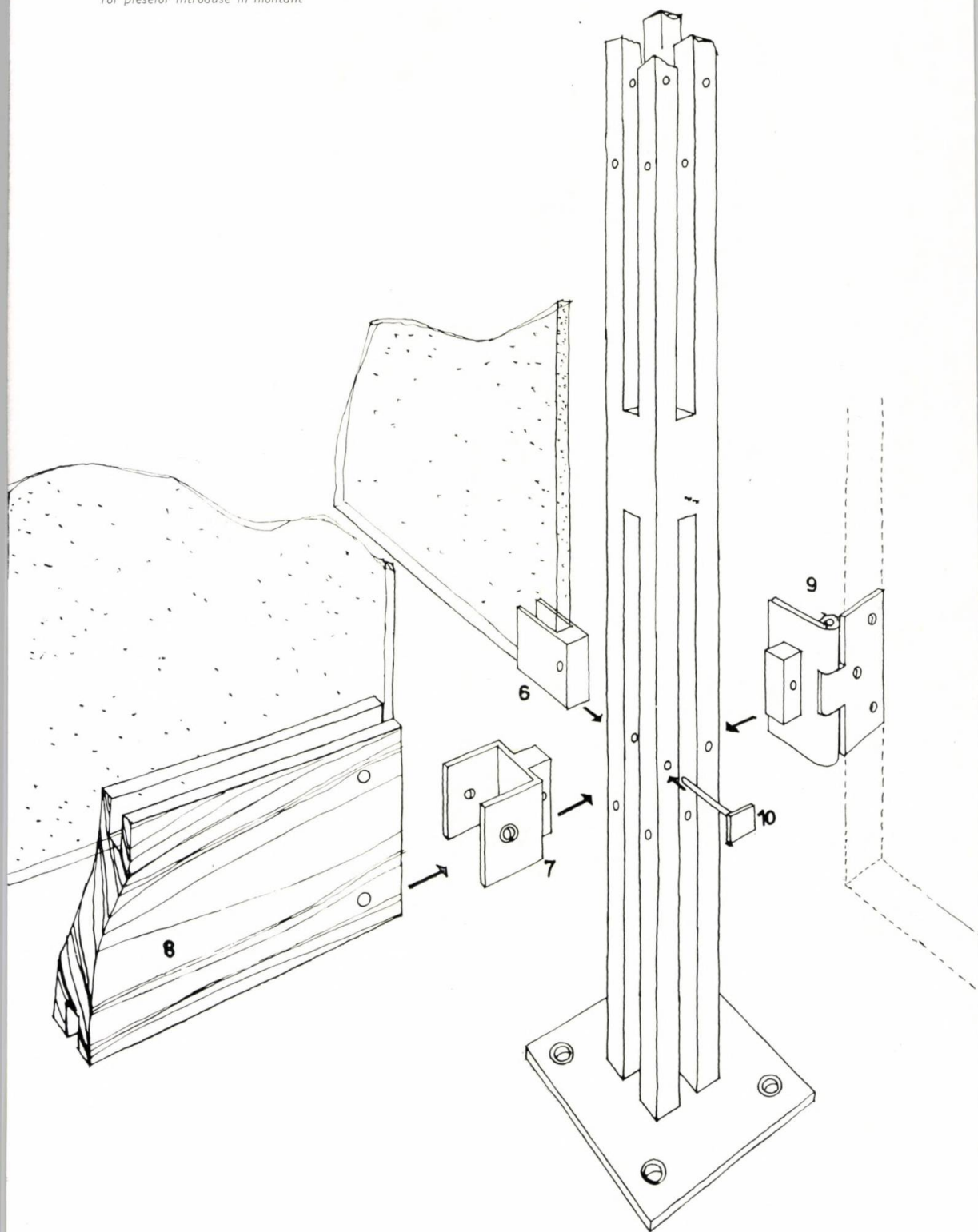
Cu toate formele diferite ale amplasamentelor, elementele proiectate au reușit în toate cazurile să ocupe bine suprafața, creînd locuri variate și adecvate de expunere.

Semnalăm că la expoziția de la Frankfurt, montanții mari (punctul I) au fost folosiți doar pentru sublinierea unei părți a expunerii, restul acesteia ca și birourile fiind concepute pe baza folosirii montanților-scară (punctul 4), în timp ce la Casablanca și Bruxelles dirijarea suprafeței în expunere, birouri etc. s-a făcut pe baza folosirii montanților mari.

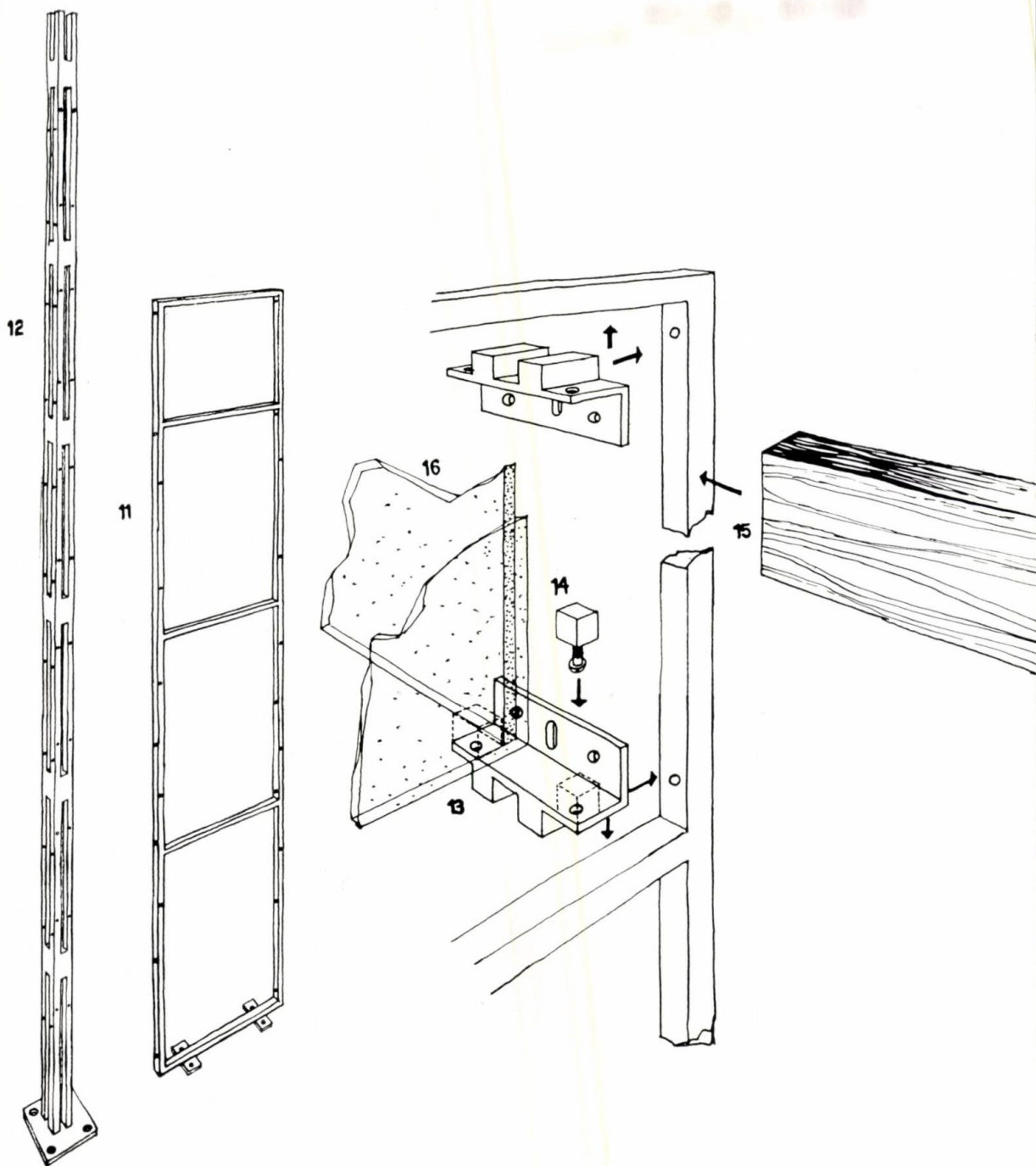
Detaliul B

6. Piesă de prindere și susținere a cristalurilor — 7. Piesă de prindere a profilului de lemn în care se introduce un bulon de fixare — 8. Profil de lemn natur prevăzut cu nuturi (7 mm sau 14 mm) pentru așezarea cristalurilor (în cazul vitrinei) sau panourilor (în cazul pereților opaci la birouri) — 9. Piesă balamă pentru ușile de la birourile de tratative; se fixează cu holșuruburi pe cantul ușii — 10. Știft pentru fixarea tuturor pieselor introduse în montant

Detaliul C

11. Montant-scară din fier pătrat (14×14 mm) care poate fi jumelat la montantul înalt și care servește la montarea vitrinelor mici, precum și a panourilor despărțitoare ale birourilor, vitrinelor etc. — 12. Montant metalic de secțiune compusă; înălțimile sînt multiplu de 30 cm, legate de cerințele sălilor și regulamentul respectiv al înălțimii standurilor. Montantul-scară și montantul-stilp se prind în pardoseală prin intermediul holzșuruburilor — 13. Piesă metalică specială care servește la montarea vitrinelor (înșurubarea blaturilor), la legătura prin intermediul lonjeronilor de lemn ai întregului sistem, la prinderea panourilor de grafică și la vitrina-cub de sticlă ce se poate forma între doi montați — 14. Piesă metalică ce se fixează la piesa cornier pentru a forma nutul necesar fixării cristalurilor de la vitrina-cub de sticlă 15. Lonjeron din lemn (variabil ca dimensiune, în funcție de traveea expoziției). Se prinde la piesa metalică tip colțar, oferind posibilitatea de a se prinde de el pinză, panou, lămpi etc. — 16. Cristal de 6 mm

I | 2 3
4

1 — Detaliul D

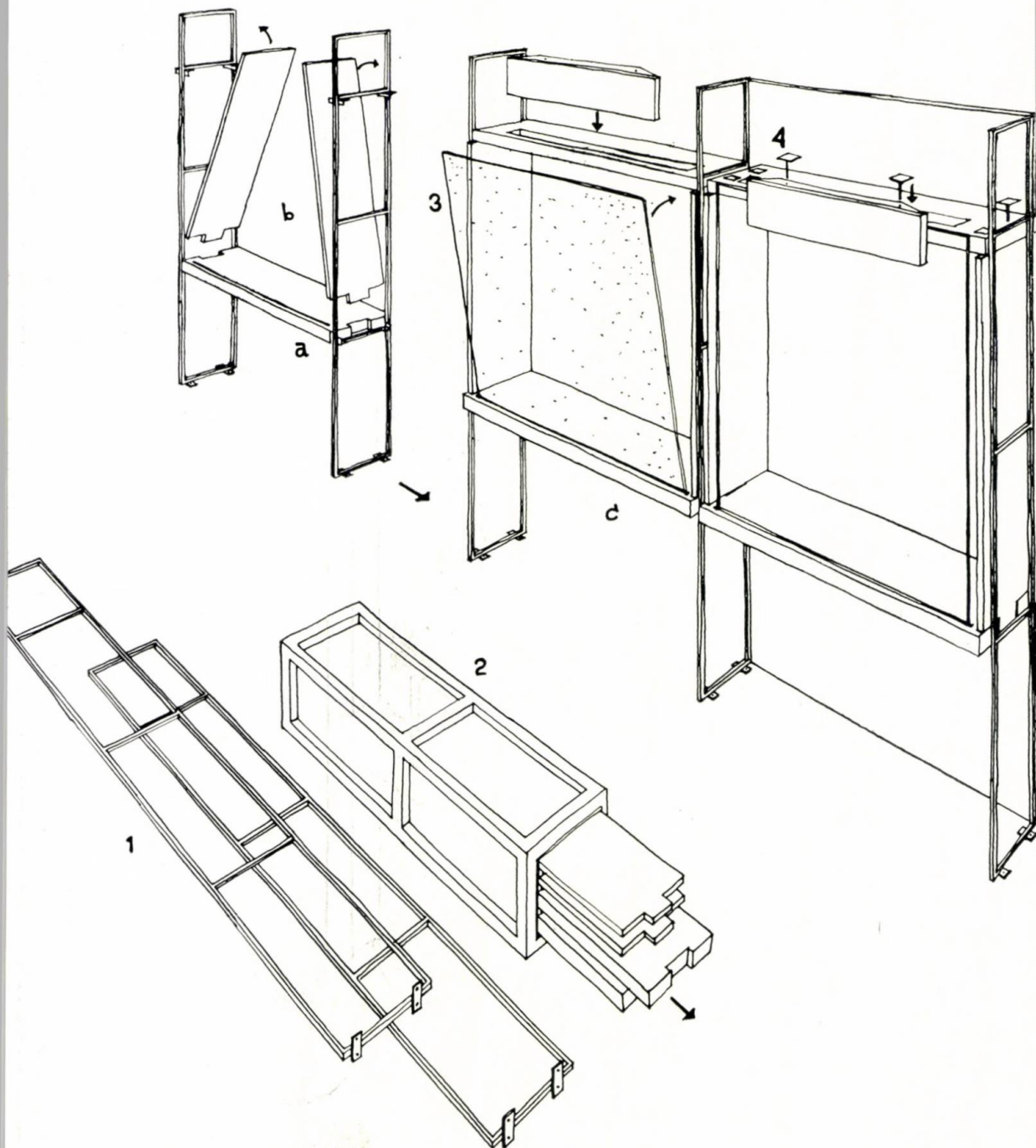
1. Montant-scară — 2. Ladă ambalaj cu ștaburi de protecție în timpul transportului — 3. Cristal de 5—6 mm — 4. Cuie de fixare a pereților vitrinei la partea superioară și a cristalului prin intermediul piesei de lemn.
a) Se montează blatul prin intermediul plăcuțelor ce se prind la montan (piesa 13) — b) Se introduc pereții laterali în șlițul blatului — c) Se fixează cristalul prin intermediul piesei de lemn ce maschează și lampa fluorescentă

2 — Planul Pavilionului R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Frankfurt, 1964

1. Birouri — 2. Oficiu — 3. Informații — 4. Vitrine expunere — 5. Stand expunere artizanat — 6. Stand expunere produse alimentare — 7. Stand expunere mobilă — 8. Stand expunere produse industria ușoară

3 — Pavilionul R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Casablanca, 1964

4 — Pavilionul R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Frankfurt, 1964

Așa cum rezultă din planurile și fotografiile celor trei expoziții, dimensiunile traveelor prezintă oarecare variații, acestea afectând lungimile pașilor (punctul 3) și una dintre dimensiunile vitrinelor, asigurându-se însă în acest fel o mobilitate a sistemului care permite rezolvări felurite și care este, în general, adaptabil celor mai diverse amplasamente.

Trebuie subliniat că finisajul în vopsitorie duco, pentru metal, și în furnire, pentru lemn, a dat bune rezultate și că economia realizată la lucrările de montaj, prin ușurința de manipulare și asamblare a pieselor, și la transport prin sistematizarea ambalajelor, a fost remarcabilă.

Experiența se impune a fi aprofundată, iar pe baza ei să se amplifice și să se perfecționeze în continuare aceste elemente, precum și altele similare.

Bronz executat de Daniel da Volterra, după masca mortuară a lui Michelangelo

400 DE ANI DE LA MOARTEA LUI MICHELANGELO

Acum 400 de ani, la Roma, se stingea Michelagnolo di Lodovico di Leonardo di Buonarroto Simoni, sau așa cum era cunoscut la Roma «Michelagnolo Buonarroti, sculptor».

Murea ultimul mare artist umanist, cel mai mare sculptor al timpurilor moderne, una din cele mai dramatice și mai coplesitoare personalități din istoria culturii umane.

Sinteză genială a căutărilor florentine, desfășurate de-a lungul unui secol, cu viziunea artistică a civilizației antice — redescoperită și înțeleasă în sensurile ei profunde — Michelangelo apăruse pe scena istoriei într-un moment în care baza economică, socială și politică a Renașterii se prăbușea sub lovituri cumplite.

Florentin orgolios, republican iubitor de libertate, cu caracter aprig și tăios, spirit subtil și profund, filozof umanist aproape păgîn, se născuse prea târziu, într-o lume în care nu-și mai putea realiza idealul de frumusețe și care nu-i putea accepta acest ideal, intrat în conflict ireductibil cu obscurantismul oficial al societății clericalo-aristocratice.

Întreaga-i viață — închinată atât de exclusiv artelor încît nu mai rămăsese decît prea puțină în afara creației sale — fusese o permanentă luptă împotriva unor forțe care-l încătușau.

În această luptă, omul fusese înfrînt; artistul învinsese însă, prin arta sa. Aici nu făcuse niciodată vreo concesie și nimeni, niciodată, nu-l putuse sili să renunțe la ideile sale artistice.

Era o epocă frământată și contradictorie, plină de pasiuni, însuflețită de idealuri înalte și mercantile pînă la meschinărie, capabilă de fapte eroice și de cele mai mari josnicii, în care filozofi materialisti se ciocneau de prelați obscuran-

tiști și în care puteau trăi laolaltă Savonarola, Leonardo da Vinci și Cezar Borgia.

În timp ce picta Sixtina — cea mai emoționantă și mai poetică reprezentare artistică a Genezei — Michelangelo trimitea fraților săi scrisori de afaceri: «vă rog să căutați să cumpărați o fermă, pentru că mi s-a spus că banii mei sînt prost plasați. Îndată ce termin pictura trebuie să mai primesc încă 1000 de ducați de la Papa și, dacă totul va merge bine, sper să-i am în orice caz. Rugați-vă Domnului pentru el, pentru binele lui și pentru al nostru».

Arta era meserie și trebuia să renteze. Singura scuză pentru mercantilismul și lipsa de morală a unor artiști era faptul că practicau această meserie cu talent și deseori cu geniu.

Cu toate viciile sale era un secol măreț; niciodată n-au fost făcuți pași mai mari în cunoașterea artistică a lumii ca în epoca aceasta «care avea nevoie de titani și care a creat titani, titani ca gîndire, pasiune și caracter, ca multilateralitate și erudiție» (Engels).

Ca majoritatea artiștilor de atunci, Michelangelo scria prea puțin despre concepțiile sale artistice, lăsînd pe alții să-i comenteze lucrările.

Din 500 de scrisori cunoscute, numai 20—30 cuprind referiri mai ample asupra operelor la care lucra; ele sînt însă cu atât mai prețioase, uneori în cîteva cuvinte răzbind ideile sale asupra artei, modul său de a înțelege creația, frământările prin care trecea.

«Se pictează cu creierul, nu cu mîinile», scria el unui cardinal, dezvoltînd lapidar întreaga sa concepție artistică, în care forma, realistă, era subordonată unei gîndiri care atingea armonia și sublimul antic.

Arh. MARCEL MELICSON

MICHELAGNIOLO BUONARROTI,

Roma, februarie 1564, sub pontificatul lui Pius IV.

O casă veche cu o mică grădină, în Macel de' Corvi, lîngă biserica Santa Maria Loretta, în forul lui Traian.

Aici, în casa în care trăise ultimii ani, se stingea împovărat de gînduri și bolnav.

Avea 88 de ani.

Cu cîteva zile înainte, prins de febră, rătăcise prin ploaie pe străzile Romei. «Sînt bolnav și nu-mi pot afla nicăieri odihnă», mărturisise lui Tiberio Calcagni, îngrijorat de îndelungata sa absență de acasă.

Slăbit de boală, sta de două zile în fotoliul preferat, în fața căminului care nu izbutea să încălzească încăperea mare, întunecoasă și aproape goală, cu păianjeni în colțuri, un adevărat cavou în care-și petrecuse ultimii ani ai vieții.

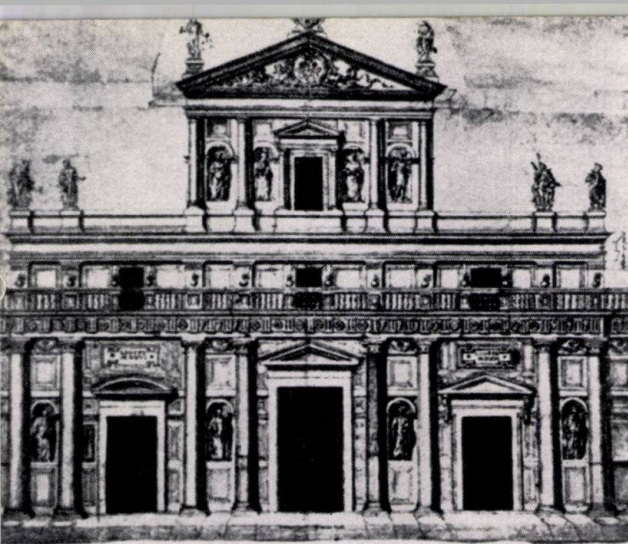
Nu putea sta în pat. Aici, la gura căminului, își putea depăna amintirile și încheia în liniște tristul bilanț al vieții.

Își începuse cariera artistică cu 70 de ani în urmă cînd, proaspăt ieșit din atelierul lui Ghirlandajo, intrase, protejat de Laurențiu Magnificul, în Școala de la San Marco.

Înconjurat de statui antice, de picturile și cartoanele celor mai celebri maeștri ai Florenței, ascultînd conversațiile filozofice și estetice ale celor mai mari gînditori pe care îi avea pe atunci Italia, își începea adevărata ucenicie nu numai în artă dar și în poezie, literatură, filozofie.

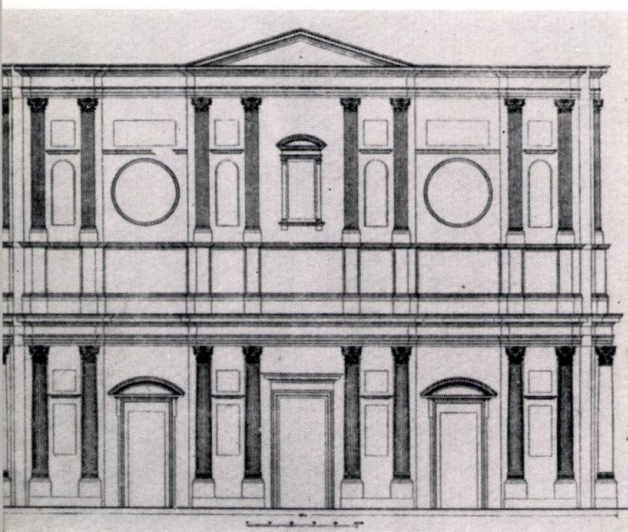
Avea toată viața și marile ei speranțe în față.

Avea 29 de ani cînd «David» își ocupa locul în fața sumbrului și orgoliosului Palazzo Vecchio. Trei ani se luptase cu blocul de marmură înalt de 10 m, fără să dea voie cuiva să-l vadă. Veghease cu teamă în cele trei nopți în care se aruncase cu pietre în statuia colosală ce atîrna în eșafodajul iscusit al lui Cronaca, urmîndu-și drumul spre piața Signoriei. O sculptase ca un simbol al libertății, în anii în care, alungați din Florența republicană, Medicii stăteau

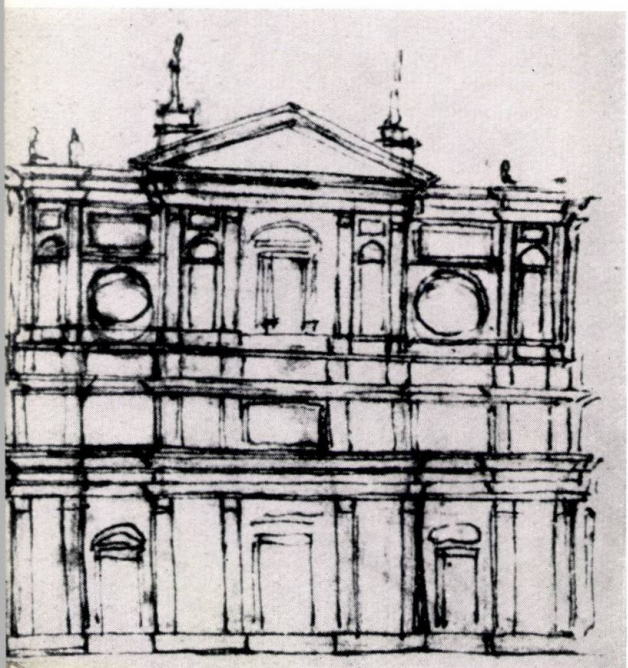

Proiectul lui Giuliano da San Gallo pentru fațada bisericii San Lorenzo

Releveul modelului executat de Baccio d'Agnolo pentru fațada bisericii San Lorenzo, după desenul lui Michelangelo; modelul, considerat necorespunzător de către Michelangelo, a fost refăcut

Schița pentru fațada bisericii San Lorenzo, desenată de Michelangelo

« . . . noaptea și în zilele de sărbătoare desena acasă pe furiș, izbutind astfel ca în grădină să lucreze mai frumos decât toți ceilalți tineri, din care pricină era foarte iubit de Magnificul Lorenzo », notează Vasari.

Se făcuse remarcat, dar și dușmănit de alți artiști, concurenți în a intra în grațiile marilor protectori. Urîse aristocrația, pe cei care sînt sus prin simplul fapt al nașterii, al numelui și averii moștenite; crescut la curtea Medicilor, nu ezitase să ia parte la lupta împotriva lor, pentru libertatea poporului florentin. Dar totodată, mic burghez tipic, luptase să iasă din clasa sa și să intre în cea superioară. Își căuta origini nobile, blazoane; devenit bogat, cumpărase imobile, ferme și pămînturi, încercase să se înrudească cu familii nobile scăpătate.

« O casă frumoasă în oraș dă multă considerație, reprezintă o avere mai mare decât pămîntul ». « . . . Sîntem orășeni, descendenți dintr-o foarte nobilă rasă » — îi spunea nepotului său Lionardo.

Voia să-și dobîndească libertatea materială, eliberarea de lanțurile în care societatea aristocratică a secolului XVI își ținea artiștii.

Pentru a stăpîni natura și trupul uman, disecase cadavre. Pentru a stăpîni marmura, și-o tăia singur la Carrara, studiindu-i desenul, consistența și structura. Ridicase bolți de piatră, inspectase personal șantierul de arhitectură, desenînd cofraje și controlînd calitatea varului, pietrelor sau lemnului folosit.

Adevărat om al Renașterii, intelectual umanist, filozof platonician, poet și literat, proslăvind idealul rinascimental al frumosului absolut și etern, fusese în același timp artizan desăvîrșit, învățîndu-și mîinile să deprindă meșteșugul ciopririi de la pietrarii din Settignano cu care copilărise.

Pentru el, arta fusese — ca și viața — o luptă împotriva constrîngerii, pentru stăpînirea materiei.

Mereu încerca să evadeze din viață în artă, unde-și regăsea adevărata libertate. Mereu era readus pe pămînt, la cheremul stăpînului pentru care nu era decât valet, însărcinat să realizeze opere de artă, acele opere care în epoca de glorie a papalității constituiau mijloace de consolidare a tronului pontifical, șubrezit de Reformă, mijloace de recîștigare politică a maselor.

Trăise drama artistului neputincios în fața forței sociale care-l înlănțuia.

Fusese silit să asculte de ordine, să-și revendice mereu drepturile bănești, să facă tot felul de compromisuri, să pertracteze, să renege foștii tovarăși de luptă, să se exileze, să-și înghită blestemele și să rostească lingușeli, să lupte cu intrigile, cu adversarii — artiști ca și el ! — să se disculpe, să acuze, să fugă pentru a-și salva viața, disperat că nu e lăsat să-și realizeze planurile grandioase care-i copleșeau neconținut gîndurile, că nu e lăsat să se consacre în întregime și fără piedici creației — singurul său scop în viață — că nu e lăsat să muncească. Pentru că muncise, mai mult, mai greu, mai chinuitor, mai istovitor decât cel din urmă salahor de pe șantierul Catedralei.

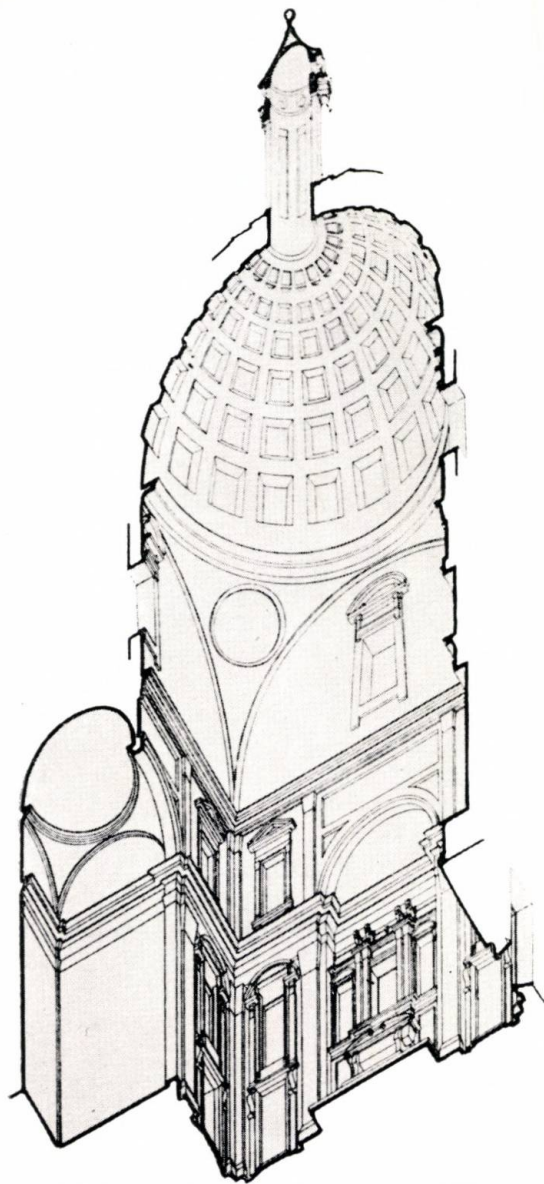
Alberti, intelectualul aristocrat, provenit din cea mai bogată familie a Florenței, lăsa altora grija executării operelor desenate de el. Michelangelo nu putea suporta să-i atingă altcineva marmura. Noaptea întregi, cu un vîrf de luminare lipit pe un coif de carton, lovea cu înverșunare în daltă, scoțînd din piatra moartă ființe mai vii decât viii.

El singur cunoștea prețul plătit pentru fiecare operă. O bucată de pîine și un pahar de Trebbiano; două, trei ore de somn, îmbrăcat, pe un pat de scînduri, alături de ucenici și muncitori; pictatul pe schelă, sub bolta Sixtinei, culcat pe spatele îndurerat; culorile care « i se scurgeau picătură cu picătură pe obraz »; piciorul fracturat de la ultima cădere de pe schelă; și umilința artistului silit să fie totodată ucenic și mare maestru; și ceasurile de deznădejde cînd i se pare totul pierdut.

« Nu pot să-mi procur lucrurile necesare. Sînt foarte îngrijorat și foarte obosit. Nu am nici un prieten și nici nu vreau; n-am nici măcar destul timp pentru a mîncă pe săturate » (Roma, 1508).

Dar nimeni nu trebuia să cunoască acest preț. Toate schițele și studiile erau arse, pentru că opera trebuia să pară a fi făcută de geniu, de harul divin, nu dobîndită prin muncă și lacrimi.

« A avut o imaginație uriașă și desăvîrșită, iar ideile ce i-au trecut prin minte au fost atît de mărețe și de avîntate încît, neputîndu-le înfățișa cu ajutorul mîinilor, și-a părăsit adeseori lucrările iar pe multe le-a și sfărîmat; înainte de a muri a dat pradă flăcărilor un mare număr de desene, schițe și cartoane făcute de mîna sa, pentru ca nimeni să nu-i cunoască truda pe care-o risipise și chinul în care își silise geniul să nu dea decât lucrări desăvîrșite. . . », scria Vasari.

Secțiune axonometrică a Capelei Medici (Relevu și desen — Facultatea de arhitectură a Universității din Florența)

Numai silit vorbea în scrisori despre munca sa. Foarte rar despre concepțiile sale artistice și niciodată despre metodele sale de creație.

Ce avea el comun cu incultul negustor de stambă, cu bancherul venal, cu cardinalii desfrânați, pentru care era silit să lucreze?

« Timpul în care trăim este foarte neprielnic artei noastre », scria în 1509 nepotului său Lionardo.

Și mai avea să trăiască încă jumătate de secol, pentru a vedea cu deznădejde cum idealurile pentru care lupta sînt îngropate sub ruinele întregii Renașteri.

Acum, era singur cu amintirile sale, în fața căminului din camera pustie.

În încăperea alăturată, Daniel da Volterra și Diomede Leoni vorbesc în șoaptă cu medicii Federigo Donatti și Gherardo Fidelissimi.

Afară, ploaia a încetat. S-a înseninat. Ar vrea, ca de obicei, să se plimbe călare pe înserat. E însă foarte slăbit. Se reasează în fotoliu, avîndu-l alături pe credinciosul și nobilul său prieten Tomaso Cavaliere.

... Fusesse doar sculptor ; își semna scrisorile « Michelagnuolo, sculptor » și afirmase aceasta în numeroase ocazii.

Învățase sculptura de la Bertoldo, elev al lui Donatello, dar mai ales studiind antichitățile strînse în grădinile lui Lorenzo Magnificul, după ce părăsise, doar după un an, atelierul de pictură al lui Ghirlandajo.

Învățase pictura de nevoie, pe pereții Capelei Sixtine, chemînd din Florența pentru a-l îndruma cîteva pricepuți maeștri în frescă. Pictura... « nu-i meseria mea ; îmi pierd timpul fără folos », scria el în 1509 tatălui său, cu 9 luni înainte de a termina Sixtina.

Învățase apoi arhitectura.

În epoca aceasta era lucru firesc să cunoști cîteva arte și meșteșuguri, să fii filozof și poet, să te pricepi la fortificații sau irigații și, la nevoie, să organizezi exploatarea marmurei în cariere și să construiești drumuri prin mlaștini, așa cum o făcuse și el.

Toate artele aveau la bază desenul, a cărui cunoaștere desăvîrșită, inclusiv legile perspectivei (marea încîntare a artiștilor vremii) ușura trecerea rapidă de la o artă la alta. Marii maeștri ai Renașterii erau artizani de geniu, nu artiști « de atelier » ; înainte de toate ei își însușeau meseriile, ducîndu-le la perfecțiune și ridicîndu-le pe treptele artei. Pictorii erau frămîntați de compoziția și de modul de frecare a culorilor, sculptorii de structura și de modul de tăiere a marmurei, arhitecții erau mari constructori, studiind întocmirea bolților, imaginînd cofraje, schele economice, sisteme de ridicare, cunoscînd compoziția mortarului și organizarea șantierului. Toți munceau, nu numai cu mintea ci și cu mîinile, trecînd prin toate treptele meseriei, de la ucenic și calfă, la maestru, după legile statornicite de veacuri, ale breslelor de meșteșugari.

Deprinsese tainele arhitecturii de la Giuliano.

Giuliano Giamberti, supranumit da San Gallo, se număra printre cei mai mari arhitecți florentini de la sfîrșitul veacului.

Îi legase o strînsă prietenie. Giuliano îl sprijinise în numeroase rînduri în vremea cînd își începea cariera la Roma, sub pontificatul lui Iuliu al II-lea. Lucrînd ani îndelungați în slujba

cardinalului della Rovere, viitorul papă, Giuliano fusese numit arhitect al papei îndată după alegerea acestuia. În 1506 el mai era încă în această funcție, pe care avea s-o părăsească în momentul intrării lui Bramante în grațiile papei.

San Gallo fusese cel care sfătuisse pe papă să-și ridice mormîntul într-o capelă a Sf. Petru și să dea comanda acestei lucrări lui Michelangelo.

În același an 1506, Michelangelo împreună cu San Gallo, trimiși de papă să identifice un grup statuar găsit în pivnițele unei case din Roma, rămăseseră uimiți în fața sculpturii lui Laocoon aparținînd artei de la sfîrșitul secolului I, artă frămîntată și expresivă ; de la acest « miracol al artei », cum îl numise Michelangelo, nu puține lecții avea el să rețină.

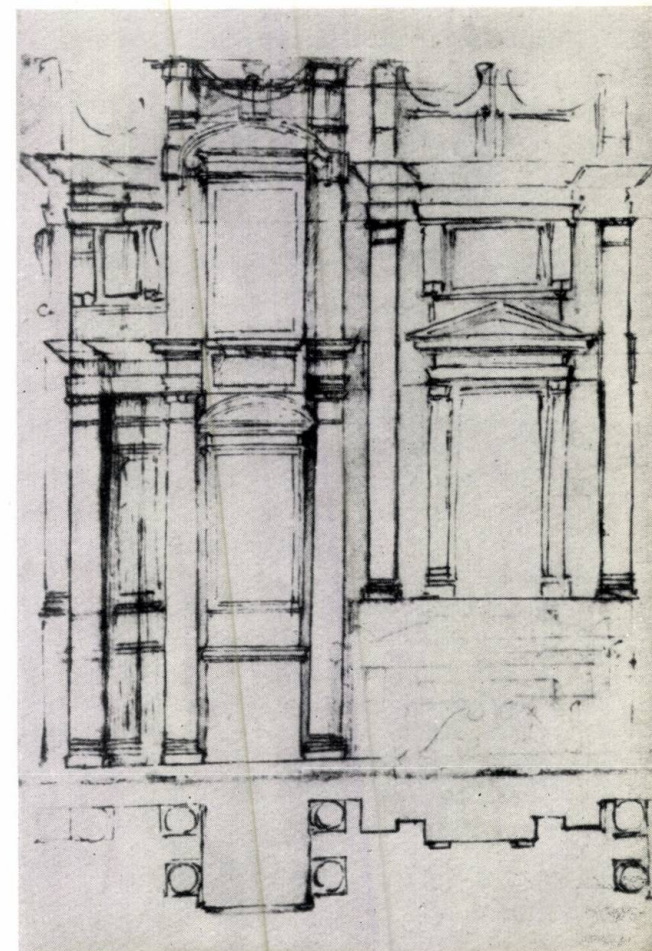
Lui San Gallo i se adresase într-un moment de grea cumpănă, în timpul fugii sale dramatice de la Roma.

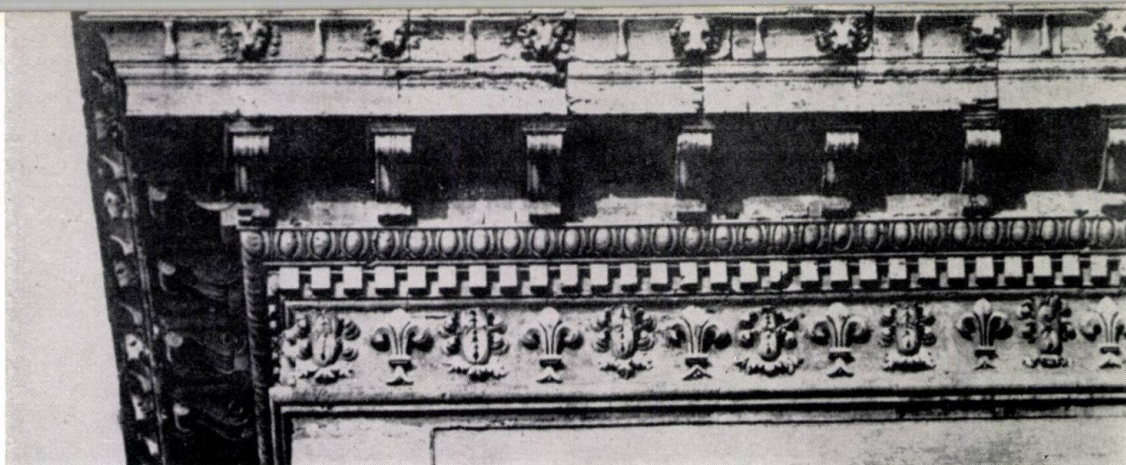
Îi scria din Florența, în 1516 :

« Giuliano. Am aflat din scrisoarea ta că Papa a fost supărat de plecarea mea, că Sfinția Sa ar fi dispusă să facă ceea ce am convenit (e vorba de mormîntul papei n.n.) și că nu trebuie să fiu îngrijorat.

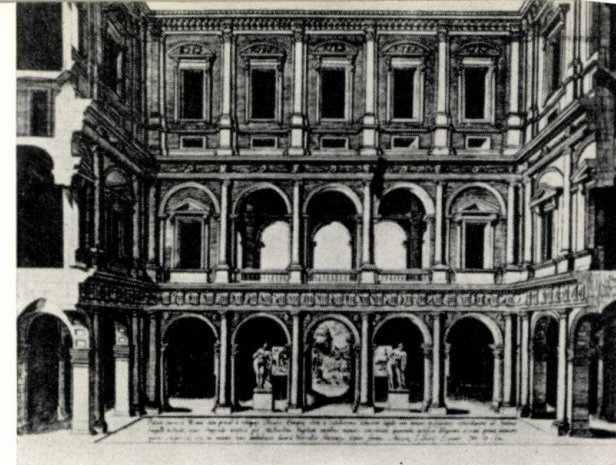
În ceea ce privește plecarea mea, iată adevărul... »

Schiță de Michelangelo pentru arhitectura interioară a Capelei Medici

Detaliu al cornișei Palatului Farnese

Curtea Palatului Farnese, după o gravură din 1560

Fuse dat afară din palatul papal de gărzi. Papa nu mai voia să-și facă mormîntul.

« Dar acesta nu e singurul motiv al plecării mele. Mai există unul despre care nu vreau să scriu. E destul să mă gîndesc că dacă aş mai fi rămas la Roma, ar fi trebuit să-mi fac mormîntul înainte de cel al Papei. Aceasta e cauza plecării mele subite ».

Aceste rînduri aruncă o lumină semnificativă asupra moravurilor vremii. Nu trecuseră nici trei ani de la moartea lui Alexandru Borgia. Otrava, sabia sau pumnalul ucigaşului plătit erau obişnuite pentru lichidarea datoriilor şi a rivalităţilor, chiar între artiştii. Baldasare Peruzzi avea să moară otrăvit de rivali, chiar în timpul vieţii lui Michelangelo.

Buonarroti se temea că va fi asasinat de Bramante, proaspăt venit la Roma şi intrat în graziile papei fie prin intrigi, fie, poate, datorită superiorităţii sale în arta construcţiei, deprinsă la Milano, la şcoala încă vie a goticului.

Împărtăşea aceste bănuieli lui San Gallo, el însuşi jignit de papă, care în loc să-i încredinţeze lui — arhitect oficial al Vaticanului — conducerea lucrării Sf. Petru, preferase proiectul unui venetic, Bramante.

Da San Gallo îmbina în opera sa graţia şi rafinamentul florentin cu cunoaşterea profundă a antichităţilor romane, necunoscute artiştilor florentini de la începutul secolului XV. Venit în 1465 la Roma, el începuse să lucreze o Carte de desene, cuprinzînd preţioase studii şi relevee de monumente antice.

În preajma marelui arhitect — a cărui operă constituia o trăsătură viguroasă de unire între prima Renaştere şi Renaşterea înaltă — se familiarizase probabil Michelangelo cu problemele arhitecturii, cu metodele de proiectare şi de execuţie, cu organizarea şantierelor. O dovadă — puţin studiată încă — în această privinţă o poate

constitui compararea proiectelor întocmite de Michelangelo şi de San Gallo în 1516 pentru concursul faţadei bisericii San Lorenzo din Florenţa. Deşi concurente, aceste proiecte erau foarte asemănătoare.

Faţada bisericii San Lorenzo fusese primul proiect de arhitectură al lui Michelangelo.

« În 1516, fiind la Carrara pentru afacerile mele, adică pentru marmurele ce trebuiau trimise la Roma pentru mormîntul Papei Iuliu, Papa Leon m-a chemat pentru a-mi vorbi de faţada bisericii San Lorenzo pe care voia s-o facă la Florenţa.

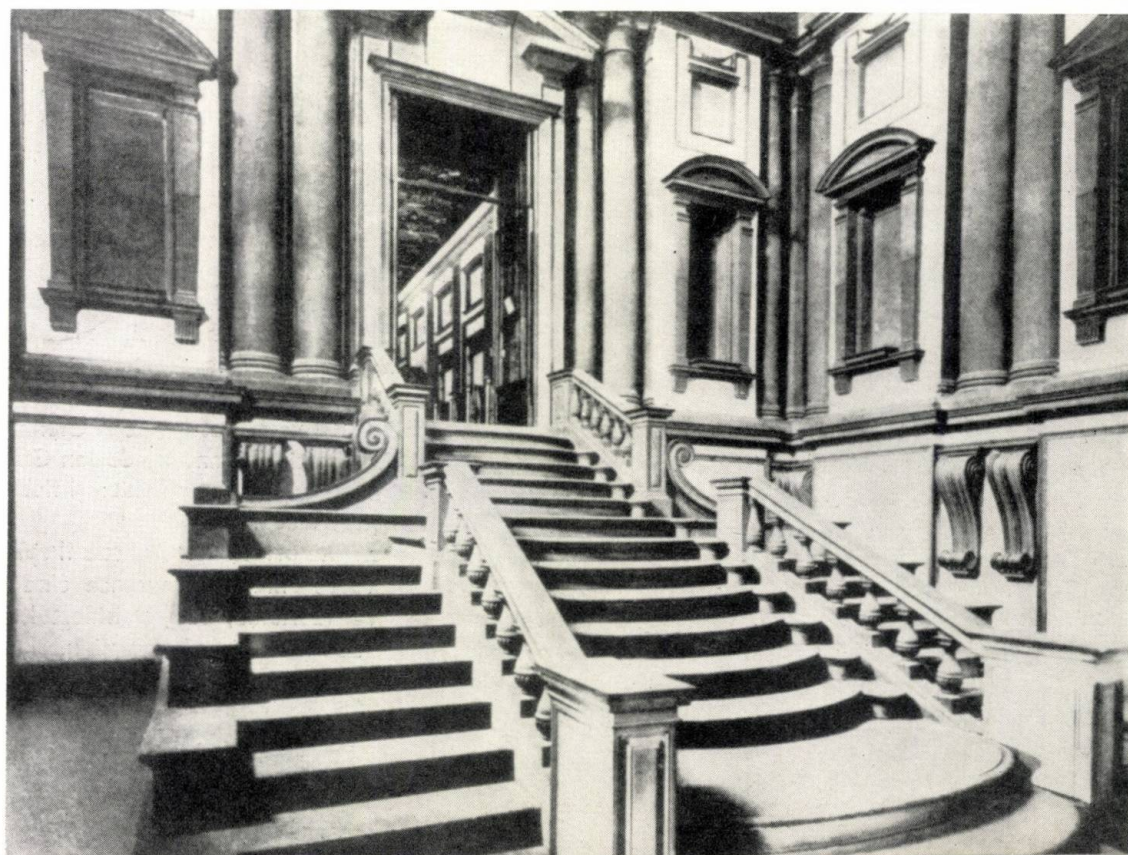
Atunci, la 5 decembrie, am plecat de la Carrara spre Roma. Aici am făcut un proiect pentru această faţadă. Mai tîrziu, în august al

anului următor, Papa cerînd modelul acestei lucrări, am venit de la Carrara la Florenţa pentru a-l executa. L-am făcut din lemn, în proporţii exacte, cu figurile din ceară şi l-am trimis la Roma.

Cum l-a văzut, m-a chemat ; m-am dus şi am contractat faţada, aşa cum apare în contractul încheiat cu Sanctitatea Sa. » — (scrisoare către Sebastian del Piombo, în 1520).

« Mă simt în stare să fac pentru faţada lui San Lorenzo o operă care să fie oglinda arhitecturii şi a sculpturii întregii Italii. Cheltuiala pentru faţadă, aşa cum înţeleg eu s-o fac şi s-o execut, cuprinzînd totul, astfel încît Papa să nu trebuiască să se ocupe de nimic, nu poate, după devizul pe care l-am făcut, să fie mai mică de 35 000 de ducăţi

Vestibulul Bibliotecii laureziene

de aur. O voi face în 6 ani.» — (către Domenico Boninsegni, la 2 mai 1517).

Nu apucase însă s-o realizeze, pentru că papa cheltuiuse banii în războiul pentru Urbino. Schița păstrată, deși sumară, arată că Michelangelo nu voise să facă o fațadă, ci un paravan de marmură, cu o pilastratură ritmată și un mare fronton care să marcheze nava centrală, părțile laterale de la partea superioară necorespunzând secțiunii transversale a bisericii.

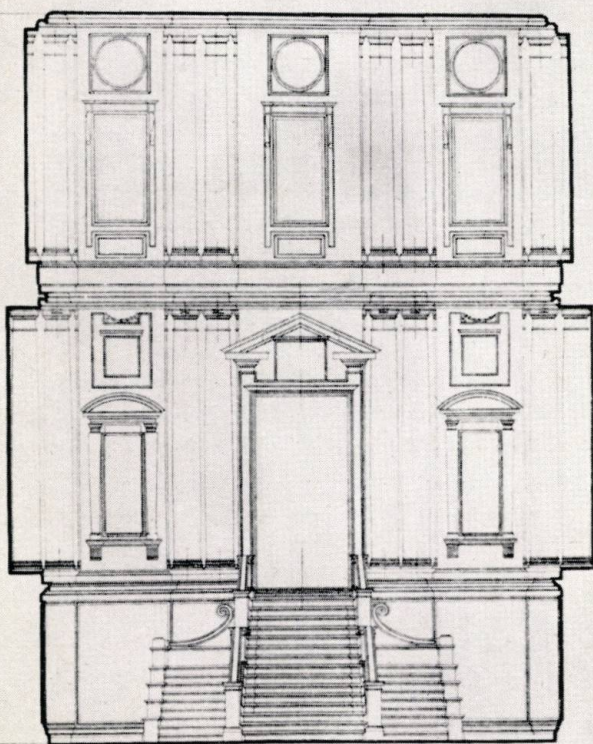
În această terminare orizontală a unei construcții avînd de fapt o secțiune bazilicală, el încercase o apropiere de arhitectura romană, de tipul teatrelor sau circurilor, fugind de verticalismul goticului « barbar ».

Proiectul lui San Gallo, mărturisind măiestria sa de arhitect profesionist, era mai puțin reușit din punct de vedere al proporțiilor. El dovedea însă evoluția sa către stilul Renașterii înalte și îndepărtarea de tradiția florentină — în care realizase cu 30 de ani înainte « Madona delle Carceri » la Prato.

Era o puternică schimbare de concepție, da San Gallo apărînd aici nu ca un continuator al lui Brunelleschi, ci ca un intermediar între Bramante și Michelangelo.

Compararea celor două fațade este edificatoare; ultima lucrare a lui San Gallo (care avea să moară puțin timp după ținerea concursului) și prima lucrare a lui Michelangelo erau uimitor de asemănătoare, avînd (cu excepția părților

Secțiune transversală prin vestibulul Bibliotecii laurenziane

laterale ale registrului superior) aceeași compoziție generală, proiectul lui Michelangelo părăind o variantă a proiectului lui San Gallo.

Asemănarea celor două proiecte nu putea fi întâmplătoare. Fără îndoială că aici, în creația din ultima epocă a lui San Gallo, se găsea punctul de plecare al stilului arhitectural dezvoltat mai târziu la Capela Medici sau S. Pietro.

Ca majoritatea artiștilor epocii, Michelangelo nu era un practician îngust ci un adînc cunoscător al teoriilor artistice din vremea sa ca și a celor din antichitate.

De fapt, Buonarroti era un fin intelectual, de talia lui Leonardo; spre deosebire de acesta — care își îndreptase mintea iscoditoare spre știință și tehnică — firea lui frămîntată și pasionată își găsisese în literatură și poezie descăturașarea firească a tumultului de sentimente care-l copleșeau.

Citise pe Platon. Se număra printre cei mai erudiți comentatori ai lui Dante. Cunoștea pe Vitruviu și-i interpreta opera cu competență.

Cărțile lui Vitruviu erau larg cunoscute în Italia; în 1511 Fra Giocondo tipărise o ediție ilustrată la Veneția, retipărită apoi la Florența în 1513 și 1522. În 1521 apăruse prima ediție tradusă în italiană.

Bazat pe cunoașterea aprofundată a operei lui Vitruviu, Michelangelo nu se mulțumea numai s-o comenteze, ci o folosea ca instrument de critică arhitecturală.

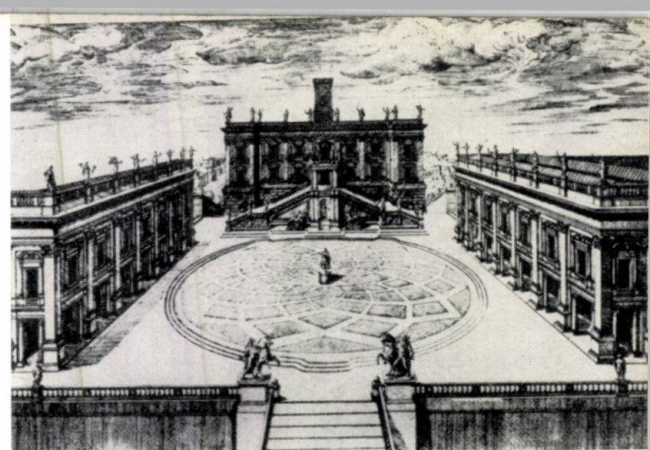
Într-o scrisoare adresată în 1544 papei Paul III, el supunea unei critici aspre proiectul lui Antonio da San Gallo cel tînăr pentru cornișa Palatului Farnese — palat început încă din 1514, pe cînd Paul III era numai cardinal.

« Prea Sfinte Părinte. Așa cum Sfinția Ta a văzut în capitolul din Vitruviu *) arhitectura nu e altceva decît ordonare, dispoziție, înfățișare frumoasă, proporționarea părților între ele, conveniență **) și distribuție.

În primul rînd aici nu există nici o ordonanță, pentru că ordonanța este (justa) adaptare a tuturor părților unui edificiu, considerate fie separat, fie în ansamblu, fie în raporturile lor reciproce. Aici, dimpotrivă, totul este dezordine, pentru că părțile acestei cornișe sînt disproporționate între ele și nu au nici un raport una cu alta. . .

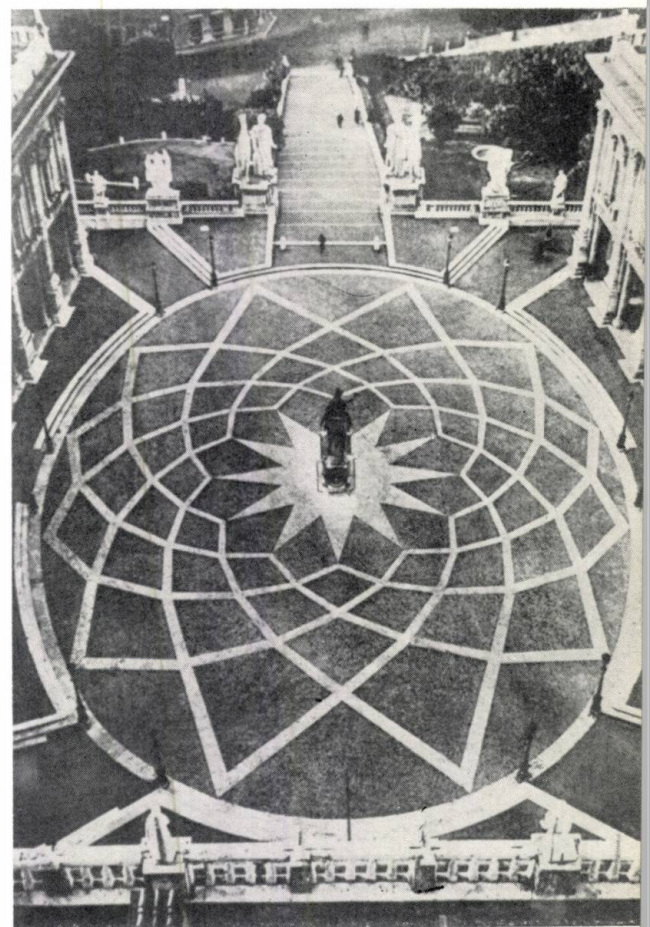
*) E vorba de capitolul II din Cartea I-a, pe care Michelangelo îl comentează în continuare (n.n).

**) Conveniență = înfățișarea corectă a lucrării, adaptată locului și compusă din elemente corespunzătoare destinației (cf. traduceri romine a lui Vitruviu, Ed. Academiei R.P.R. 1964, pag. 42).

Gravură de S. Du Perac reproducînd proiectul lui Michelangelo pentru Piața Capitoliului

Piața Capitoliului — Vedere din turnul capitolin

Piața Capitoliului — Vedere generală aeriană

...Frumusețea formelor este conveniența compozițională a părților vizibile. În această lucrare nu se vede nici o conveniență, totul este inconveniență. Primul inconvenient este că ea necesită o cheltuială atât de mare încît există riscul de a nu o vedea niciodată terminată. Al doilea este că această cornișă amenință să dărîme întreaga fațadă a palatului. În afară de aceasta, există trei feluri de cornișe: dorică, ionică, corintică. Aceasta nu aparține nici unuia din cele trei ordine; ea este batardă.

În al patrulea rînd, un raport armonios trebuie să existe între întreaga operă și fiecare din părțile sale, astfel încît fiecare parte separat să corespundă aspectului general al ansamblului, potrivit mărimii acestei părți. La această cornișă nu există nici o parte a cărei mărime să fie proporțională cu cea a cornișei întregi. . .

...Frontonul e mult mai mare decît restul (fațadei n.n.) și nu e proporțional cu o înălțime atât de mică.

...Cînd se ridică o clădire se va ține seama de folosința pe care vrea să i-o dea capul familiei.

Michelangelo prezintă macheta bazilicii Sf. Petru papei Paul IV (pictură de Domenico Cresti)

După sumele care pot fi cheltuite, după eleganța și frumusețea care le vor fi date, construcțiile trebuie să fie mai mult sau mai puțin înalte. Locuințele orășenești trebuie astfel împărțite decît cele de pe moșii care sînt făcute să primească recoltele. Altfel trebuie să fie cele ale bancherilor, altfel cele ale oamenilor bogați și delicați, sau ale seniorilor ale căror funcții sînt de a guverna republica; fiecare dintre ele trebuie să fie adaptată folosinței pentru care e destinată. . . ».

Altă scrisoare, cuprinzînd comentarii teoretice, era adresată în 1560 cardinalului Rodolfo Pio de Carpi: « Cînd un plan are diverse părți, toate cele care se referă la o aceeași măsură calitativă sau cantitativă trebuie să fie decorate într-aceiași fel și același stil. Același lucru și pentru simetricile lor. . . Dar cînd planul își schimbă în întregime forma, nu numai că este permis, dar este și necesar să se modifice ornamentele și de asemenea părțile lor simetrice.

Lucrurile care sînt la mijloc pot fi făcute totdeauna după dorința noastră. Nasul, care e în mijlocul feței, nu are nici un raport cu un ochi sau altul, dar mîna este obligatoriu să fie ca cealaltă mîna și un ochi ca celălalt ochi, căci ele își corespund pe ambele părți.

Pentru aceasta este sigur că membrele arhitecturale ascultă de aceleași legi ca și membrele omului. Cel care n-a fost și nu este un bun maestru în sculptură și mai ales anatomist, nu-și poate da seama de aceasta ».

Cunoașterea lui Vitruviu nu-l făcuse însă dogmatic. Dimpotrivă, n-a existat poate niciodată în Renaștere vreun artist mai puțin conformist, care să urască mai mult ca el academismul, canoanele, lipsa de idei. Fantezia lui în continuă efervescență crea mereu forme noi, fără să țină seama de reguli stabilite, ba chiar făcîndu-și o plăcere din încălcarea lor flagrantă.

Cînd începuse realizarea primei sale opere arhitecturale — Capela Medici — nu se prezentase ca diletant, ci ca mare maestru.

Acolo, în biserica San Lorenzo, unde totul purta amprenta geniului lui Brunelleschi, dusese mai departe gîndirea acestuia. În primele schițe, reluase ideile din proiectul pentru fațadă, elaborat cu trei ani înainte. Construcția durase însă mulți ani și maestrul schimbase treptat proiectul inițial, simplificîndu-l, rafinîndu-l, dîndu-i forță și monumentalitate, imprimîndu-i tensiune dramatică.

În primii ani, lucrase liniștit, bucuros că e lăsat să creeze în libertate.

Patru ani după începerea lucrării, în 1524, scria papei Clement la Roma: « Stefano *) a sfîrșit de pus lanterna capelei de la San Lorenzo. A fost descoperită și ea place în general tuturor. Sper că va place și Sfinției Voastre, cînd o veți vedea. Am dat să facă bula care este înaltă de un cot. Pentru a o diferenția de altele, m-am gîndit s-o fac cu fațete. Așa va fi făcută ».

Doi ani mai tîrziu, în aprilie 1526, începea placajul de marmură și bolta. « Săptămîna viitoare voi pune să fie acoperite figurile din sacristie care sînt schițate pentru că vreau să las sacristia liberă pentru tăietorii de marmură și de asemenea pentru că vreau să încep construcția celui alt mormînt **) în fața celui care este deja așezat.

În timp ce-l vor ridica, mă gîndesc să fac bolta; cred că cu un număr suficient de oameni, o vom face în 2—3 luni. În săptămîna aceasta am făcut patru coloane, în atelier. Una era gata dinainte. Vor fi așezate puțin în spatele tabernacolelor; cred că în patru luni vor fi gata.

Aș începe pardoseala imediat, dar lemnul nu e încă bun. Voi cere să fie cît mai uscat. » — (către Fattucci, la Roma).

Întreaga operă avea să fie terminată abia în 1534, 14 ani de la începerea ei. În aceeași perioadă lucrase în curtea învecinată a mănăstirii San Lorenzo, Biblioteca Laurenziana (1523—1534), prima bibliotecă publică a Europei, posesoarea a peste 10 000 neprețuite manuscrise antice și medievale.

Ultimii ani fuseseră grei, plini de frămîntări și lupte violente în Florența, terminate prin înfrîngerea definitivă a Republicii și instaurarea tiraniei ducale.

Ciuma bîntuia în cetate; trupele străine invadaseră Italia; se duceau lupte în Lombardia; Roma fusese ocupată și prădată. Florența, gata să se apere cu arma în mîna împotriva dușmanilor din exterior, era incapabilă să lupte contra trădării din interior. Michelangelo, însărcinat cu ridicarea fortificațiilor, muncise fără răgaz, pînă în clipa în care, fiind sigur de trădarea ce se pregătea, fugise la Veneția. Rechemat sub amenințarea proscrierii, se întorsese pentru a fi martor la căderea cetății înfometate și la stingerea libertății ei.

Începută cu ani înainte, în zile de glorie, capela era terminată în mijlocul dezastrului și însăși terminarea ei era prețul iertării pentru că participase la apărarea cetății.

*) Stefano di Tommaso, miniaturist florentin, a fost folosit de Michelangelo la realizarea capelei.

**) Al lui Lorenzo, duce de Urbino.

Sf. Petru — Vedere aeriană

Surd și orb în fața violențelor din jur, lucrase în câteva luni cele patru statui de pe sarcofage, într-o revărsare de deznădejde, minie neputincioasă și ură împotriva tiraniei căreia trebuise să i se supună.

Capela Medici fusese singura operă arhitecturală începută și aproape terminată de el, în care nici o constrângere nu-l împiedicase să creeze conform propriei sale concepții. Condusese tot timpul lucrarea, supraveghind execuția, calitatea materialelor, îndrumând personal lucrătorii și desenând detaliile elementelor decorative.

De aici și unitatea artistică deplină a lucrării, sinteza perfectă a arhitecturii și sculpturii pe care o realizase și, totodată, dramatismul și tensiunea reflectând revolta și deznădejdea.

Niciodată arta nu fusese mai legată de evenimente și spiritele mai agitate în jurul creației artistului, rămas prizonier în cetatea înfrântă și exprimându-și protestul cu ajutorul dălții.

Numai protecția papei îl salvase de judecată — și papa îi cerea ascultare.

De la Roma, Sebastian del Piombo îi scria că papa dorește să-l servească « nu numai cu dalta și cu pensula », recomandându-i supunere, spre a i se ierta participarea la apărarea Florenței.

Răspunsul lui Michelangelo nu se lăsase așteptat. Giovanbatista Strozzi, partizan al familiei Medici, închinase statuii reprezentînd « Noaptea » câteva versuri, după obiceiul timpului :

« Noaptea pe care o vezi dormind atît de grațios, a fost sculptată în stîncă de un Înger ; și pentru că doarme, trăiește. De nu crezi, trezește-o și-ți va vorbi ».

« Mi-e drag somnul, și, mai mult, să fiu de piatră, Cînd crima și rușinea ne înconjoară.

Să nu văd, să nu aud mi-e marea fericire
De aceea nu mă deștepta, ah, încet vorbește ! »

răspunsese artistul.

Cu primul prilej ivit, părăsise Florența și nu se mai întorsese.

Fusese un pas greu. Își rupea din inimă patria, pe care o iubea, deși îi cunoștea păcatele.

Pleca în Roma papală, monarhia absolută a clerului, intolerantă, perfidă, venală, în orașul în care « drumul ce duce spre bine e închis », în care « chiar și Cristos și-ar pierde răbdarea » pentru că la Roma « pînă și pielea lui e de vînzare » — așa cum scria într-un sonet.

Macheta cupolei, bazilicii Sf. Petru, în 1558 la scala 1/15 după desenele și modelul de argilă al lui Michelangelo

Lăsase sacristia aproape gata, numai lucrările de decorație mai trebuiau terminate. Părăsise proiectul fațadei bisericii San Lorenzo, care urma să fie începută.

Lăsase neterminată Biblioteca, pe care o continuau Ammanati și Vasari, după schițele sale. Mulți ani mai târziu, când fusese terminat și vestibulul, Vasari îi cerea îndrumări în legătură cu scara. Un sfert de secol de la începerea Bibliotecii, îi scria :

« Messer Giorgio, drag prieten. Crede-mă că dacă mi-aș putea aminti cum am conceput scara Bibliotecii despre care mi s-a vorbit atîta, nu m-aș lăsa rugat pentru a ți-o spune. Îmi amintesc bine, ca într-un vis, despre o anumită scară, dar nu cred că e chiar cea la care mă gîndisem atunci, pentru că azi ea mi se pare o prostie.

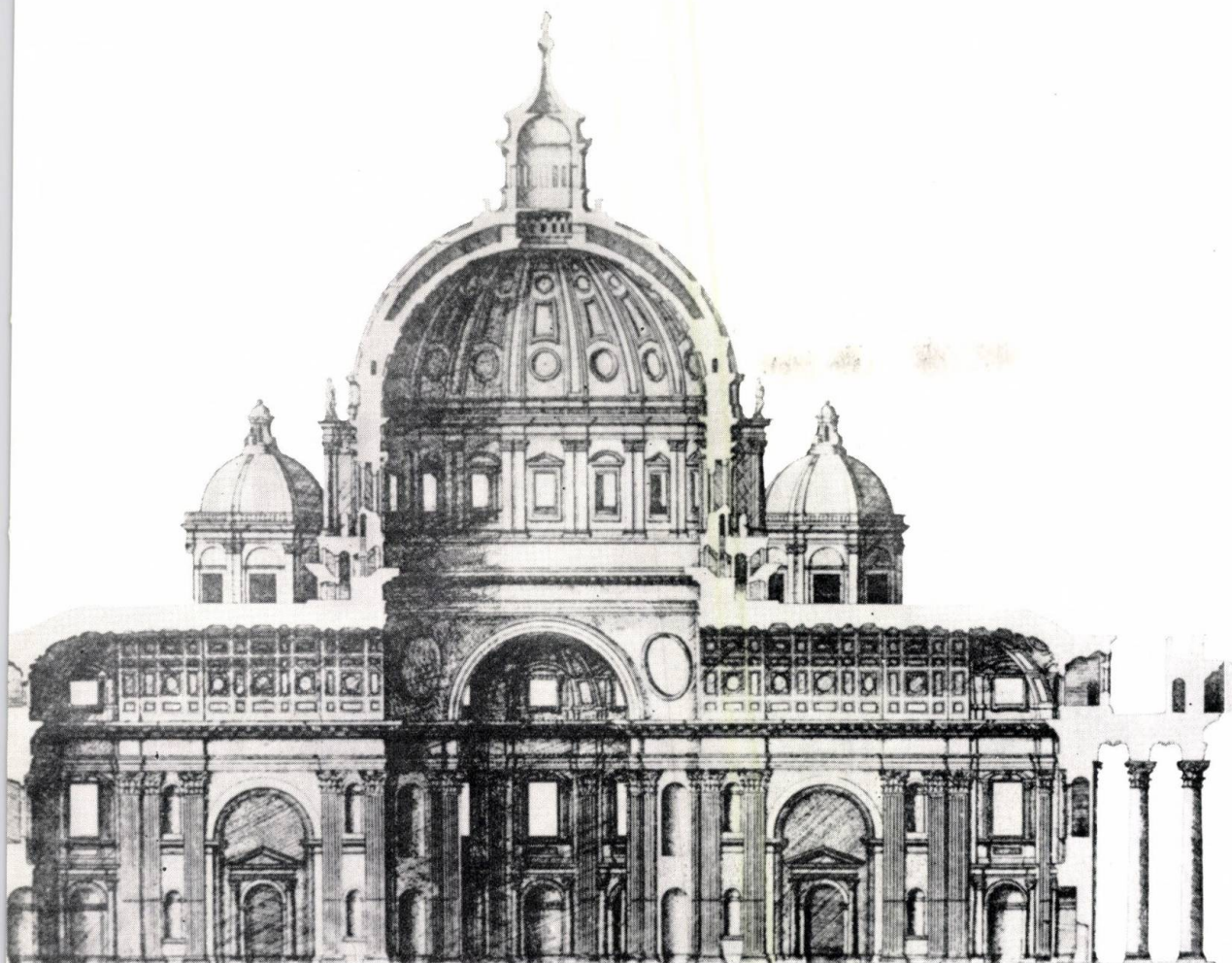
Ți-o voi descrie, totuși : luam mai multe cutii ovale, înalte de o palmă, dar diferind între ele în lungime și lățime. Puneam mai întîi cea mai

mare pe pardoseală, depărtînd-o de zid și de ușă, după cum aș fi vrut să fac scara cu panta mai lină sau mai abruptă. Deasupra puneam una mai mică, astfel ca să rămînă pe prima o suprafață dreaptă suficientă pentru ca piciorul să poată urca. Mergeam astfel micșorîndu-le și retrăgîndu-le spre ușă, mereu urcînd, astfel încît ultima treaptă să fie de aceeași mărime cu deschiderea ușii.

Partea de mijloc este ovală și rezervată stăpînilor, cele laterale servitorilor care merg la bibliotecă. Întoarcerile celor două aripi, de la mijloc în sus, de jos pînă la palierul scării trebuie să fie depărtate de zid cu cca. 4 palme, astfel încît la partea inferioară vestibulul să nu fie ocupat și să rămînă complet liber. . . ».

Iar cîteva luni mai târziu, lui Ammanati :

« Messer Bartolomeo. Ți-am scris că am făcut un mic model de pămînt pentru scara Bibliotecii. Vi-l trimit azi într-o cutie. N-am putut face decît macheta.

Secțiune longitudinală a bazilicii Sf. Petru, gravată de S. Du Perac

Îmi aduc aminte doar că cea pe care o proiectasem era liberă și nu se sprijinea decât de ușa Bibliotecii. Am făcut astfel ca să păstrez aceeași dispoziție, cu scara principală la mijloc.

N-aș vrea ca scările laterale să aibă balustrade la extremități, ca cea principală, ci la fiecare două trepte să fie un jilț, așa cum este indicat în decorație. . .

. . . Pentru înălțime și lărgime, ocupați cât mai puțin spațiu puteți și restrângeți și lărgiți cum veți judeca mai bine.

Cred că dacă s-ar face această scară din lemn, dintr-un nuc frumos, ar fi mai bine decât din piatră de talie și mult mai potrivită cu băncile, pardoseala și ușa ».

Cei doi aveau să termine lucrarea nu fără a o modifica, imprimându-i un anumit spirit baroc pe care inițial nu-l avusese.

★

Exilat de bună voie, trăise 30 de ani la Roma, singur, fără prieteni, într-o casă pustie.

Continuase să lucreze în slujba papilor, în atmosfera de teroare care începuse să se instauzeze din timpul Conciliului de la Trento, sub o inchiziție din ce în ce mai violentă.

Un an după terminarea « Judecății de apoi » — cea mai păgînă dintre creațiile sale — Roma devenise sediul oficial al Inchiziției. Marele inchi-zitor — cardinalul napoletan Caraffa — devenit papă în 1554, voise să distrugă în întregime opera lui Michelangelo și Daniel da Volterra, prietenul și elevul acestuia, fusese pus să « îmbrace » nudurile din Capela Sixtină, considerate blasfemice. Aretino, cronicarul de scandal și șantajistul epocii, neputînd obține de la el « darurile » solicitate, între două nuvele licen-țioase scria pamflete în care îl acuza de imorali-tate și luteranism.

Bătrîn și bolnav, dar la fel de « teribil » în mințile sale, se închidea tot mai mult într-un univers interior, populat doar de umbrele din ce în ce mai palide ale trecutului.

MICHAEL·ÂËLVS·BONAROTVS·FLORENT·FACEBAT

Semnătura pe sculptura « Pietà »

Evita pe foștii tovarăși de luptă.

« Pînă azi m-am ferit cu grijă să am de-a face sau să vorbesc cu exilați ; în viitor, mă voi feri și mai mult s-o fac. . . Se știe care îmi este viața : sînt mereu singur, mă duc rar prin împrejurimi și nu vorbesc cu nimeni, mai ales cu florentinii. . . dacă aș ști care sînt cei proscrisi, nu le-aș răspunde (la salut) » — (către Lionardo).

Voia să-și salveze opera, chiar cu prețul renegării. Așa avea să facă și Galilei, cîțiva zeci de ani mai tîrziu.

Se dedicase în întregime arhitecturii, cea mai puțin supusă cenzurii vigilente a Inchiziției.

Desenase piața Capitoliului, a cărei construcție începuse în 1538, cîțiva ani după venirea sa la Roma. Terminase Palatul Farnese și-l încoronase cu cea mai frumoasă cornișă din Roma, învingîndu-și în concurs adversarul, Antonio da San Gallo.

Din nou visa planuri grandioase : voia să continue Palatul Farnese peste Tibrul, să înconjoare piața Signoriei din Florența cu o logie gigantică, să înalțe cea mai grandioasă catedrală din lume.

Își închinase ultimii ani pentru ridicarea construcției care avea să-i încununeze opera : Sf. Petru.

În jurul șantierului catedralei mișunau tot felul de profitori.

« Această construcție ajunsese o prăvălie și neguțătorie aducătoare de venituri, care se tot lungea de către cei ce puseseră mîna pe ea, cu gîndul de a nu o mai sfîrși niciodată », spunea Vasari.

Își pusesese toate forțele în lupta pentru ridicarea edificiului ideal al Renașterii, la care gîndiseră și visaseră numeroși artiști, începînd cu Brunelleschi și terminînd cu Leonardo da Vinci și Bramante. Deși adversar declarat al lui Bramante, recunoscuse cîstit superioritatea concepției lui pentru că această concepție era cea a Renașterii și închinată aceluia ideal de frumos în care continua să creadă cu toată tăria.

În anii tîrzii ai tragicului sfîrșit al Renașterii, luptase aproape singur să mențină nestinsă flacăra acestui ideal, în timp ce ceilalți artiști se puneau în slujba noilor stăpîni, renegîndu-și operele din trecut și numindu-le păgîne.

Din prima clipă, gîndul lui fusese să creeze, pe baza planului lui Bramante, un monument care să sintetizeze întreaga experiență a Renașterii, depășind catedrala florentină, Santa Maria del Fiore.

Abia numit — la 1 ianuarie 1547 — arhitect șef al Catedralei, scria lui Lionardo, la Florența :

« Aș vrea să obții, prin Messer Giovan Francesco, înălțimea cupolei S. Maria del Fiore, de unde începe lanterna pînă la pămînt, și de asemenea înălțimea întregii lanterne și să mi le trimiți. Trimite-mi, însemnată pe scrisoare, 1/3 a cotului florentin ».

Puțin cunoscută și nemenționată în istoriile de artă, această scrisoare e deosebit de prețioasă ; ea arată care erau intențiile lui Michelangelo. Ani de zile avea să-și tănuiască cu grijă planurile, refuzînd să facă desene sau schițe ; numai în apropierea morții putuse fi determinat să facă modelul cupolei și numai după ce împinsese lucrarea atît de departe încît nu mai putea fi schimbată.

În jurul clădirii Sf. Petru se dădea de fapt lupta între ideea clădirii centrale — rodul căutărilor de un secol pentru realizarea perfectului echilibru static și plastic al unei construcții — și necesitățile de cult ale bisericii catolice, în plină ofensivă pentru întărirea misticismului și recștigarea maselor.

La începutul secolului, Bramante voia să ridice « cupola Pantheonului peste arcele bazilicii lui Constantin », construind un monument-simbol mai curînd păgîn decît creștin, pentru că în biserica lui nu era loc nici pentru credincioși nici pentru altar. La mijlocul secolului, întreaga curte papală se împotriva acestei idei.

Doar Michelangelo își putuse impune voința, sprijinit încă de un papă al Renașterii.

Îi scria lui Ammanati :

« Messer Bartolomeo, prieten drag. Nu se poate nega că Bramante a fost un arhitect mai mare decît oricare altul, din antichitate pînă la noi. Planul pe care, primul, l-a făcut el pentru Sf. Petru nu era confuz ci limpede și simplu, luminos și liber din toate părțile, astfel încît să nu dăuneze cu nimic palatului. Este considerat încă și astăzi o capodoperă, astfel încît toți cei ce s-au îndepărtat de ordonanța lui Bramante, cum a făcut-o San Gallo, *) s-au îndepărtat de adevăr. Cei care nu sînt orbiți de patimă pot vedea după modelul său că este așa.

În primul rînd San Gallo, cu incinta pe care a adăugat-o la exterior, face să dispară toată claritatea planului lui Bramante ; în plus, face același lucru propriului său plan. Există atît sus cît și jos atîtea colțuri întunecoase, încît ar ușura tot felul de fărădelegi. . . Seara, cînd s-ar închide biserica, ar trebui 25 oameni pentru a-i căuta pe cei ascunși. . .

*) Antonio da San Gallo cel tînăr, care fusese numit arhitect al bazilicii S. Pietro la moartea lui Raphael (n.n.).

Există încă un alt inconvenient. Pentru a construi incinta adăugată în afara modelului lui Bramante, ar trebui dărâmate capela Papei Paul, încăperile lui Piombo, La Ruota și multe alte lucrări. Cred că nici însăși Capela Sixtină n-ar rămîne în picioare. Cît despre porțiunea executată din zidul exterior se pretinde că ar fi costat 100 000 de scuzi. Nu-i adevărat, pentru că ar putea fi executată cu 16 000. Dărîmînd-o, s-ar pierde prea puțin, pentru că pietrele din fundație ar fi foarte bine venite. S-ar economisi astfel 200 000 de scuzi și 30 de ani de muncă. Este părerea mea fără părtinire, pentru că victoria ar însemna pentru mine o foarte mare pierdere. Dacă poți aduce aceasta la cunoștința Papei, fă-o, mi-ai face o mare plăcere. Nu sînt în stare s-o fac eu însumi. Al tău Michelagnolo.

Dacă se va păstra modelul lui San Gallo, este de temut că tot ce s-a făcut în timpul meu va fi dărîmat, ceea ce ar fi o foarte mare pierdere ».

Învinsese, dar o făcuse cu prețul unei lupte înverșunate împotriva celor mai obscure forțe, împotriva invidiei, dușmanilor, hoșilor.

« Sînt bătrîn, orb, surd și neputincios de mîini și de întreaga mea ființă », scria el în 1559 lui Ammanati. Dar în același timp, așa bătrîn și orb, lupta să stîrpească hoția de pe șantier, controlînd singur calitatea materialelor:

« Supraintendenților șantierului S. Pietro. Cunoașteți că am spus lui Balduccio să nu-mi trimită varul lui dacă nu e bun. Cu toate acestea mi l-a trimis, deși e prost, fără să-și închipuie că va trebui să-l ia înapoi. S-ar putea crede că s-a înțeles cu cel care l-a acceptat. Aceasta dă apă la moară celor pe care i-am izgonit de pe șantier pentru astfel de fapte.

Cel care acceptă materiale necesare lucrării atunci cînd sînt proaste și eu le-am interzis, nu face decît să-și ia drept prieteni pe cei pe care eu mi i-am făcut dușmani. Cred că aceasta va prilejui o nouă ligă. Promisiunile, mita, darurile, corup justifica. Vă rog deci, cu autoritatea pe care am primit-o de la Papă, să nu acceptați de acum încolo nimic care să nu fie acceptabil, chiar dacă ar veni din cer, pentru a nu părea părtinitor, căci eu nu sînt. Al Dvoastră Michelagnolo ».

Ducele îl rechemă tot mai insistent la Florența. Refuza mereu, politicos dar hotărît.

Continua să conducă, neprimind să fie plătit, șantierul Catedralei. Îi scria lui Vasari:

« Te asigur că aș fi fericit să știu că oasele mele slabe vor odihni alături de cele ale tatălui meu, așa cum mă rogi; dar dacă aș pleca de aici, aș fi cauza ruinii complete a operei Sf. Petru, și m-aș acoperi de o mare rușine și un mare păcat. Cînd opera va fi destul de avansată pentru ca nimic să nu mai poată fi schimbat, nădăjduiesc să pot face ceea ce-mi scrii; dar oare nu-i un păcat să-i fac să aștepte pe păgînii aceia care de-abia așteaptă să dispar cît mai repede? »

Rechemat din ce în ce mai insistent la Florența, refuzase categoric: « Am fost folosit cu forța la opera Sf. Petru și am lucrat timp de 8 ani, nu numai fără plată, dar cu cea mai mare neplăcere și pagubă. Astăzi, cînd lucrul înaintează, cînd sînt bani și sînt pe punctul de a ridica cupola, dacă aș pleca ar fi ruina acestei opere. » — (lui Vasari, în 1555).

Păstrase în linii mari planul lui Bramante, dar îl simplificase, înlăturîndu-i complicațiile, întărind cu linii de forță schema lui principală. Schimbase forma cupolei. Nu calota sferică a Pantheonului voia el s-o ridice peste arcele construite de Bramante, ci zvelta și eleganta cupolă florentină a lui Brunelleschi. Nu-și uitase patria și, spre gloria ei, voise să lase deasupra Romei clericale semnătura lui florentină. Înălțată cu 15 m, cupola dădea împingeri verticale mult mai mari și pilele ridicate de Bramante — și așa destul de firave — trebuieră întărite. Era pe punctul de a înălța cupola și trebuia, însfîrșit, să-i facă modelul:

« . . . va trebui să execut un model de lemn al cupolei și lanternei, pentru a o lăsa terminată așa cum va trebui să fie. Mi-o cere întreaga Romă. . . Cred că pentru a o face va trebui să mai rămîn aici cel puțin timp de un an. . . Cît despre încetarea lucrărilor, nu-i adevărat pentru că așa cum se vede, lucrează 60 de oameni, atît pietrari cît și zidari, și cu speranța de a continua. . . . dacă se va schimba planul bisericii — așa cum invidia încearcă să o facă — ar fi ca și cum nu s-ar fi lucrat nimic pînă azi. » — (în 1557, lui Lionardo).

Modelul fusese terminat, aprobat și depus la Sf. Petru. Încheiase tot ce forțele puține care îi mai rămăseseră îi mai îngăduiau.

★

Au izbutit să-l așeze în pat. Își face testamentul, în liniște, lucid și calm. Are o singură dorință: să revină « cel puțin mort » la Florența.

Nu-i era frică de moarte. Îi văzuse chipul în timpul ciumei, foametei, războaielor care pustiseră pe rînd Florența, Roma, întreaga Italie.

Se obișnuise cu gîndul ei de mult.

« Dragul meu messer Giorgio, știu că recunoști din scrisul meu că sînt în ceasul al douăzecișipatrulea și că nu naște în mine nici un gînd în care moartea să nu fie, ca să spun așa, sculptată », îi spunea lui Vasari încă în 1555.

Socotea moartea ca o eliberare, singura pe care i-o oferea o societate ostilă și căreia nu i se putea adapta.

« 36 de ani de devotament și viața mea sacrificată de bună voie altuia nu merita mai mult; pictura și sculptura, munca și cinstea m-au ruinat. . . ar fi fost mai bine ca din primii mei ani să fi făcut lumînări; n-aș fi fost astăzi în astfel de chinuri », îi scria, disperat, lui Luigi del Riccio.

Bolnav, hărțuit, înconjurat de dușmani, intriganți și defăimători, muncise pînă în ultimul ceas, pentru că numai în muncă și creație își găsea liniștea și uitarea.

Cu cinci zile înainte de moarte, sculptase toată ziua în picioare la ultima lui « Pietà », expresie tragică a zbuciumului și a tristeții deznădăjduite în care se scufundase.

Lionardo era la Florența. Pusese să fie chemat, dar prea tîrziu.

A doua zi pe înserat, se stîngea, vegheat de puținii lui prieteni și de un bătrîn servitor.

Deasupra Romei se lăsa noaptea.

Stăpînii lui vegheau și ei. Averardo Serristori, ambasadorul ducelui Florenței la Roma, ceruse papei să se facă un inventar complet al desenelelor și operelor din locuință. Fiecare reprezenta o avere. Tot ce se găsisese în atelier fuse trimis la Florența. Dar cu puțin timp înainte, Michelangelo își arsesese aproape toate desenele. O casetă sigilată conținea 8 000 de scuzi de aur, o avere pentru epoca aceea.

Trei zile mai tîrziu, în biserica S. Apostolo se săvîrșea ceremonia funerară. După Vasari, papa intenționa să-i ridice un monument în catedrala Sf. Petru.

Dar florentinii nu-l puteau lăsa la Roma. Lionardo, ajuns prea tîrziu pentru a-l mai prinde în viață, îi transportă trupul pe ascuns, scoțîndu-l pe porțile cetății printre lăzi cu mărfuri, și-l aduce la Florența depunîndu-l la biserica S. Pietro Maggiore.

Ducele voia să țină știrea ascunsă; chiar morți, republicanii erau periculoși. Vestea face însă înconjurul cetății. Artiștii Florenței se adună în biserica înconjurată de o mulțime imensă. Un lung cortegiu, format din artiști în vîrstă care duc torțe, din artiști tineri care poartă pe rînd sicriul și din cetățenii cetății care de cînd o părăsise Michelangelo nu-și mai recăpătase libertatea — străbate în ziua de duminică 12 martie străzile orașului, îndreptîndu-se spre Santa Croce. Aici, în sacristie, sicriul e deschis pentru ca cel întors în patrie să fie văzut de popor. Deși mort de 3 săptămîni, Michelangelo Buonarroti e neschimbat, părăind că doarme. Puțini din cei care trec prin fața sicriului mai știu de ce și-a părăsit artistul orașul cu 30 de ani în urmă și de ce nu s-a mai întors niciodată. Cei ce știu tac, pentru că ducele e puternic și libertatea Florenței pierdută pentru totdeauna.

Noaptea, pe ascuns, este înmormîntat.

Patru luni mai tîrziu, cu mare pompă, în biserica San Lorenzo, magnific decorată, au loc funeralii oficiale. Benedetto Varchi, președintele Academiei florentine, rostește discursul funebru.

Puterea ducală încerca astfel, zadarnic, să-și însușească o parte din gloria celui care refuzase întreaga viață să se supună tiraniei ei.

SEMINARUL ITALO-ROMÂN DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM

Veneția — mai 1964

Relațiile de prietenie și colaborare pe tărîm cultural dintre Italia și România sînt tradiționale și își au originea în istorie.

Seminarul de la Veneția se înscrie pe linia întăririi acestor legături.

Organizat de către italieni, cu sprijinul « Asociației de prietenie Italia-România », seminarul a avut loc la sfîrșitul lunii mai 1964 și s-a desfășurat timp de două zile în Aula Magna a Institutului universitar de arhitectură din Veneția, cu participarea a numeroși profesori, arhitecți și ingineri din principalele orașe ale Italiei și în prezența studenților din ultimii ani ai Institutului local de arhitectură.

Dintre personalitățile care au participat se pot cita prof. G. Samona, director al Institutului de arhitectură de la Veneția; prof. E. Trincanato, de la același institut; prof. L. Quaroni, decan al Facultății de arhitectură din Roma; prof. L. Dodi, decan al Facultății de arhitectură de la Institutul politehnic din Torino; prof. G. Petronio, de la Universitatea din Trieste; prof. L. Laurenzi, de la Universitatea din Bologna; prof. G. Pizzetti, de la Institutul politehnic din Torino; arhitect F. Berlanda și arhitect Cavalari-Murat din Torino; arhitect B. Bonetti din Roma și inginer L. Cosenza din Neapole.

Delegația romînă a fost compusă din arhitecții Traian Chițulescu, Viorica Petrovici și Constantin Moșinschi.

★

Referatele prezentate la seminar, deși nu s-au axat strict pe aceleași probleme, au tratat totuși probleme asemănătoare din domeniile arhitecturii și urbanismului contemporan, astfel încît au putut determina o viziune paralelă, de ansamblu, asupra principalelor preocupări sau realizări din Italia și din țara noastră.

Delegația romînă a prezentat referate conținînd atît probleme cît și realizări, cu privire la: « *Probleme privind arhitectura și urbanismul contemporan* »; « *Construcțiile social-culturale* » (arh. Constantin Moșinschi); « *Construcția orașelor* » (arh. Traian Chițulescu) și « *Construcția de locuințe* » (arh. Viorica Petrovici).

Aceste referate au scos în evidență atît principalele probleme ale proiectării noastre de arhitectură și urbanism, cît și — după o incursiune în istoria arhitecturii romînești — importanțele și valoroasele realizări ale țării noastre din ultimii 20 de ani. Numeroase proiectii în culori au însoțit prezentările, iar un bogat material documentar — publicații ilustrate și textele referatelor în limba italiană — a fost distribuit participanților la seminar.

În general, participanții italieni la seminar au fost interesați îndeosebi de modul cum statul și proiectanții participă la acțiunile de arhitectură și urbanism din țara noastră, de realizările noastre și perspectivele dezvoltării construcțiilor și orașelor pentru ameliorarea condițiilor de viață a întregii populații.

Referatele italiene s-au ocupat mai mult de probleme și mai puțin de realizări, au fost interesante și, în esență, autorii au expus următoarele puncte de vedere pe care vom încerca să le redăm pe scurt.

Prof. Giulio Pizzetti a prezentat referatul cu titlul « *Prefabricarea structurală* » arătînd importanța actuală a sistemului prefabricării, sistem care după părerea sa va constitui unul din stîlpii de bază pe care se va așeza structura urbanistică din toată lumea și care, în ultimii zece ani, a provocat mii de conferințe din cauza temei care este și grea și pasionantă.

Prefabricarea structurală a făcut pași mari în special la construcțiile în care funcțiunea structurală este predominantă, ajutată fiind și de apariția betonului armat pre-comprimat care a înlăturat necesitatea fragmentării, întărind monoliticitatea — cea mai frumoasă caracteristică a betonului armat.

Încercările de a rezolva problema prefabricării construcțiilor în sens structural s-au izbit de o serie de dificultăți ca: diferențierea funcțiunilor care poate fi logică în construcțiile tradiționale dar este profund nelogică în construcțiile prefabricate, în care eficiența statică trebuie să fie capabilă să mobilizeze toate posibilitățile de rezistență a elementelor; înrădăcinarea obișnuinței de a adapta soluții vechi la concepții noi; calitatea plastic-arhitecturală, discutabilă, obținută pînă în prezent etc.

Autorul ajunge la concluzia că soluționarea justă a problemei trebuie căutată pe calea integrării funcționale și nu a diferențierii.

Semnaleză țările Europei de răsărit și, din Europa occidentală, Franța, care folosesc cu succes calea prefabricării grele a construcțiilor, plăci-pereți și plăci-planșee

solidarizate static, arătînd că în Italia și în mai multe alte țări acest sistem nu și-a găsit încă o aplicare pe scară largă, el mai fiind la stadiul prefabricării ușoare sau parțiale.

Apoi, autorul face o serie de incursiuni teoretice și tehnice în susținerea punctului său de vedere, semnalînd sistemele de panouri mari folosite în Europa occidentală, ca spre exemplu Costamagna, Coignet, Balancy și altele, arătînd că totuși încă nu s-a ajuns în faza soluționării integrale a problemei și din cauză că mediile care proiectează, produc și utilizează construcțiile prefabricate vorbesc limbaje diferite.

În concluzie, prof. Giulio Pizzetti crede că a sosit momentul de a se coordona tehnic problema între proiectanți, constructori și beneficiari, de a se înlătura prejudecata după care arhitectura și prefabricarea construcțiilor moderne ar fi absolut ireconciliabile, iar soluția ar fi înainte de toate înserarea, cu hotărîre și seriozitate, a arhitecturii în prefabricarea construcțiilor.

Problema este importantă și a fost discutată în contradictoriu în cadrul seminarului, alți vorbitori susținînd că prefabricarea trebuie integrată în arhitectură și nu viceversa.

Prof. arhitect Federico Gorio a susținut referatul « *Construcțiile de stat și urbanismul în Italia* », arătînd marile dificultăți pe care le întîmpină în această țară punerea în practică a urbanismului, din lipsa unei legislații adecvate și a instrumentelor care să-i dea viață.

Ca exemplu negativ referatul semnaleză, între altele, faptul că maximum de sprijin acordat de către stat a fost atins în anul 1960 într-un procent de 19% din sectorul investițiilor în construcții, iar de atunci acest procent a scăzut.

O lege apărută cu cîțiva ani în urmă a deschis urbanismului unele posibilități mai bune, dar acestea sînt socotite insuficiente și arhitecții italieni luptă pe toate căile pentru a determina o legislație mai largă și mai operativă, care să înlătore specula cu terenurile și alte piedici.

Sub presiunea necesităților dictate de viață, o viitoare lege privind urbanismul constituie unul din obiectivele principale din programul guvernului și se fac eforturi deosebite pentru adoptarea de către parlament a acestei legi, care are vaste implicații de ordin politic, economic și social.

Există progrese în domeniul concepțiilor și realizărilor urbanistice față de trecut, dar deocamdată înfăptuirile pe scară mare și complexe sînt extrem de greu de operat.

În continuare, referatul face o amplă analiză a cauzelor și efectelor ce determină această situație nefavorabilă și face o serie de sugestii pentru o redresare care nu ar putea veni din inițiative particulare ci numai dintr-o acțiune multilaterală și hotărîtă a statului, pe care arhitecții italieni o așteaptă cu nerăbdare.

Prof. arhitect Ludovico Quaroni a susținut referatul « *Momentul cultural al arhitecturii italiene* », începînd cu constatarea că în lume, după ultimul război mondial, s-au produs mari schimbări de fond, de care nici nu ne putem da încă bine seama, și pe care le pune pe seama progresului mijloacelor de comunicație, care au permis circulația noilor idei, a noilor descoperiri științifice și a respectivelor aplicații tehnologice.

Dar nu numai progresul mijloacelor tehnice și creșterea comunicabilității, ci și saltul calitativ al schimbărilor de atitudine în unele probleme de viață au contribuit la construirea unei culturi mondiale unitare și totuși diferențiate.

Referatul susține că Italia nu a valorificat suficient aceste schimbări din cauza unei puternice ancorări în tradiție, a prea marii încrederi în ea însăși, a credinței că forța ideilor este aceea care domină acțiunile. Referindu-se la trecut, susține că după epoca Renașterii, care a conferit armonie urbanistică și arhitecturală orașelor dintre Tîbru și Alpi în perioada de splendoare a umanismului și în ultimele cinci secole, se manifestă o scădere de tensiune în trecerea de la idei la fapte.

Lucrurile nu s-au schimbat nici în secolul trecut cînd s-a realizat unitatea și independența țării, iar în secolul actual fascismul nefast a accentuat această criză culturală.

De atunci lucrurile s-au schimbat, dar nu suficient ca să înlătore aspectele negative cele mai generale și din domeniul arhitecturii și urbanismului, în care o serie de tendințe înnoitoare nu reușeau să pătrundă.

În ce privește momentul cultural actual al arhitecturii italiene, autorul începe prin a arăta că bilanțul de după ultimul război mondial este pozitiv.

Autorul referatului pune pe seama în special a sistemului social-economic lipsurile pe care le vede în arhitectură și urbanism și scoate în evidență lupta multor arhitecți italieni împotriva cercurilor academice din fruntea școlilor și în favoarea renovării în arhitectură și urbanism.

Faza dificultăților inițiale a fost depășită datorită unor oameni ca A. Olivetti, G. Samona, L. Piccinato, G. Astengo, B. Zevi și alții, dar încă nu s-a ajuns la faza operativă pentru care luptă « Institutul italian al urbanismului », « Asociația Italia noastră », « Asociația națională pentru centrele istorice și artistice », precum și mulți arhitecți și cetățeni luminați care, împreună, au reușit să atragă atenția opiniei publice și a tuturor factorilor determinanți asupra problemei, cu scopul final de a obține o nouă legislație în domeniul urbanistic.

Se transformă ideea clasică de oraș închis în ideea orașului-regiune și a orașului teritoriu; se abandonează monocentrismul tradițional căruia i se opune pluralitatea de focare cu caracter direcțional; se dă prioritate rețelelor principale de legături și comunicații care să articuleze în mod liber componentele ansamblului complex, cu funcțiuni multiple, izolate prin spații verzi.

Se tinde către o formă nouă a orașului modern, către un nou limbaj al arhitecturii. Proiectarea trece de la studiul personal la producția colectivă, de echipă complexă — cu toate că multe din cele mai interesante proiecte poartă pecetea unor personalități.

Își face loc dinamismul plastic bazat pe varietate, surpriză și bogăția senzațiilor. Exigența industrializării este o realitate a vremurilor noastre, tot așa cum pentru viața noastră este necesară o mare flexibilitate a arhitecturii, flexibilitate care să permită transformări în timp, flexibilitate din motive de compoziție și estetică.

Arhitectura de azi trebuie să fie dinamică, să exprime mișcarea și variabilitatea lumii actuale. Este deci necesar un sistem structural, constructiv și compozițional, care să permită variații de formă, suprafață, textură, ornamentare, granulație, culoare — și aceasta tocmai când sistemul de bază este industrializat, normalizat, rigidizat.

Cercetări pe plan abstract, la nivel de ipoteze ori propuneri în domeniul arhitectural și urbanistic, sînt multe, dar mai este cale lungă pînă la realizări izbutite, pe drumul înșesat de dificultățile care derivă din ireconciliabilitatea opozițiilor.

Un alt dualism caracterizează momentul cultural arhitectural din Italia și din alte părți ale lumii: pe de o parte, marele interes pentru soluții noi, pentru concesiile făcute imaginației, pentru utopie și farmecul ei; pe de altă parte, suspiciunea intuitivă față de rezolvările problemelor specifice urbanismului și arhitecturii prin metode riguroase și cercetare științifică. Sînt dificultăți care derivă din revizuirea care își face loc, dintr-o criză culturală a tuturor, probleme de structură și probleme de fond care în Italia monopolizează energiile și determină greșeli și deziluzii dar și licăriri de lumină, de bucurie, de entuziasm îndreptățit.

Este necesară o mai mare siguranță în munca ce se îndeplinește și arhitecții italieni manifestă speranța găsirii drumului mai scurt și mai sigur către arhitectura și orașul modern.

Acest referat, critic și sever, al prof. arhitect Quaroni mi s-a părut cel mai interesant, pentru că ridică cele mai multe probleme de actualitate, nu numai în Italia dar și în alte părți ale lumii.

★

După seminar a urmat vizitarea orașelor Veneția, Torino, Neapole și Roma, a ansamblului arheologic din fostul oraș Pompei, a insulei Capri. Orașe și locuri minunate, cu celebre realizări arhitecturale vechi și noi, care raportate la dezvoltarea istorică ne-au produs puternice impresii și ne-au dat frumoase satisfacții intelectuale și profesionale.

În concluzie, seminarul de la Veneția și această călătorie de documentare în Italia au constituit un util și valoros schimb de experiență culturală, au determinat un progres de cunoaștere reciprocă în problemele actuale ale arhitecturii și urbanismului din Italia și România și au contribuit la întărirea prieteniei tradiționale dintre cele două țări.

Arh. CONSTANTIN MOȘINSCHI

PE MARGINEA UNEI DEPLASĂRI DOCUMENTARE ÎN FRANȚA

În cadrul schimburilor culturale pe linia documentării tehnice în problema construcțiilor spitalicești, o delegație, formată din arh. Aurelia Teodorescu din C.S.C.A.S., arh. Emilian Machedon și ing. Viorel Popescu din ISCAS și ing. Teodor Pîntea din I.P.B., a făcut o vizită în Franța între 26 mai și 10 iunie 1964.

Potrivit programului întocmit de către Ministerul Sănătății Publice din Franța, delegația a putut vizita cele mai noi construcții de spitale din Paris, Marsilia, Lyon, Dijon și Nantes, luînd legătură cu arhitecți, ingineri, medici, administratori de spitale, precum și cu personal din serviciul tehnic al Ministerului Sănătății, care îndrumează și coordonează activitatea de proiectare și organizare a construcțiilor spitalicești. S-au vizitat în cadrul acestei deplasări următoarele așezăminte de specialitate: spitalul general nord, cu o capacitate de 750 paturi, și spitalul de psihiatrie cu 700 paturi din Marsilia; spitalul de neurologie cu 400 paturi și pavilionul de poliomielită din Lyon; spitalul general cu 450 paturi din Dijon; spitalul general cu 1 200 paturi din Nantes. La Paris, Institutul de stomatologie; pavilionul de neurologie cu 250 paturi din cadrul spitalului Salpêtrière; Centrul de alergologie și clinica de chirurgie cardio-vasculară cu noul bloc operator din cadrul spitalului Broussais; spitalul de boli cronice cu 268 paturi Le Crêteil; dispensarul și căminul de bătrîni Boilevant, precum și șantierul laboratoarelor universitare și al pavilionului central de chirurgie și medicină generală al spitalului St. Antoine, cu o capacitate de 1 200 paturi.

Cuprinderea unui număr așa de mare de obiective, în timpul limitat acordat pentru această deplasare, a fost posibilă numai datorită felului în care Ministerul Sănătății Publice din Franța a organizat desfășurarea vizitei și felului în care conducerile spitalelor, secondate de cele mai multe ori de arhitecții și inginerii proiectanți ai lucrărilor respective, au înțeles să răspundă programului stabilit de minister, însoțind-ne permanent și informîndu-ne asupra tuturor aspectelor tehnice și constructive caracteristice.

Toate construcțiile vizitate reprezintă realizări din ultimii 7—8 ani, unele din ele fiind date în funcțiune de 1—2 ani, ca de exemplu spitalele din Dijon și Lyon, iar altele urmînd a se da în funcțiune în acest an, ca de pildă spitalul general nord din Marsilia sau spitalul din Nantes — serviciul de pediatrie și maternitate. În consecință, cum este și firesc, ele reprezintă concretizarea concepțiilor moderne actuale în Franța, în problema rezolvării funcționale a spitalelor.

În funcție de posibilitățile concrete ale fiecărui caz în parte, soluțiile adoptate în ceea ce privește problema amplasamentelor construcțiilor noi de spitale sînt diferite.

Astfel, în cazul modernizării și extinderii spitalelor existente, ca de exemplu: spitalele Salpêtrière și St. Antoine din Paris, amplasamentele noilor pavilioane s-au bazat pe planurile directive ale întregului ansamblu, care au urmărit încadrarea lor cît mai armonioasă față de pavilioanele existente, care trebuiau păstrate, unele din

ele fiind monumente istorice cu o vechime de cîteva sute de ani, legate de nume celebre în medicină, ca de exemplu Charcot, Pinel etc.

În cazul unităților nou înființate, amplasamentele au fost stabilite astfel încît să se asigure un teren adecvat ca suprafață și încadrare urbanistică, urmărindu-se crearea de mari ansambluri spitalicești complexe cu posibilități de extindere viitoare. În acest sens a fost rezolvat amplasamentul spitalului general și al celui de psihiatrie din Marsilia, care formează împreună un complex cu utilități comune, ca centrala termică, spălătoria etc., al spitalului din Dijon și al celui din Lyon.

Organizarea funcțională a spitalelor vizitate a avut la bază noul sistem introdus de Ministerul Sănătății Publice francez, denumit « plein temps » și în baza căruia spitalul trebuie să asigure următoarele funcțiuni importante: spitalizarea cu tratamentele respective, consultațiile externe și interne corespunzînd spitalizării, ambele unități asigurînd și activitatea privată a medicului respectiv, activitatea de cercetare științifică și desfășurarea învățămîntului superior medical pentru activitatea practică.

Spitalele generale vizitate, concepute pe principiul de unitate centralizată sistem bloc, dezvoltate în general pe multe niveluri și anume: cu unul sau două subsoluri, parter și 5 pînă la 12 etaje, au, în majoritatea cazurilor, la baza partiurilor adoptate gruparea serviciilor importante în aripi separate ce se articulează între ele organic, circulațiile importante făcîndu-se într-un complex funcțional unitar. Am găsit astfel, la toate unitățile, gruparea spitalizării în aripi speciale, dezvoltate pe multe niveluri, un nivel conținînd în general 2—3 unități de îngrijire; gruparea blocului tehnic de diagnostic și tratament în corpuri dezvoltate pe mai puține niveluri decît spitalizarea, avînd legături cît mai directe, pe orizontală și verticală, cu spitalizarea și restul serviciilor.

În ceea ce privește organizarea unității de îngrijire, majoritatea construcțiilor vizitate, corespunzînd și îndrumărilor actuale stabilite de minister prin serviciul tehnic, cuprinde 30 paturi distribuite în camere de 1, 2, 4 paturi și uneori de 3 paturi. Camerele sînt în general dotate cu dulapuri individuale înzidite, în care bolnavii își păstrează lucrurile personale, și cu grupuri sanitare proprii formate numai din lavoar și bideu, w.c.-urile și baia fiind comune pentru întreaga unitate de îngrijire.

La toate unitățile vizitate, se folosește coridorul median, camerele de spitalizare în majoritate fiind dispuse pe o singură latură, iar pe cealaltă anexele.

În studiile unităților viitoare, ca, de exemplu, spitalul din Dijon și spitalul clinic din Marsilia, se folosește soluția cu dublu coridor, avînd anexele plasate între cele 2 coridoare; în aceste cazuri se prevăd pentru camerele de spitalizare grupuri sanitare cu lavoar, bideu și w.c., baia continuînd să fie comună pentru toată unitatea de îngrijire.

Spitalul de neurologie din Lyon

Spitalul general din Dijon

Institutul de stomatologie de la Salpêtrière

În cadrul spitalelor, serviciile de consultații externe, dezvoltate ca urmare a ultimelor reforme organizatorice sanitare, sînt rezolvate fie ocupînd în întregime unele niveluri inferioare, ca de exemplu la spitalul din Lyon, fie dezvoltate în aripi speciale corespunzînd pe specialități cu spitalizarea respectivă, cu care formează un serviciu complet condus de un același medic-profesor, așa cum s-a rezolvat la spitalul din Dijon.

Ca rezolvări funcționale deosebit de interesante am remarcat soluțiile stabilite pentru unele grupuri operatorii de specialitate, ca cel de la spitalele din Dijon, Broussais și Lyon, separarea circulațiilor curate și murdare și gruparea încăperilor auxiliare necesare personalului medical respectiv.

Interes suscită și modul de rezolvare funcțională a serviciilor de diagnostic special, ca de exemplu cele de la spitalul de neurologie din Lyon — serviciul de radiologie și electro-encefalografie. Prin felul în care s-a rezolvat circulația bolnavilor, a personalului medical, precum și gruparea și legătura între încăperile de cercetare a bolnavilor, plasarea aparatelor și comanda acestora, s-a asigurat un maximum de eficiență în investigarea medicală.

Serviciile de radiologie, la majoritatea spitalelor vizitate, amplu dezvoltate și dotate cu aparatură tehnică modernă de înaltă tehnicitate, reprezintă de asemenea soluții interesante din toate punctele de vedere.

La unitățile clinice speciale, ca de exemplu Institutul de stomatologie din Paris, rezolvarea locurilor de consultație și tratamente dentare pe principiul cuprinderii tuturor locurilor de la 6 la 28 într-o singură sală, fiecare loc avînd un spațiu propriu de lucru, realizat prin compartimentarea efectuată pe o înălțime de cca. 2 m prin panouri formate din mobilierul necesar fiecărui scaun dentar, reprezintă de asemenea soluții care au fost reținute ca interesante.

Centralizarea tuturor serviciilor auxiliare spitalizării și anume: sterilizare, arhivă, bucătărie etc., se extinde în cazul spălătorilor, aplicîndu-se sistemul centralizării

spălării rufelor pe întregul oraș, într-o singură unitate care deservește toate unitățile sanitare din localitate (de exemplu la Dijon și Lyon).

Majoritatea construcțiilor vizitate asigură și desfășurarea învățămîntului medical universitar, serviciile de spitalizare fiind în întregime, sau numai parțial, clinice. Pentru activitatea studenților sînt prevăzute săli de cursuri sau mici amfiteatre cu capacități variînd între 30 și 100 locuri, corespunzînd fiecărui serviciu clinic cu un număr de 80—90 paturi. Aici se desfășoară învățămîntul practic, prin exemplificări cu proiecții cinematografice sau transmisii televizate ale acțiunilor importante din blocurile tehnice de diagnostic și tratamente cu săli de operații, radiodiagnostic etc. Utilajul medical al acestor servicii este în general înzestrat cu instalații tehnice care oferă condiții optime de transmisie. Procedul asigură vizionarea celor mai mici detalii, pentru un număr mare de studenți, sistem superior din acest punct de vedere vizionării directe, reprezentînd avantaje și pentru bolnavul care în acest mod nu se mai consideră obiect de cercetare.

La rezolvările arhitecturale adoptate, arhitecții — autori ai construcțiilor vizitate — au urmărit în mod deosebit, atît prin dispoziția generală spațială a interioarelor, prin detaliile folosite în arhitectura de interior și în cea de exterior, cît și prin utilizarea variată și cu discernămint a materialelor și a culorii, să creeze un aspect general care să asigure bolnavilor un cadru cît mai apropiat de cel al căminului propriu.

Concluziile pe care le-am tras în urma acestei deplasări documentare în Franța ne vor fi de real folos, îmbogățind practica noastră de proiectare, în problemele similare, cu unele soluții interesante în ce privește funcționalitatea, detaliile, utilajul, instalațiile etc.

Arh. AURELIA TEODORESCU,
arh. EMILIAN MACHEDON

AL II-lea CONGRES AL ARHITECȚILOR ȘI TEHNICIENILOR, SPECIALIȘTI ÎN RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE

Veneția, 25-31 mai 1964

Desfășurat sub egida UNESCO, congresul a constituit prima și poate cea mai importantă manifestare din cadrul «Campaniei internaționale pentru monumente istorice», inițiată de acest for internațional. Interesul de care s-a bucurat este dovedit în primul rînd de marele număr al țărilor participante — 62, de pe toate continentele, și de cel al delegaților acestora — 611, iar rezultatele obținute reprezintă una din cele mai fructuoase colaborări internaționale în domeniul conservării și restaurării monumentelor istorice.

Ședințele plenare au fost conduse de prof. Guglielmo de Angelis d'Ossat de la Universitatea din Roma, iar ședințele pe secții de profesorii: Carlos Flores Marini (Mexic), Albert Leon Chauvel (Franța), Mustafa Amer (R.A.U.), Stanislaw Lorentz (Polonia), și B. B. Lal (India).

Lucrările congresului s-au desfășurat în cinci secțiuni:

— Secțiunea I-a, dedicată teoriei conservării și metodei de restaurare a monumentelor.

— Secțiunea a II-a, rezervată discutării modului de aplicare a metodei, ocupîndu-se de problemele fundamentale de studiu, de cercetare și de restaurare a monumentelor.

Dat fiind vastitatea temei, această secțiune a fost împărțită în trei subsecții:

- a — restaurări arheologice
- b — contribuții la conservarea și restaurarea vechilor structuri și materiale aduse de descoperirile științei și tehnicii
- c — probleme fundamentale privind restaurarea monumentelor, importanța acestora în viața actuală de care sînt strîns legate și în cadrul căreia trebuie să joace un rol activ

— Secțiunea a III-a, avînd ca temă organizarea juridică și administrativă a protecției monumentelor, a cadrului acestora, a centrelor istorice, precum și a monumentelor naturii.

— Secțiunea a IV-a, consacrată temei privind contribuția pe care cercetările arheologice și studiile de restaurare au adus-o istoriei artei și civilizației.

— Secțiunea a V-a, dedicată studiului măsurilor de salvare a patrimoniului monumental în legătură cu marile lucrări de interes public, care ar putea avea consecințe adesea tragice pentru soarta unor clădiri valoroase sau chiar a unor centre istorice.

În cadrul celor cinci secțiuni au fost prezentate numeroase comunicări, care s-au dovedit a fi — în majoritate — de interes general, temele abordate referindu-se la o serie de probleme care preocupă pe mai toți specialiștii din lume.

În urma dezbaterilor care au avut loc în cadrul congresului au fost luate două hotărâri importante: adoptarea *Cartei internaționale a lucrărilor de restaurare* și constituirea *Consiliului internațional al monumentelor*.

Carta cuprinde 16 articole care reprezintă principiile generale de conservare și restaurare a monumentelor istorice, recomandări care urmează a fi aplicate în astfel de lucrări de către toate țările, în funcție de tradițiile și de specificul fiecăreia.

Consiliul are următoarele scopuri:

a — promovarea studiului și apărarea monumentelor, colaborând la salvagardarea lor;

b — deșteptarea și dezvoltarea interesului populației și al autorităților tuturor țărilor față de propriile lor monumente și față de patrimoniul cultural în general;

c — constituirea unei organizații internaționale reprezentative, compusă din administrații, instituții și persoane interesate în apărarea și studiul monumentelor istorice și monumentelor naturii.

★

Delegația țării noastre a prezentat două comunicări: una în cadrul secțiunii a II-a, în care au fost înfățișate principiile aplicate la restaurarea acoperișurilor și a paramentelor unor biserici moldovenești din secolele XV și XVI (prof. Grigore Ionescu) și alta, în cadrul secțiunii a IV-a, privind contribuția pe care unele studii de restaurare au adus-o istoriei arhitecturii românești (arh. Gheorghe Curinschi).

Însoțite de diapozitive color și expuse în limba italiană, cele două comunicări ale delegațiilor R.P.R. au fost primite cu viu interes și socotite drept contribuții valoroase la lucrările congresului.

Este de altfel locul să semnalăm că principiile generale de restaurare, adoptate de către arhitecții români pe baza recomandărilor Comisiei monumentelor istorice și care au fost expuse pe scurt în comunicarea semnatărilor acestor rînduri, coincid în mod îmbucurător cu principiile generale formulate în articolele *Cartei restaurărilor*, adoptată de adunarea generală a congresului.

Datorită bunei aprecieri de care s-a bucurat delegația română, cu prilejul constituirii comitetului de organizare a *Consiliului internațional al monumentelor*, printre reprezentanții celor 17 țări care compun acest comitet a fost ales și un reprezentant al R.P.R.

★

O manifestare deosebit de importantă, legată de congres, a constituit-o expoziția internațională a lucrărilor de restaurare, care a fost organizată ca o expoziție de cazuri tipice și de metode realizate și înfățișate prin imagini. Expoziția, adăpostită în palatul Grassi, a cuprins numai imagini de monumente restaurate începând din anul 1957.

Standul țării noastre — care s-a impus prin sobrietatea și acuratețea lui, precum și prin originalitatea monumentelor înfățișate în fotografii alb-negru, color și desene fotografiate — a cuprins 18 panouri cu imagini după câteva din bisericile moldovenești și după alte câteva monumente din Țara Românească și Transilvania, care, toate, au făcut și obiectul comunicărilor din cadrul congresului.

În timpul lucrărilor congresului și după terminarea lui au fost organizate câteva călătorii cu caracter de experiență, de confruntare și de verificare a teoriilor și metodelor de restaurare, expuse de delegații italieni, cu lucrările de restaurare executate. Au fost astfel vizitate Torcello, Aquileia, Vicenza, Verona, Taormina, Catania, Siracusa, Palazzo Acreide, Agrigento etc.

★

În încheiere, putem spune că lucrările prezentate și elogiare la Veneția — deși puține în raport cu numărul mare al celor executate în ultimii ani — au avut darul să arate strălucirea grija pe care statul nostru o poartă monumentelor și, totodată, strădania specialiștilor români în restaurarea de monumente de a executa lucrările ce le sînt încredințate cu atenția și arta cerute de acele principii generale științifice care au fost consfințite în *Carta restaurărilor*, pe care congresul de la Veneția a dat-o celor ce înțeleg și iubesc așa cum se cuvine operele valoroase ale trecutului. *)

Socotim că activitatea foarte susținută a delegației R.P.R., difuzarea a numeroase materiale, contactele cu personalitățile din Italia și alte țări, au modificat cunoașterea limitată a activității din țara noastră privind restaurările de monumente, România fiind în final printre țările reprezentate în comitetul de organizare a *Consiliului internațional al monumentelor*.

Prof. arh. GRIGORE IONESCU

*) Textul integral al Cartei va fi publicat în numărul viitor al revistei.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

VIZITE DE PESTE HOTARE

Între 2 și 16 octombrie, un grup de cinci arhitecți polonezi a efectuat o călătorie de studii în țara noastră.

Grupul, compus din: Wiesław Gruszkowski — președinte al filialei S.A.R.P. din Gdansk și șef al atelierului de urbanism al Voivodatului Gdansk, Janusz Dzierzowski — proiectant superior în Biroul de proiectare a construcțiilor industriale din Poznań, Wacław Furmanczyk — șef de atelier în Miastoprojekt din Szczecin, Leszek Studnicki — președinte al filialei S.A.R.P. din Katowice și proiectant superior în Miastoprojekt din Katowice, Henryk Włodarczyk — membru al prezidiului filialei S.A.R.P. din Varșovia și expert principal al Biroului central de studii și proiecte în construcții hidraulice din Varșovia — a vizitat obiective arhitectural-urbanistice din București, Brașov, Galați, precum și noile construcții de recreație de pe litoralul Mării Negre.

★

Din Republica Cehoslovacă, la 2 octombrie au sosit, pentru o vizită de 15 zile, arhitecții Jiří Čančík — arhitect șef al Biroului regional de proiectări din Gottwaldov, și Tibor Ristvey — arhitect șef al Comisiei pentru construcții civile de pe lângă Comitetul național din Kosice.

Oaspeții au vizitat o serie de orașe din țară, interesându-se de probleme de construcție a locuințelor, sistematizare, realizări turistice și de recreație.

★

Arhitecții Josef Kovács, Károly Szerdahely și Tamás Tömöry din Republica Populară Ungară au făcut o călătorie de studii prin țara noastră între 5 și 16 octombrie, vizitând noi construcții de locuințe și construcții moderne de odihnă.

CĂLĂTORII DE STUDII

În cursul lunii octombrie, două grupuri de arhitecți români au plecat în Anglia și în R. F. Germană.

Primul grup, compus din conf. arh. Gheorghe Petrașcu și arh. Octavian Chivu, a vizitat Londra și alte localități, documentându-se asupra noilor realizări arhitecturale din Anglia. Al doilea grup, compus din conf. arh. Mircea Alifanti și arh. Dan Cristescu, a vizitat noi construcții de locuințe din câteva orașe ale Germaniei apusene.

STUDII ȘI PROIECTE

INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ ION MINCU

STUDII ȘI PROIECTE

Institutul de arhitectură « Ion Mincu »

București, 1964, 186 p.

A face recenziei culegerii « Studii și Proiecte » a Institutului de arhitectură « Ion Mincu », la a cărei editare am contribuit ca redactor responsabil, înseamnă — pentru a nu mă opri la o simplă prezentare — a face totodată și un autoreferat și a dezvălui critic și autocritic o experiență.

Problema era de a alcătui și a realiza, după mai multe încercări, sub această formă și acest titlu, un prim buletin științific al Institutului de arhitectură « Ion Mincu ».

Greutatea a fost tocmai definitivarea unui conținut specific unui atare buletin științific, conținut care trebuia să reflecte învățămîntul de creație arhitecturală, ca strădanie științifică, tehnică și artistică, prin prezentarea în principal a proiectelor de atelier întocmite de studenți sub conducerea cadrelor didactice de proiectare.

Acest imens material — rezultat al învățămîntului de proiectare — pe lângă că se arhivează sistematic este, după cum arată prof. arh. Ascanio Damian în cuvîntul introductiv, « deosebit de prețios pentru cel care ar dori să desprindă, pe baza studierii lui, orientarea, calitatea, conținutul și metoda caracteristică etapelor și evoluției pe care a străbătut-o învățămîntul nostru în arhitectură ». De aceea, publicarea lor — oarecum în facsimile — într-o primă prelucrare, prin însăși alegerea lor și ordonarea pe ani de studii și pe programe, constituie un aport științifico-didactic atât pentru învățămîntul de arhitectură cît și pentru cultura generală a publicului care se interesează tot mai mult de creația arhitecturală românească.

În această accepție și ca prim buletin științific al Institutului de arhitectură « Ion Mincu », culegerea « Studii și proiecte » este structurată după cum urmează:

I. Într-o primă parte — studii — sînt înserate cîteva din lucrările științifice susținute la cea de a VII-a sesiune științifică a cadrelor didactice, din februarie 1962. Ele reflectă preocuparea diversă pe probleme mereu actuale, în proiectarea și învățămîntul de arhitectură, aducînd contribuții științifice originale în diverse domenii. Astfel, în studiul « Căile pentru transformarea socialistă a orașelor », prof. arh. Gustav Gusti face o analiză a caracterelor evolutive și a necesităților de transformare revoluționară

a orașelor noastre, avînd în față ca primă problemă caracterele esențiale ale orașului de tip socialist și comunist, în funcție de care urmează rezolvarea altor două probleme: lichidarea gradată a unor trăsături specifice capitaliste și soluționarea unor contradicții neantagoniste ale fenomenului urban, între conținutul său care se înnoiește continuu și forma sa care se învechește continuu. Autorul stabilește apoi un număr de noi trăsături esențiale caracteristice orașului socialist. Studiul, pe lângă o clară sistematizare teoretică a problemelor urbanisticii — ca fenomen social — și o dată cu răspunsul la prima problemă, lasă deschise pentru noi studii și cercetări celelalte două probleme.

Studiul « Cercetările privind natura și specificul arhitecturii și problemele metodologiei în istoria arhitecturii », de lector arh. cand. în științe Gheorghe Curinschi și conf. Ion Rebedeu, constituie o contribuție la înțelegerea materialist-dialectică a fenomenului de arhitectură. Formulînd un sistem bogat de idei (conținut și formă, util și estetic, tradiții și inovații în arhitectură etc.), autorii propun o definiție mai consecvent științifică a arhitecturii, cu care apoi tratează problema poziției materialist-dialectice și istorice în istoria arhitecturii.

Considerînd fenomenul de arhitectură ca o formă de producție socială cu caracter complex — în care se unesc caracterele producției materiale cu creația artistică-ideologică, istoria arhitecturii urmează « să arate cum se schimbă conținutul arhitecturii în raport cu schimbările intervenite în societate și cum se modifică forma arhitecturală în raport cu schimbările intervenite în conținut, ținînd seama că acest proces se desfășoară în cadrul unor legături multilaterale ale componentelor conținutului și formeii cu mediul geografic, producția, baza și suprastructura societății ».

Studiul se remarcă printr-o precizie și clară argumentație, punctată cu numeroase exemplificări.

Lucrarea « Vitruviu și cele zece cărți de arhitectură ale sale » de prof. arh. Grigore Ionescu constituie studiul introductiv al traducerii celebrului tratat al lui Vitruviu și aduce numeroase clarificări, riguros documentate, asupra textului și terminologiei vitruviene, atît de discutate de-a lungul timpului. Autorul, care a preluat după moartea arhitectului G. M. Cantacuzino definitivarea traducerii tratatului însuși, arată că tratatul de arhitectură al lui Vitruviu își fundamentează principiile pe modulul uman, ceea ce îi păstrează și astăzi întreaga valabilitate.

Studiul « Principalele probleme ale sistematizării zonelor industriale », de conf. arh. Constantin Enache, aduce în discuție o problemă de concepție și de metodologie, care urmează a fi experimentată și verificată în practică. Precizînd elementele componente și tratînd analitic și unitar numeroase studii de zone industriale (dintre care se redau patru), autorul enunță într-o succesiune naturală și logică un număr de 12 probleme ce se cer rezolvate în sistematizarea zonelor industriale.

Partea I-a a buletinului se încheie cu prezentarea de către conf. arh. Paul Georgescu sub titlul « Imagini plastice ale noilor realizări arhitecturale din București » a tematicii și a unora din lucrările de desen, tuș colorat, acuarelă și sculptură ale membrilor catedrei de desen și modelaj, lucrări care au făcut obiectul expoziției deschise în cadrul celei de a VII-a sesiuni științifice a institutului (februarie 1962) și care a fost distinsă cu premiul pentru activitate științifică pe anul 1962.

II. Partea a doua — centrală și cea mai dezvoltată — a acestei culegeri o constituie prezentarea, în succesiunea lor didactică, pe anii de studiu, II, III, IV, V, din doi ani universitari 1960—1961 și 1961—1962, a celor mai bune proiecte de atelier și schițe de 12 ore ale studenților. Diversele programe sînt redată în rezumat și ilustrate cu cîte una pînă la șase proiecte. Se pun astfel în evidență:

- creșterea progresivă a amplexării și dificultăților programelor;
- preocuparea pentru legarea, încă din primii ani de studiu, a aspectelor estetice cu sistemul și materialul de construcție;

- preocuparea pentru crearea unei corespondențe între arhitectură și mediul geografic și istoric;

- preocuparea pentru rezolvarea obiectelor în ansamblul urbanistic;

- preocuparea pentru rezolvarea pe bază de tipizare și prefabricare a obiectelor unice sau a ansamblurilor urbanistice.

În afară de proiectele de arhitectură generală și urbanism sînt prezentate proiecte întocmite în cadrul unor discipline speciale ca arhitectura agricolă, arhitectura industrială și arhitectura de interior și mobilier.

Trebuie remarcate, ca o notă generală, rezolvările aerate, sistemul pavilionar, acuratețea și simplitatea arhitecturii și însăși îndrăzneala și varietatea soluțiilor în cadrul unei aceeași teme. Schițele de 12 ore și proiectele de promovare, la care studenții nu mai primesc vreo îndrumare, vădesc talentul și gradul de însușire proprie a experiențelor acumulate treptat atît la atelier, an de an, cît și la celelalte discipline.

După cum se arată în cuvîntul introductiv, o astfel de prezentare a proiectelor ar permite o analiză multilaterală stabilind interdependența dintre programe și realizări, între ateliere și amprentă etc.

III. În partea a III-a sînt prezentate, cu scurte note, patru relevee de ansambluri și monumente istorice, întocmite de colective de studenți sub îndrumarea catedrei de istoria arhitecturii. Ele indică varietatea de preocupări și totodată pun în evidență — riguros științific — unele valori arhitecturale din țara noastră. Astfel, sînt prezentate (prin cîteva din planșele releveului respectiv): piața și cetatea sîtească din Cața (reg. Brașov); ansamblul fostei mănăstiri Negru Vodă din Cîmpulung-Muscel; centrul istoric al orașului Mediaș; casa « Anton Pann » din Rîmnicul Vilcea.

IV. Partea a IV-a acordă o deosebită dezvoltare prezentării proiectelor de diplomă, atribuindu-se fiecăruia cîte 3—4 pagini în care sînt cuprinse: un memoriu-referat al absolventului respectiv îndrumat de redacție și 8—12 reproduceri din cele pînă la 40 planșe ale unei diplome.

Proiectele de diplomă au fost alese, pe de o parte, din cele mai bune ale celor doi ani de studiu 1960—1961 și 1961—1962, iar pe de altă parte pentru a ilustra diversitatea de preocupări și legătura lor cu condiții și prevederi concrete pe întreg cuprinsul țării.

Proiectele de diplomă vădesc preocupările complexe ale viitorului arhitect, justa armonizare a condițiilor reale, locale sau regionale, cu funcțiunea și aspectul estetic, dar în același timp soluția poartă pecetea unei dominanțe, a unui fir conducător, specific, de-a lungul sintezei tuturor cerințelor. Astfel sînt: diplome rezolvate pe baza relației ansamblu-obiect, diplome rezolvate pe baza relației relief-ansamblu, diplome rezolvate pe baza relației vechi-nou, diplome rezolvate pe baza relației ansamblu-mod de construcție etc.

★

Volumul « Studii și proiecte » apare în condiții grafice deosebit de îngrijite și cu un pronunțat caracter de sobrietate care lasă totuși să vorbească tinerețea, ingeniozitatea și vigoarea fiecărui proiect în parte. La aceasta contribuie o ritmică ușor diversificată în machetare, o modulară — pe cît posibil — a reproducerilor și a textelor, o largheță de spațiu liber care face elocvent fiecare facsimil, o serie de reveniri în modul de ordonare a acestora, care dă unitate volumului, cu toată vădita distincție între cele cinci părți ale lui.

Coperta îmbracă într-o ținută, de asemenea sobră, de buletin științific, aceste studii și proiecte vibrante și noi prin ele înșile, ea însăși — clară și simplă, masivă și totuși aerată — rezultînd din compunerea unui titlu și a unui fond fotografic, expunînd laolaltă un conținut propriu, românesc, drag multor generații de arhitecți, într-o trînicie și nelimitare de piatră, de forme și lumini.

Conf. arh. ADRIAN GHEORGHIU

EXPOZIȚIA CĂRȚII DE CONSTRUCȚIE LA C.D.C.A.S.

În cinstea marii sărbători a poporului român, la 20 de ani de la eliberarea patriei de sub jugul fascist, C.D.C.A.S. a organizat o expoziție a cărții de construcție și arhitectură, lucrări originale apărute la noi în țară în anii puterii populare.

În sala de lectură a bibliotecii C.D.C.A.S., au fost expuse peste 1000 de cărți, grupate pe teme: construcție, arhitectură, sistematizare, instalații și materiale de construcție.

Parcurgând volumele, broșurile și cataloagele expuse, se poate avea ușor imaginea progresului realizat în ultimii 20 de ani în domeniul cărții de arhitectură și construcție. Tematica s-a îmbogățit necontenit, nivelul științific al conținutului a crescut, teoria s-a legat tot mai mult de practica în producție, execuția grafică este tot mai îngrijită. Scheme și ilustrații numeroase completează înțelegerea textului.

Printre lucrările expuse, un loc important îl ocupă volumele apărute în Editura Tehnică — manuale de nivel universitar și cărți de studii valoroase. O mare realizare este apariția celor 13 volume din «Lexiconul Tehnic Român», la care au colaborat cei mai valoroși oameni de știință de la noi. Unei mari utilități îi răspunde dicționarul tehnic poliglot apărut în condiții optime.

O preocupare constantă în ultimii ani pentru publicarea unor cărți de nivel mediu, în scopul ridicării calificării cadrelor de tehnicieni și formării de noi cadre în construcție, se constată în lucrările Editurii Didactice și Pedagogice.

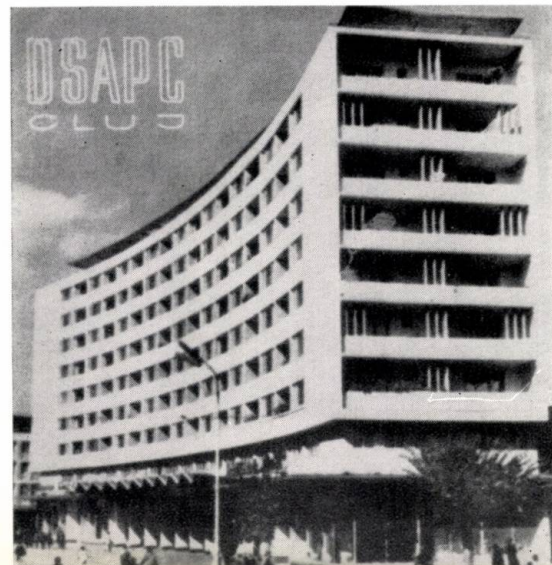
Elegantele tipărituri ale Editurii Meridiane, consacrate orașelor renăscute ale țării, rețin de asemenea atenția vizitatorului.

Într-unul din rafturi sînt expuse publicațiile C.D.C.A.S.: sinteze documentare, cercetări bibliografice, Buletinul de informare tehnică, menite să îndrume pe cei interesați rapid și complet în problemele dorite.

Expoziția a fost vizitată cu mult interes de numeroși ingineri, arhitecți, tehnicieni și studenți, fiecare dornic să răsfoiască cărți, să-și noteze titluri care nu îi erau cunoscute, să se informeze cum poate consulta aceste cărți. O conică de sugestii și impresii cuprinde multe semnături și aprecieri elogioase.

ENRIC FRANCES

D.S.A.P.C. — CLUJ
Cluj, D.S.A.P.C., 1964
80 p., 77 fotografii

trecute în revistă realizările din domeniul sistematizării, arhitecturii și proiectării construcțiilor în regiunea Cluj, de la înființarea D.S.A.P.C. (1960—1964).

Cu justificată satisfacție sînt menționate: întocmirea schițelor de sistematizare a centrelor raionale Dej, Gherla, Turda, Bistrița, Năsăud, Zalău, Aiud și Huedin; a centrelor muncitorești Aghireș, Rodna, Ilva Mică, Baia de Arieș, Roșia Montană etc.; detaliile de sistematizare a cartierelor Grigorescu și Gheorghieni din Cluj, precum și a unor cartiere din Turda, Dej, Gherla, Singeorz-Băi etc. De asemenea, sînt date detalii privind construcțiile industriale, social-culturale, agro-zootehnice de mare diversitate, realizate de D.S.A.P.C. în cadrul regiunii Cluj, precum și proiectele de restaurare a monumentelor de arhitectură.

Ilustrația bogată a albumului, deși inegală din punct de vedere grafic, unele fotografii fiind prea șterse, aduce o mărturie a activității rodnice depuse de D.S.A.P.C.-Cluj.

V. R.

Robert Leroux
ÉCOLOGIE HUMAINE
(Science de l'Habitat)

Ecologie umană
(Știința locuirii)

Paris, Eyrolles, 1963
318 p., 109 ilustrații

Volumul inginerului Robert Leroux, profesor de climatologie aplicată la Institutul internațional de urbanism din Bruxelles, este una dintre puținele lucrări teoretice asupra locuinței apărute în ultimii ani pe plan mondial. Abordarea științifică a acestor probleme, a posibilităților de a face o locuință bună — pe baza condițiilor pe care le oferă știința și tehnica contemporană — nu a fost întreprinsă nici în trecut și nici pînă acum.

Motivarea teoretică a ideilor de bază din volum poate fi relatată astfel:

Din cele mai vechi timpuri a existat preocuparea de a se asigura un minimum de condiții pentru adăpostirea oamenilor. Se urmărea protecția împotriva intemperiilor, a răufăcătorilor și a indiscrețiilor.

Aceste preocupări, rezolvate în decursul timpului, nu mai sînt suficiente, cu atît mai mult cu cît cunoștințele actuale ne dezvăluie funcțiuni considerate ca fundamentale, pe care trebuie să le satisfacă locuința contemporană.

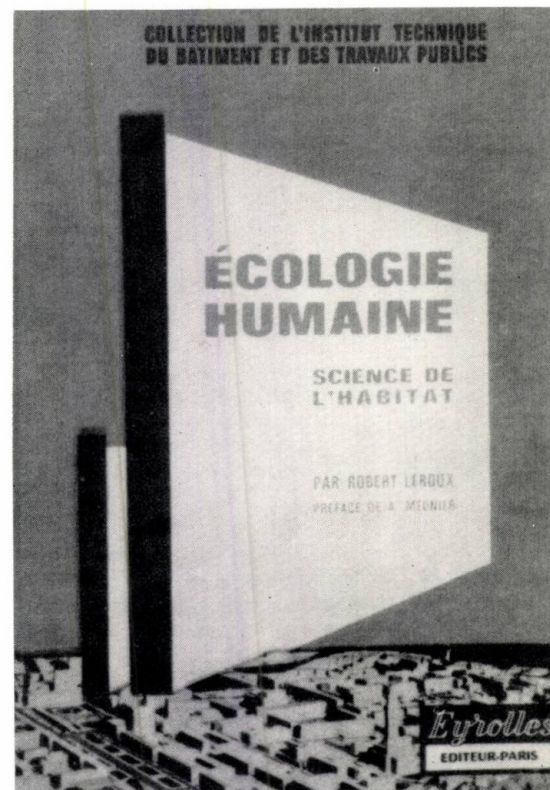
O funcțiune neluată în seamă pînă în prezent reprezintă schimbul fiziologic al metabolismului, cu cele două faze ale lui — catabolismul și anabolismul. Catabolismul reprezentînd dezasimilația, iar anabolismul asimilația organismului.

Se consideră că o bună locuință este cea care satisface în condiții optime funcția anabolică a locatarilor ei. Această idee este chiar absolutizată prin fraza: «se poate prevedea pentru viitor că arhitectura și construcția vor exista sub semnul anabolismului».

Volumul are 3 părți:

Prima parte analizează condițiile fundamentale ale locuirii.

În prima grupă a acestor condiții apar necesitățile fiziologice exprimate prin procesul zilnic al catabolismului și anabolismului locatarului. Față de aceste condiții, autorul analizează o serie de posibilități constructive și arhitecturale, care să satisfacă nevoile fiziologice.

În a doua grupă a acestor condiții fundamentale apar necesitățile de protecție împotriva indiscreției vizuale și fonice, contra infractorilor etc.

Partea a doua a volumului se ocupă de o serie de condiții suplimentare, pe care urmează să le îndeplinească o locuință și anume: condiții de salubritate, de bună utilizare a instalațiilor și echipamentului, cit și de protecție și securitate, de durabilitate, condiții economice și de aspect plastic.

Partea a treia introduce în practica de proiectare ipotezele teoretice ale primelor capitole.

Proiectantul de locuințe pînă în prezent nu a utilizat în procesul lui de investigare, documentare și proiectare noile cunoștințe dobîndite de biologie, de igienă, climatologie, fizică, chimie etc., care pot influența într-o măsură mai mică sau mai mare partii de arhitectură, soluțiile structurale, de instalații, durabilitatea construcției, cit și condițiile economice de realizare a locuințelor.

Lucrarea are în primul rînd meritul de a atrage atenția celor care se ocupă de proiectarea și avizarea locuințelor asupra necesității de a aprofunda mai complex și cu o competență lărgită această problemă.

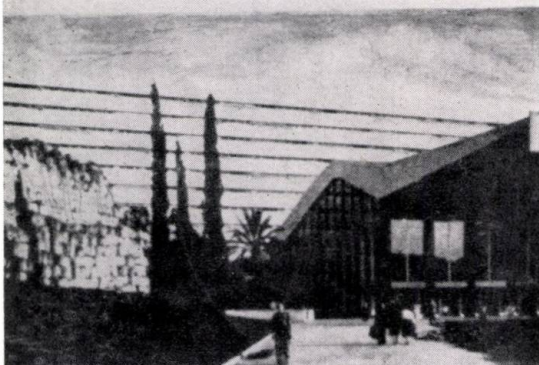
Totodată, subliniază autorul, deoarece competența proiectanților de locuințe este limitată, ea trebuie completată de către o serie de specialiști din diferite domenii (igienă, biologie, climatologie, fizică aplicată, chimia materialelor de construcții etc.), care ar trebui îndrumați să se specializeze din domeniul în care activează, într-o ramură nouă, cea a locuințelor.

În acest sens, un început timid există la noi în cadrul Institutului de igienă, dar este probabil că, în viitorul apropiat, problema studiului locuinței sau locuirii, pe baze mai complex științifice, se va impune cu acuitate.

Arh. IGNACE ȘERBAN

Guide to Modern Architecture

Reyner Banham

Reyner Banham

GUIDE TO MODERN ARCHITECTURE

Ghid al arhitecturii moderne

New York, D. Van Nostrand Company, Inc. [1962]
159 p., 160 ilustrații

Lucrarea este o încercare de a-l conduce pe cititor prin lumea realizărilor arhitecturii contemporane, lucru devenit necesar astăzi când problemele s-au înmulțit și diversificat uimitor.

Introducerea menționează poziția autorului — uneori subiectivă — în selecționarea exemplarelor; sînt opere de arhitectură care l-au impresionat direct și vom întîlni astfel, pe lîngă exemple devenite clasice (ale lui F. Lloyd Wright, L. Kahn, Le Corbusier, Mies van der Rohe, Gropius etc.), și lucrări mai puțin cunoscute și discutate, ale lui Denys Lasdun, Egon Eiermann, Luigi Moretti, Murphy, Mackey etc. O poziție mai subiectivă în aprecierea operelor de arhitectură — ca în cazul de față — are avantajul contactului mai spontan și mai direct cu cititorul, dar are și dezavantajul unor judecăți de valoare uneori discutabile.

Autorul analizează succint la începutul lucrării noțiunile de bază pentru înțelegerea fenomenului arhitectural: modern, funcțiune, formă, structură, spațiu. Faptul că putem vorbi de arhitectura contemporană ajunsă la un oarecare grad de maturitate schimbă fundamental noțiunea de modern, în înțelesul obișnuit al cuvîntului, adică ceva la modă, construit recent. Dacă în pictură, de exemplu, granița dintre nou și vechi este recunoscută a fi impresionismul (1870), în arhitectură fenomenul se petrece ceva mai tîrziu, o dată cu apariția așa-zisei « Artă nouă » (Art nouveau) în jurul anului 1900. Unul dintre exemplele interesante ale epocii, școala de arte din Glasgow (arh. Rennie Mackintosh, 1900), cuprinde în esență elementele stilului: materiale clasice, decorație de inspirație anterioară, sistemul constructiv acuzat cu sinceritate uneori brutală. Este de asemenea subliniată importanța lui Peter Behrens, maestrul la care au lucrat Gropius, Mies van der Rohe, Le Corbusier (în jurul anului 1910) și de la care a pornit ideea arhitecturii proiectant universal (de la industrie la grafica de carte și prototipuri pentru obiecte de larg consum). Apariția lui Frank Lloyd Wright, studiile lui Herman Muthesius, CIAM (congresele internaționale de arhitectură modernă), Bauhausul sînt consemnate ca momente esențiale în formarea elementelor arhitecturii moderne și care se cristalizează în « epoca eroică » a anilor 1910—1930, pentru a se extinde apoi în toată lumea.

Analizînd opera lui Le Corbusier, Banham arată că ceea ce dorește să spună Le Corbusier este de fapt că marile stiluri ale trecutului au fost egale tehnicilor contem-

porane respective și că doar în momentul cînd va exista o corespondență deplină între arhitectura și tehnica modernă, vom putea făuri un stil a cărui valoare va fi echivalentă cu aceea a perioadei Partenonului clasic. Justificarea istorică a arhitecturii moderne — conchide autorul — este aceea că metodele și materialele pentru realizarea sintezei arhitecturale sînt noi, diferite de cele ale altor perioade istorice, specifice condițiilor sociale și economice ale timpului nostru.

Capitolul despre funcțiune este o ilustrare a părerilor lui Theo van Doesburg, artist și arhitect olandez de avangardă: noua arhitectură este funcțională, dezvoltată dintr-o corectă evidențiere a cerințelor practice. Enunțare lapidară, atotcuprinzătoare, care a suferit multe răstălmăciri și exagerări. De exemplu, formula foarte cunoscută « casa — mașină de locuit » — noțiune care, interpretată rigid sau tendențios, capătă cu totul alte sensuri decît cele reale și pe care Banham le subliniază cu fermitate: funcționalitate pentru a corespunde nevoilor reale și ieftinătate pentru a fi la îndemîna oricui prin standardizare, o bună echipare tehnică și o întreținere ușoară. Problemele legate de funcționalitate se bazează de fapt pe ceea ce enunța cunoscutul teoretician Laszlo Moholy Nagy: « Omul și nu obiectul produs este scopul final » și « ...biologicul, călăuză în toate ». Această frază este cheia înțelegerii poziției contemporane în legătură cu funcțiunea.

În ceea ce privește forma, părerile și pozițiile sînt atît de diferite încît pînă și în lucrările aceluiași maestri găsim rezolvări uneori contradictorii. « ...a inventa și crea forme care să simbolizeze epoca noastră » — Gropius și « Refuzăm să recunoaștem problemele formei » — Mies van der Rohe, sînt păreri care subliniază confuzia. Începînd cu lucrarea lui Adolf Loos din 1908 « Ornament și crimă », scrisă de pe poziții radicale și ca o reacție împotriva abuzului prostului gust al epocii anterioare, trecînd prin neoclasicismul lui Perret și Behrens, se ajunge la « stilul internațional » care a dat o serie de opere remarcabile între anii 1926—1946. De la această dată, asistăm la o diversificare pronunțată a arhitecturii contemporane, în funcție de posibilitățile materiale, de anumite tradiții, de personalitatea creatorilor etc. Autorul ia poziție hotărîtă împotriva unor experiențe pseudo-moderne care au apărut în ultima vreme sub forma neoclasicismului, neogoticului etc.

Construcția modernă și acuzarea sistemului constructiv par să fie o trăsătură comună, des întîlnită astăzi, cînd de multe ori mari constructori (Candela Torroja, Nervi, Fuller, Otto Frei) au un rol important în făurirea unei imagini arhitecturale contemporane.

Ceea ce deosebește profund arhitectura modernă de celelalte epoci este spațiul și măiestria în manipularea conștientă, cu efecte din ce în ce mai reușite, a acestui atribut fundamental al arhitecturii. Spațiul modern este conceput ca o corespondență dinamică între obiect și spectator, element nou în definirea spațiului arhitectural modern. Stăpînirea spațiului reprezintă de fapt piatra de încercare a unei arhitecturi și cea a epocii noastre a intrat în această fază.

Arh. SIMON JULMAN

Peter Blake
MIES VAN DER ROHE
Architecture and Structure

Arhitectură și structură

Harmondsworth, Penguin Books 1963

124 p., 51 ilustrații (Pelican Books, A 606)

Într-un spațiu relativ restrîns, Peter Blake, cunoscut pentru numeroasele sale contribuții de critică arhitecturală în presa de specialitate din S.U.A. și Europa, a reușit să prezinte opera, concepțiile și personalitatea

lui Mies van der Rohe, unul dintre cei mai de seamă arhitecți ai secolului nostru.

Lectura acestui mic volum oferă cititorului posibilitatea de a pătrunde, într-o măsură, gîndirea acestui mare taciturn, fost ucenic zidar și devenit unul din deschizătorii de drumuri ai arhitecturii moderne, al cărei parcurs este jalonat — începînd din al doilea deceniu al secolului și pînă în prezent — cu creațiile sale. Cu ajutorul textului lui Blake, cunoscutul aforism miesian « mai puțin înseamnă mai mult » își capătă semnificația de cheie a operei marelui arhitect, operă care reprezintă — de-a lungul mai multor zeci de ani — rezultatul unui proces de rafinare, de distilare a principiului estetic după care « frumosul este splendoarea adevărului ». Iar pentru Mies van der Rohe adevărul este acela care decurge cu claritate rațională din proprietățile materialelor de bază ale tehnologiei moderne: oțelul, betonul, sticla, puse în valoare deplină în structurile sale — « piele și oase », cum le denumeste el.

Cu toată admirația pentru autorul Casei Farnsworth, a blocurilor-turn de pe Lakeshore Drive din Chicago, a zgîrie-norului Seagram din New York, a monumentului construit în 1926 în amintirea lui Karl Liebknecht și a Rozei Luxemburg la Berlin, admirație ce străbate volumul ca un fir roșu, lucrarea nu este totuși o apologie lipsită de spirit critic. Într-adevăr, autorul nu se ferește să arate și lipsurile funcționale ale unora dintre cele mai reușite — din punct de vedere estetic — realizări ale lui Ludvig Mies van der Rohe, ca de exemplu în cazul clădirii care adăpostește școala de arhitectură a Institutului de Tehnologie din Illinois.

Monografia lui Peter Blake este un aport la completarea puținelor lucrări despre Mies van der Rohe și la înțelegerea semnificației pentru arhitectura modernă a limbajului arhitectural creat de acesta.

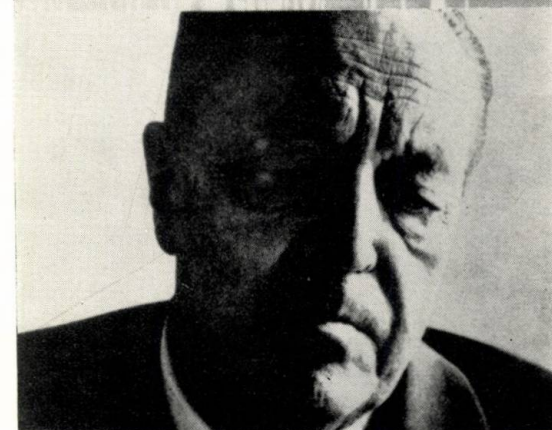
R. V.

a Pelican Book

6/-

Mies van der Rohe
Architecture and Structure

Peter Blake

60

1975

CIOCANE VIBRATOARE POLONEZE DE TIP BC-3 ȘI BC-5

Servind :

— La introducerea și extragerea stîlpilor și a celorlalte elemente asemănătoare de construcții, larg folosite în lucrările de construcții de clădiri și poduri.

— La demontarea zidurilor despărțitoare de producție a gropilor de fundație.

— La extragerea și introducerea țevelor în terenuri umede și nisipoase.

Ciocanele vibratoare sînt cu propulsie electrică.

Diferența între cele două tipuri stă în puterea motorului. BC-50 este înzestrat cu un motor mai puternic, ceea ce mărește parametrele tehnice și hotărăște cît va fi de adîncă introducerea în pămînt.

Exportator exclusiv

P O L I M E X

Societate poloneză de export și import de mașini

Varșovia

Czackiego 7/9

Telegraf: POLIMEX, WARSZAWA

Pentru orice informație tehnică, a se adresa

Biroului Censilierului Comercial al Poloniei

București

Bd. Aviatorilor 24

POLIMEX

LEI 15

40538

E 1689

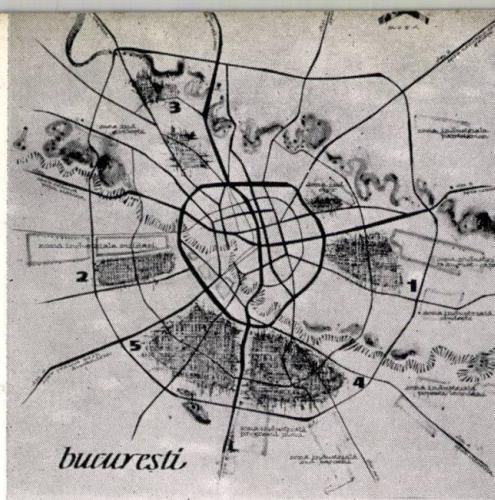
Oliver

arquitectura
RPR

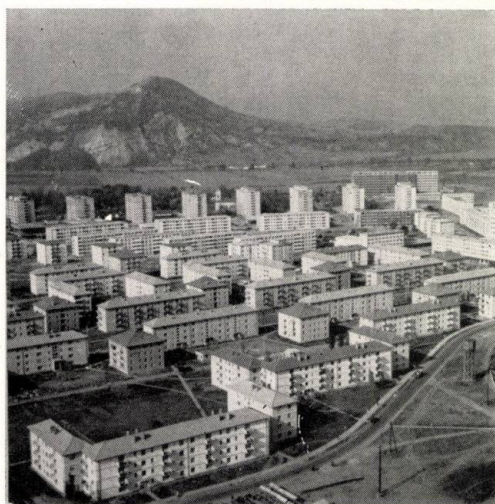
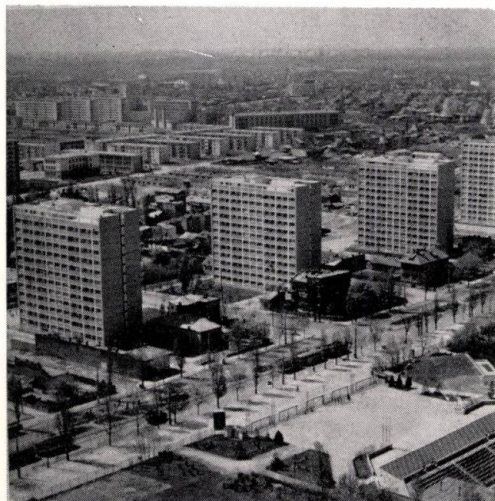
6
1964

8

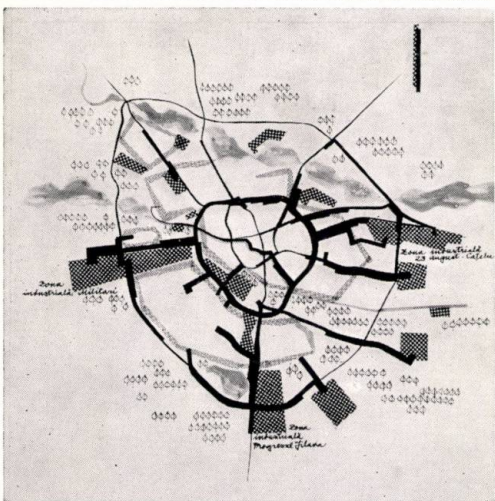
37

14

42

22

28

46

52

SUMMARY

TOWN PLANNING

Prof. arch. Gustav Gusti — FUNDAMENTAL THESES AND TASKS FOR OUR CONTEMPORARY TOWN PLANNING (p. 2). The article "Fundamental theses and tasks for our contemporary town planning", published in this issue of our review, deals with certain achievements in the domain of town planning in Rumania, and mentions briefly a series of important problems that have to be solved in the years ahead by Rumanian architects, in accordance with the provisions for architecture of the long-term development plan of our national economy.

This material is divided into 16 chapters that establish from the very beginning that the fundamental task of the architectural and town planning activity is the necessity of determining the directions and stages, methodology and adequate solutions that will enable the town planning architects to carry out the part of the long-term plan that incumbs to them.

In the second chapter, the author writes about the necessity of correlating the activity of the complex systematizing of the territory (considered as physical planning) with the planning of the national economy, taking into account social and economic, technical, scientific and cultural-artistic progress. These reorganization activities of the territory, that will secure a qualitative transformation of the natural environment and a full and rational turning to account of the built stock already in existence, will have to be comprised in the process of planned distribution of the productive forces on the Rumanian territory and to correspond with the planned development of the technical and material basis of socialist organization. It is only thus that the town planning provisions will be materialized and the built stock will be satisfactorily achieved for all the Rumanian people.

The third chapter considers the necessity of studying the provisions for the development of each settlement in a harmonious interconditioning with the complex development of the whole network of settlements.

The following two chapters (IV and V) examine the problem of establishing the features proper to a socialist town, as well as the special features of each settlement separately. These national and local features together with those specific to the socialist order should be considered in a unitary system in the configuration of each settlement.

Chapter VI deals with the solution of contradictions manifested between the somewhat static form of organization of the territory (structure and equipment of the built environment) and the thematic contents of the phenomenon (functions and new social requirements) in continuous growth and transformation.

As regards the thematic contents of the urban phenomenon, the author emphasizes two distinct phases of its development: the phase of quantitative accumulation and the phase of qualitative transformation (chapt. VII). One of the tasks incumbent to the town planner is to establish the methodology of determination of the thematic contents of each town, and therefore, to suggest the forms of mastering the process of quantitative growth, within the pre-established limits, and its submission in view of a qualitative transformation, so as to foresee the direction and measures to be taken.

The analysis of the development of the urban phenomenon components — size, structure, equipment, aspect — is made per distinct phases (chapters VIII—XII), showing also the tasks deriving for the town planners in solving them satisfactorily (chapt. XIII), considering them in their dialectical unity.

In the last three chapters, the author discusses the necessity of putting up-to-date the contents and manner of drawing up the town planning schemes (chapt. XIV), the necessity of training a specialized professional staff in the domain of the complex systematizing of the territory (chapt. XV), of the necessity of a theoretic basis for the practical activities of the complex systematization of the territory (chapt. XVI).

Prof. arch. Horia Maicu — TOWN PLANNING PROBLEMS OF THE COUNTRY'S CAPITAL CITY (p. 8). After giving a brief history of the development of the city of Bucharest up to 1944, the author emphasizes the difficult task that incumbs after this period to the town planners in systematizing a city bearing the imprint of the capitalist system. After 1944, owing to the social-economic and cultural-artistic upsurge, the capital of Rumania was transformed into an up-to-date city with a complex life: numerous plants and factories were built, as well as large housing ensembles, health unities, commercial and cultural endowments, etc.

During the last few years, a complex scheme was elaborated in view of drawing up the general systematizing plan of the city of Bucharest. This plan reflects the prospects of development embodied in the Directives of the Third Congress of the Rumanian Workers' Party, the concern to secure the best living conditions for the inhabitants, as well as the continuous care for the development of architectural and urbanistic creations.

The principles for the systematizing of the capital of Rumania were established on a scientific basis, taking into account the increasing requirements of the population, arising from a complex living at a high level corresponding to the socialist system.

The article sets forth certain principles that aimed at the realization of a well knit together territory adequate for a representative up-to-date capital city by realizing structural units with large housing ensembles, by a judicious distribution of the main centres of interest and a harmonious, functional and aesthetic distribution of same, as well as by the reorganization of the existing street structure.

Arch. Traian Stănescu — NEW HOUSING ENSEMBLES OF THE CAPITAL (p. 14). This article represents an analysis of the "housing ensemble" as the principal component of the built environment.

When presenting the ensembles built during the first stage of post-war construction drive (1949—1956) such as the ensemble of the Boulevard Bucureștii Noi or that of Vatra Luminoasă, and the districts of Floreasca and Cățelu, the author points out both the qualities and the shortcomings in their architectural and planning conception.

Turning to a new stage (1956) in the building of large housing ensembles in Bucharest, the author emphasizes the guiding idea expressed by the planners, i.e. the future development of the city based on the draft of a new systematizing out-line. This sketch shows the natural directions of development of the territory within which complex structural units will be formed, living their own life and satisfying the functional and aesthetical requirements of an estimated population of 1,700,000.

From this point of view, the housing ensembles built during the new stage have a much improved quality expressing the attention paid to the new aspect of the built environment, the importance given to the connection between the dwelling constructions and their endowments, as well as to the green spaces and their distribution, etc. The author illustrates this statement by examples, such as the great ensemble of the Balta Albă district, that of Drumul Taberii, the ensemble of the Jiu district or that on the Oltenița highway.

With regard to these considerations, the author sketches out in conclusion the main ways that should be followed so that the problems of designing of housing ensembles during the new stage be clarified: the endeavour to elaborate adequate solutions in the architectural variety so as to give it the specific Rumanian stamp characteristic to our people; the avoidance of the danger of monotony by a varied range of types of construction; the working out of light prefabricated elements with multiple assembling possibilities, a clear and rational building technique, etc.

Prof. arch. Ladislau Adler, arch. Traian Vlăduț — THE PROBLEM OF LOCATION OF INDUSTRIES AND THE SYSTEMATIZING OUTLINE DRAFT OF BUCHAREST (p. 22). The authors consider the existence of industry on the city's territory as a necessity and that industry can bring a most appreciated architectural element to the urban structural variety. Therefore, the planners of the new systematizing outline draft of the city of Bucharest have secured a judicious location of industry, with enterprises grouped in zones combining the latter's growing requirements with those of the city, so that the residential and industrial zones should form a whole and unseparable unit.

The authors of the article observe, however, that in the new systematizing outline draft the growth of the industrial territory and consequently that of the respective personnel seems to be unjustified, as modern principles on which the planning of industries is based, such as: amalgamation, mechanization and automation, the diminishing of inside circulation, etc., entail a considerable shortening of the industrial territory and consequently that of the number of workers in proportion to the unit of product. Likewise, the distribution of the industrial territory in the new systematizing outline draft of the city of Bucharest raises other problems such as: concern for driving out from the residential area of the city also non-noxious industrial enterprises results in greater distances between the industrial and residential zone, in the increase of public transport facilities, in the lengthening of the utilities network system, etc.

Further, in the article are analysed various city zones in their actual and prospective position, according to the provisions of the systematizing outline draft.

The article ends with a series of conclusions concerning the sketching and systematizing of industrial zones. The authors believe that these conclusions lead to principles specific to the concrete conditions and direction of evolution given by the Party and State leadership of the Rumanian People's Republic.

Arch. Vasile Simion — FROM THE TOWN PLANNING ACTIVITY OF THE D.S.A.P.C. — CONSTANTZA (p. 28). From the main planning works for the Dobrugea Region lately elaborated by the Department of Planning, Architecture and Construction Design of the town of Constantza, the following ought to be mentioned: studies of territorial planning; studies for planning of the principal towns of the region; planning details for housing ensembles, endowments, and central zones in the towns of the region; planning of rural and civic centres.

The following achievements are described in this article: the draft for the planning of the town of Constantza and planning details of the zone of the Boulevard Tomis in Constantza — 1st and 11nd stage; the planning draft for the town of Tulcea and the planning details of the central zone of the town; the planning draft for the town of Mangalia.

The collectives of planners took into account the specific features of these three localities and endeavoured to secure, by means of the planning drafts, a harmonious development of their different functions. Constantza, a maritime port, the capital town of the region, playing an important role in the economy and culture of Rumania, has also the function of a touristic-balneary centre and that of co-ordinating the complex of balneary stations of the Black Sea coast. Tulcea, district capital, represents the main cultural and administrative centre of the Northern Dobrugea region. At the same time, Tulcea is an industrial centre, a fluvial harbour and important junction of road, railway, fluvial-maritime and air means of communication. The planning draft of the town of Mangalia had in view its further development as a bathing and health resort, a centre of agro-technical and agro-industrial production, a harbour as well as a tourist and archeological point of interest.

Arch. Eusebie Latiş — ASPECTS OF THE TOWN PLANNING ACTIVITY IN THE SUCEAVA REGION (p. 37). The town of Suceava — ancient capital of Moldavia — greatly developed during the years of the people's power. It is the capital of the region of the same name and ranks high among the towns of Rumania from the point of view of the rhythm of investment achievements.

The planning workshop of the Suceava Department of Planning, Architecture and Construction Design has elaborated numerous planning drafts and technical-economical studies regarding the planning of towns, workers' centres and certain rural centres of the region: Suceava, Botoşani, Rădăuţi, Cimpulung, Vatra Dornei, Dorohoi, Fălticeni, Gura Humorului, Siret, Ostra and others. Starting from the existing conditions and analysing the long-term development data for each locality, the most flexible solutions in time and space (division into zones, traffic, urban equipment, etc.) were kept in view.

In this article, the author describes some of the works effected: the planning details of the Suceava centre Number 1; the "Ana Ipătescu" housing ensemble and that of the Arini zone of Suceava; the planning detail of the Ostra workers' centre; the planning draft for the town of Rădăuţi.

Arch. Nona Florescu — THE CREATION AND DEVELOPMENT OF A NEW TOWN — ONEŞTI (p. 42). A brief account of the planning and achievement stage of this socialist town built during the years of people's power is given in this article.

At the basis of the choice made for the location of the industrial petro-chemical complex of Oneşti-Borzeşti and implicitly that of the town of Oneşti, stood number of criteria such as: the existence of certain specific natural resources in this zone; the weak agricultural productivity of the respective territory; the planned political and economical measures would contribute to a well-balanced development of the region.

The location of the town of Oneşti in respect of industry was chosen taking into account the principles dictated by its functions, the transport and sanitary distances (from industry), the possibilities offered by the relief, microclimate etc.

The evolution of the planning solutions for Oneşti was influenced by the profile of industry, the evolution of the economic parameters of planning, the evolution of the planning and achievement conceptions of the detail elements that go in the making of a town, etc.

Eng. Nicolae Mărgărit, arch. Radu Gherghel — THE STRUCTURE OF TRAFFIC SYSTEMS IN TOWNS AND THE TOWN PLANNING ACTIVITY (p. 46). The characteristic urban phenomenon of our epoch, with its logic consequence of the agglomeration of a more and more numerous population in towns has caused a "struggle" between the complex and intensified traffic in town and the old structure of the street network. Such a state of affairs imposed new regulations and certain co-ordinating methods — the separation of pedestrian traffic from that of vehicles, alternative crossing at crossroads, as well as the segregation of transport means in certain zones, and so on.

These measures have imposed, first of all, the creation of high capacity thoroughfares, in a well knit unitary system, the compulsory solution of large crossroads with ebbing traffic, creation of public transport means.

However, the construction of such an advanced system of thoroughfares brought about the disintegration of the old town structure into a multitude of "islands" whose existence must be saved in view of preserving the organic unity of the town.

The task of town planning consists precisely in re-establishing the functional equilibrium, in fighting for the rescue of these urban "islands" that are broken up by the appearance of the new thoroughfares, in finding the necessary means to annihilate the specific noxious emanations caused by the intense traffic, and above all, in making, by means of the urban renewal plans provisions aimed at saving the town as a unitary organism, in protecting the population from complex prejudices that could arise in its activity and existence from the turmoil of contemporary city life.

A series of measures and achievements of these last years proved that the town planners took into account these desiderata by creating new ensembles in depth and by endowing them with all necessary equipments, avoiding thus "loans" from the other side of the thoroughfare. Similarly attention given to the new alignment of streets and thoroughfares, as well as to reconsidering some provisions of the planning drafts in respect of the long-term intensive traffic, will offer a better solution of the problem in the future.

NEW ACHIEVEMENTS (p. 52). Under this title, closing the section on Town Planning, are given some photographs of new constructions lately erected in Rumania.

NEWS FROM ABROAD

Under this heading two notes deal with the opinions of a number of specialists concerning the construction of high rise and tower buildings as expressed in articles published in the "Deutsche Architektur" and "Deutsche Bauzeitschrift" journals.

The full text of the "International Charter for the preservation and restoring of monuments", drafted and approved by the second International Congress of Architects and historical monuments technical experts that took place in Venice between the 25th and 31st May, 1964.

BOOK REVIEWS — BIBLIOGRAPHY

Of the books recently received the following are reviewed: "The elliptical and hyperbolic paraboloid in constructions" by Academician Eng. A. Beleş and Eng. Mircea Soare, published by the Publishing House of the Academy of the R.P.R., and "The Highway and the City" by Lewis Mumford, published by Harcourt, Brace & World Inc. of New York.

CHRONICLES

As usually, the review gives under this heading news from the activity of the Union of Architects of the Rumanian People's Republic for the months of October, November, and December, 1964.

URBANISME

Prof. Gustav Gusti, architecte — THÈSES ET TÂCHES FONDAMENTALES DE NOTRE URBANISME CONTEMPORAIN (page 2). Ce numéro de notre revue s'occupe de plusieurs réalisations obtenues en Roumanie dans le domaine de l'urbanisme; ainsi l'article intitulé « THÈSES ET TÂCHES FONDAMENTALES DE NOTRE URBANISME CONTEMPORAIN » atteint brièvement une série d'importants problèmes à résoudre prochainement par les architectes roumains, conformément aux prévisions pour l'architecture, du plan de développement en perspective de l'économie nationale.

Divisé en 16 chapitres, l'article débute par indiquer comme tâche fondamentale de toute activité architecturale-urbanistique la nécessité d'établir les directions et les étapes à suivre, les méthodologies et les solutions adéquates, qui permettront aux architectes-urbanistes d'accomplir la part qui leur revient du programme de perspective.

Dans le second chapitre, l'auteur parle de la nécessité de corréler l'œuvre d'aménagement complexe du territoire (considérée en tant que planification physique) avec la planification de l'économie nationale, en tenant compte du progrès social et économique, technique, scientifique et culturel-artistique. Ces actions de réorganisation du territoire qui assureront une transformation qualitative du milieu naturel et une totale et rationnelle valorification du fonds de constructions actuel, seront intégrées dans le processus de répartition planifiée des forces de production sur le territoire du pays et concourront à l'essor planifié de la base technico-matérielle du régime socialiste. Ce n'est que de cette manière que les prévisions urbanistiques prendront vie, et la réalisation du cadre construit pourra répondre d'une façon satisfaisante aux exigences de confort du peuple roumain tout entier.

Le IIIe chapitre de l'article s'occupe de la nécessité d'étudier les prévisions touchant le développement de chaque localité, dans un interconcernement qui soit en harmonie avec l'essor complexe de tout le réseau urbain.

Le problème de la détermination des traits propres à la ville socialiste et des caractéristiques de chaque localité prise à part fait l'objet des deux chapitres suivants (IV et V). Ces caractéristiques (nationales et locales) — ainsi que celles de type socialiste — devront former un système unitaire pour la configuration de chaque agglomération.

Le chapitre VI se réfère à la solution apportée aux contradictions manifestées entre la forme organisatrice du territoire (structure et équipement du cadre construit) relativement statique et le contenu thématique du phénomène (nouvelles fonctions et nécessités sociales) en continué accroissement et transformation.

Pour ce qui est du contenu thématique du phénomène urbain, l'auteur y remarque deux phases de développement distinctes: l'une d'accumulation quantitative, l'autre de transformation qualitative (chap. VII). Une des tâches qui incombent à l'urbaniste est l'établissement de la méthodologie de détermination du contenu thématique de chaque ville et, par conséquent, de proposer les formes pouvant maîtriser le processus d'accroissement quantitatif, dans le cadre des limites établies à l'avance et de le soumettre en vue d'une transformation qualitative, afin de prévoir la ligne à suivre et les mesures à prendre.

L'analyse du développement des composants du phénomène urbain — grandeur, structure, équipement, aspect — est faite par étapes distinctes (chapitres VIII—XII) en indiquant en même temps les tâches qui reviennent aux urbanistes et en les considérant selon leur unité dialectique, afin de les résoudre favorablement (chapitre XIII).

En conclusion, l'auteur s'occupe, dans les trois derniers chapitres, de la nécessité de réactualiser le contenu et le mode de rédaction des plans d'aménagement urbain (chapitre XIV), de la nécessité de préparer des cadres de spécialistes de l'aménagement complexe du territoire (chapitre XV), de jeter les bases théoriques de l'activité pratique de la systématisation complexe du territoire (chapitre XVI).

Prof. Horia Maico, architecte — PROBLÈMES D'AMÉNAGEMENT DE LA CAPITALE (page 8). Faisant un bref exposé du développement de la ville de Bucarest jusqu'en 1944, l'auteur fait ressortir la lourde tâche qui fut celle des architectes urbanistes dans l'aménagement d'une ville portant l'empreinte du régime capitaliste. Après 1944, grâce à l'essor socio-économique et artistico-culturel, la capitale de la Roumanie s'est transformée en une ville moderne, à la vie complexe: maintes usines et fabriques nouvelles y ont été érigées, ainsi que de grands ensembles d'habitations, des unités sanitaires, des constructions culturelles, des commerces, etc. etc.

Ces dernières années, on a élaboré un projet complexe pour l'esquisse d'aménagement de la ville de Bucarest. Ce projet reflète les perspectives d'essor prévues par les Directives du IIIe Congrès du Parti Ouvrier Roumain, le souci d'assurer aux habitants des conditions de vie optima et de développer la création architecturale et urbanistique.

Les principes sur lesquels repose l'aménagement de la capitale de la Roumanie ont été établis sur des bases scientifiques, compte tenu des besoins croissants de la population, besoins issus d'une existence complexe au standing élevé, conforme au régime socialiste.

Sont énoncés dans l'article, certains principes qui ont eu pour but d'obtenir un territoire bien soudé, adéquat à une capitale moderne et représentative, par la réalisation d'unités structurales comprenant de grands ensembles d'habitations, par une judicieuse répartition des centres d'intérêt et leur distribution harmonieuse, fonctionnelle et esthétique, ainsi que par le réaménagement de la structure existante de la voirie.

Traian Stănescu, architecte — NOUVEAUX ENSEMBLES DE LOGEMENTS À BUCAREST (page 14). L'article constitue une analyse de « l'ensemble d'habitation » en tant que principal composant de l'espace construit.

En présentant les ensembles d'habitations construits lors de la première étape (de 1949 à 1956) tels ceux de Bucureștii Noi et de Vatra Luminoasă, les quartiers Floreasca et Căpêlu, l'auteur en souligne les qualités aussi bien que les défauts de la conception architecturale et urbanistique.

Passant à une nouvelle étape (1956) de construction des grands ensembles de logements de la capitale, l'auteur remarque l'idée poursuivie par les projeteurs — celle de l'essor futur de Bucarest basé sur le plan de la nouvelle esquisse d'aménagement.

Cette esquisse indique les directions naturelles de développement du territoire suivant lesquelles se formeront des unités structurales complexes qui y auront leur propre existence et satisferont aux besoins d'ordre fonctionnel et esthétique d'une population présumée d'atteindre 1.700.000 habitants.

À ces points de vue, les ensembles d'habitations construits pendant la nouvelle étape présentent, en général, un surcroît de qualité et témoignent de l'attention prêtée au nouvel aspect du cadre construit, à l'importance accordée au rapport existant entre les constructions de logements et leurs équipements culturels et commerciaux, ainsi qu'aux espaces verts et à leur dosage. L'auteur illustre cette constatation par les exemples suivants: les grands ensembles du quartier Balta Albă, de Drumul Taberei, du quartier de Jiu ou de celui de la chaussée Oltenița.

En regard de ces considérations, l'auteur de l'article trace pour conclure, les principales voies à suivre pour aboutir, lors de la nouvelle étape, à une clarification des problèmes d'élaboration des ensembles de logement: s'efforcer d'apporter des solutions originales à la variété des œuvres architecturales pour que celles-ci portent l'empreinte spécifiquement roumaine, caractéristique à notre peuple; éviter le danger que présente la monotonie, en adoptant une gamme variée de types de construction; réaliser des éléments préfabriqués légers et aux multiples possibilités d'assemblage, une technique constructive claire et rationnelle, etc. etc.

Prof. Ladislau Adler, architecte, Traian Vlăduț, architecte — PROBLÈME DE L'IMPLANTATION DES INDUSTRIES ET ESQUISSE DE L'AMÉNAGEMENT DE BUCAREST (page 22). Estimant que la présence de l'industrie sur le territoire d'une ville représente une nécessité et qu'elle peut former un élément architectural de valeur par l'apport qu'elle offre à la diversité de la composition, les auteurs montrent que les projeteurs de la nouvelle esquisse d'aménagement de la ville de Bucarest ont su trouver une judicieuse implantation pour l'industrie, en groupant en zones des entreprises qui puissent allier leurs besoins croissants à ceux de la ville, de manière que la zone de l'habitation et celle de l'industrie ne forment qu'un tout, unique et indivisible.

Cependant — font remarquer les auteurs de l'article — ce qui ne paraît point justifié dans la nouvelle esquisse d'aménagement, c'est l'accroissement du territoire industriel de la ville et, par conséquent, celui du pourcentage des salariés, puisque les principes modernes sur lesquels repose l'élaboration des projets des industries: la fusion, la mécanisation et l'automation, la réduction du trafic intérieur etc., ont pour effet d'amoindrir sensiblement le territoire industriel et d'abais-

ser le nombre des ouvriers par rapport à l'unité de produit. La répartition du territoire industriel de la nouvelle esquisse d'aménagement de Bucarest soulève encore d'autres problèmes: le fait de bannir aussi les industries non nocives de la zone habitable de la ville a pour effet d'accroître la distance entre les zones de l'habitation et celles de l'industrie, d'augmenter le nombre des moyens de transport en commun, d'allonger le réseau d'équipement édilitaire, etc.

Sont analysés plus loin dans l'article, différentes zones industrielles de la ville à l'état actuel et en perspective, conformément aux prévisions de l'esquisse d'aménagement.

Une série de conclusions clôt l'article, touchant la conception et l'aménagement des zones industrielles, conclusions qui aboutissent — affirment les auteurs — aux principes propres aux conditions concrètes et au sens de l'évolution tracés par le parti et le gouvernement de la République Populaire Roumaine.

Vasile Simion, architecte — SUR L'ACTIVITÉ DE SYSTÉMATISATION DE D.S.A.P.C.-CONSTANTZA (page 28). Parmi les principaux travaux d'aménagement de la région de Dobroudja, élaborés récemment par la Direction de systématization, d'architecture et d'élaboration des projets de Constantza, on compte notamment des études d'aménagement du territoire, l'aménagement des principales villes de la région, des détails de systématization d'ensembles de logements, d'équipements socio-culturels et de zones centrales des villes de la région, l'aménagement des villages et des centres urbains.

Plusieurs de ces travaux sont présentés ici, tels l'esquisse de systématization de Constantza et le détail d'aménagement de la zone du boulevard Tomis, à Constantza — le et IIe étapes; l'esquisse d'aménagement de la ville de Tulcea et le détail de systématization de sa zone centrale; l'esquisse d'aménagement de la ville de Mangalia.

Les équipes d'architectes ont tenu compte, lors de la préparation des travaux, du côté spécifique de ces trois localités et ils ont cherché, par les plans de systématization, à assurer le développement harmonieux de leurs différentes fonctions. Constantza, port et ville résidentielle de la région, d'une grande importance économique et culturelle en Roumanie, est en même temps un centre touristique et balnéaire qui coordonne le complexe des stations climatiques du littoral de la Mer Noire. Tulcea, résidence de district, constitue le principal centre administratif et culturel du nord de la Dobroudja. Tulcea est aussi un centre industriel, un port fluvial et un important nœud de communications routières, ferroviaires, fluviales, maritimes et aériennes. L'esquisse d'aménagement de Mangalia a eu pour but de développer cette ville en tant que station balnéo-climatique et centre sanatorial, comme centre de production agro-zootéchnique et agro-industriel, port et centre de tourisme d'intérêt archéologique.

Eusebie Latiș, architecte — ASPECTS DU TRAVAIL D'AMÉNAGEMENT DE LA RÉGION DE SUCEAVA (page 37). Ancienne capitale de Moldavie, la ville de Suceava a pris un remarquable essor pendant les années du pouvoir populaire. Ville résidentielle de la région qui porte le même nom, Suceava compte parmi les premières villes de Roumanie pour ce qui est de la cadence de réalisation des investissements.

L'atelier de systématization de la Direction de systématization, d'architecture et d'élaboration des projets de constructions de Suceava a préparé maintes esquisses et nombre d'études technico-économiques pour des villes, des centres ouvriers et des communes de la région, notamment pour Suceava, Botoșani, Rădăuți, Cimpulung, Vatra Dornei, Dorohoi, Fălticeni, Gura Humorului, Siret, Ostra et autres. À partir des conditions existantes et en analysant les perspectives ouvertes à chacune des localités, on a cherché à adopter des solutions aussi souples que possible dans le temps et dans l'espace (zonification, trafic, équipement édilitaire et ainsi de suite).

L'auteur présente plusieurs travaux exécutés, tels le détail d'aménagement du centre I de Suceava; l'ensemble d'habitations « Ana Ipătescu » et celui de la zone Arini, à Suceava; le détail d'aménagement du centre ouvrier d'Ostra; l'esquisse d'aménagement de la ville de Rădăuți.

Nona Floresco, architecte — CRÉATION ET DÉVELOPPEMENT D'UNE VILLE NOUVELLE — ONEȘTI (page 42). Sont brièvement présentées dans cet article les étapes de l'élaboration des plans et de la réalisation de cette ville socialiste, construite sous le régime du pouvoir populaire.

Pour opérer le choix de l'emplacement du complexe industriel de pétroléochimie Onești-Borzești et, implicitement, de la ville d'Onești, il a fallu tenir compte entre autres, d'une série de critères, tels l'existence dans la zone de certaines ressources naturelles spécifiques, le faible rendement agricole du territoire en question, le fait d'être intégré dans un réseau de mesures planifiées, d'ordre politico-économique, qui contribuent à l'essor équilibré de la région.

On a choisi l'emplacement de la ville d'Onești par rapport à l'industrie et en tenant compte des principes dictés par ses fonctions, par les distances nécessaires aux transports, par les fonctions sanitaires (liées à l'industrie), par les possibilités offertes par le relief, le climat, etc.

L'évolution des solutions urbanistiques de la ville a subi l'influence du profil de l'industrie, de l'évolution des paramètres de l'économie dans l'élaboration des projets, de l'évolution du concept d'élaboration et de réalisation des détails composant une ville etc.

Nicolae Mărgărit, ingénieur, Radu Gherghel, architecte — STRUCTURE DES SYSTÈMES DE TRAFIC DES VILLES ET L'AMÉNAGEMENT URBANISTIQUE (page 46). Le phénomène d'urbanisation propre à notre époque, avec la conséquence logique de l'agglomération d'une population toujours plus nombreuse, a donné lieu à un fort « combat » entre le trafic intense et complexe de la ville et la texture d'une voirie ancienne. Cet état de choses a imposé l'introduction d'une nouvelle réglementation et de moyens coordonnateurs, comme la séparation de la circulation des piétons de celle des véhicules, le passage alternatif aux carrefours, ainsi que la ségrégation, dans certaines zones, du trafic des moyens de transport et autres.

Ces mesures ont imposé en premier la création d'artères de grande capacité dans un système unitaire bien soudé, la solution obligatoire des flux pour les grandes intersections et la création de système de transport en commun.

La construction de ce système a cependant eu pour effet de disséminer le corps de l'ancienne ville en d'innombrables « îlots » dont l'existence doit être préservée pour conserver à la ville son unité organique.

L'aménagement urbanistique a justement pour tâche de rétablir l'équilibre fonctionnel, de lutter pour sauvegarder ces « îlots » urbains qui disparaissent lors de l'apparition des nouvelles artères, de trouver les moyens nécessaires pour annihiler les émanations nocives propres à un trafic intense et, surtout, de prévoir dans les plans d'aménagement, les mesures à prendre pour conserver la ville en tant qu'organisme unitaire, de protéger la population contre les préjudices causés par le tumulte de la vie citadine contemporaine qui peuvent porter atteinte à son activité et à son existence.

Une suite de mesures et de réalisations de la dernière heure prouvent que les architectes-urbanistes ont tenu compte de ces desiderata en créant de nouveaux ensembles en profondeur et en les dotant de tous les équipements nécessaires pour éviter les « emprunts » à faire sur d'autres portions de l'artère. De même, l'attention accordée à l'agencement des nouveaux alignements de rues et d'artères ainsi que le fait de réviser certaines prévisions des plans d'aménagement touchant le gros trafic en perspective, permettront d'apporter à l'avenir une meilleure solution à ce problème.

NOUVELLES RÉALISATIONS (page 52) — Clôturant la rubrique URBANISME, la revue présente sous ce titre, plusieurs images des nouvelles constructions élevées dernièrement en Roumanie.

DE L'ÉTRANGER

La rubrique comprend deux notes résumant les opinions de plusieurs spécialistes de la construction d'immeubles élevés et de blocs-tour, publiées dans des articles qui ont paru dans les revues « Deutsche Architektur » et « Deutsche Bauzeitschrift ».

De même, la rubrique publie le texte intégral de la « Charte internationale concernant la conservation et la restauration des monuments », rédigée et approuvée par le IIe Congrès international des architectes et techniciens des monuments historiques, tenu à Venise les 25-31 mai 1964.

COMPTE-RENDUS-BIBLIOGRAPHIE

La revue publie deux compte-rendus sur des ouvrages d'architecture récemment parvenus à la rédaction: « Le paraboloïde elliptique et hyperbolique dans les constructions », par l'académicien A. Beleş, ingénieur, et Mircea Soare, ingénieur paru aux Éditions de l'Académie de la R.P.R. et « The highway and the city », par Lewis Mumford, édité à New York, Harcourt, Brace and World inc.

CHRONIQUE

Ainsi que de coutume, cette rubrique de la revue fournit des renseignements sur l'activité de l'Union des Architectes de la R.P.R. durant les mois d'octobre, de novembre et de décembre 1964.

STÄDTEBAU

Prof. Arch. Gustav Gusti — THESEN UND HAUPTAUFGABEN UNSERES ZEITGENÖSSISCHEN STÄDTEBAUS (Seite 2). Beim Einblick in dieses Heft unserer Zeitschrift, das sich mit einigen Realisierungen auf dem Gebiete des Städtebaus in der Rumänischen Volksrepublik beschäftigt, gewahren wir den Artikel „THESEN UND HAUPTAUFGABEN UNSERES ZEITGENÖSSISCHEN STÄDTEBAUS“, der kurzgefaßt eine Reihe von wichtigen Problemen berührt, deren Lösung gemäß den für Architektur bestehenden Vorschriften des künftigen Entwicklungsplans der Volkswirtschaft den rumänischen Architekten obliegen wird.

Der aus 16 Kapiteln bestehende Artikel nennt von aller Anfang, als Hauptaufgabe der architektonisch-städtebaulichen Tätigkeit, die Notwendigkeit, die Richtungen und Etappen, die geeigneten Methodologien und Lösungen festzusetzen, die den Architekten für Städtebau behilflich sein werden, den ihnen aus dem Perspektivprogramm auferlegten Anteil zu verwirklichen.

Im zweiten Kapitel spricht der Verfasser über die Notwendigkeit der gegenseitigen Beziehung der komplexen Systematisierungstätigkeit des Territoriums (betrachtet als eine physische Planifizierung) mit der Planifizierung der Volkswirtschaft unter Berücksichtigung des sozialen und wirtschaftlichen, des technischen und wissenschaftlichen sowie kulturell-künstlerischen Fortschritts. Diese Reorganisationsaktionen des Territoriums, die eine qualitative Umgestaltung des natürlichen Mediums und eine vollkommene und rationelle Auswertung des bestehenden Baufonds gewährleisten werden, werden in den planifizierten Aufteilungsprozeß der Produktionskräfte auf dem Territorium des Landes einbezogen und mit der planifizierten Entwicklung der technisch-materiellen Basis der sozialistischen Einrichtung übereinstimmen. Nur auf diese Weise werden die städtebaulichen Voraussichten konkretisiert werden, nur so wird der bauliche Rahmen zufriedenstellend für das ganze rumänische Volk realisiert werden können.

Das dritte Kapitel des Artikels behandelt die Notwendigkeit des Studiums der Voraussichten in bezug auf die Entwicklung jeder einzelnen Niederlassung im gegenseitigen Einklang mit der komplexen Entwicklung des gesamten Niederlassungsnetzes.

Das Problem der Bestimmung des der sozialistischen Stadt eigenen Gepräges wie auch der besonderen Eigenheiten jeder einzelnen Niederlassung, bildet Gegenstand der beiden folgenden Kapitel (IV und V). Diese Züge — nationale und lokale, zusammen mit jenen von sozialistischem Typus — müssen in der Konfiguration jeder einzelnen Niederlassung in einem einheitlichen System betrachtet werden.

Das sechste Kapitel bezieht sich auf die Lösung der Widersprüche, die sich kundgeben zwischen der relativ statischen organisatorischen Form des Territoriums (Struktur und Ausstattung des verbauten Mediums) und dem in stetem Wachsen und Umgestalten begriffenen thematischen Inhalt des Vorganges (neue soziale Funktionen und Notwendigkeiten).

Was den thematischen Inhalt des städtebaulichen Vorganges betrifft, vermerkt der Verfasser zwei unterschiedliche Phasen seiner Entwicklung: die Phase der quantitativen Anhäufung und die Phase der qualitativen Umgestaltung (Kap. VII). Eine der dem Städtebauer obliegenden Aufgaben ist die Festsetzung der Bestimmungsmethodologie des thematischen Inhalts jeder einzelnen Stadt und infolgedessen die Bewältigungsformen des quantitativen Steigerungsprozesses im Rahmen der vorbestimmten Grenzen vorzuschlagen und sein Prüfen im Hinblick auf eine qualitative Umgestaltung, um die Richtung und die zu erzielenden Maßnahmen vorzusehen.

Die Entwicklungsanalyse der Komponenten des städtebaulichen Vorganges — Größe, Struktur, Ausstattung, Aussehen — ist in besonderen Phasen ausgeführt worden (Kapitel VIII—XII), und sind die auf die Städtebauer entfallenden Aufgaben unter Berücksichtigung ihrer dialektischen Einheit, zwecks erfolgreicher Lösung vermerkt (Kap. XIII).

Beim Abschluß des Artikels beschäftigt sich der Verfasser in den letzten drei Kapiteln mit der Notwendigkeit, den Inhalt und die Abfassungsart der städtebaulichen Systematisierungsprojekte (Kap. XIV) wieder aufzunehmen, Kader von Fachleuten auf dem Gebiete der vielfältigen Systematisierung des Territoriums (Kap. XV) vorzubereiten und mit der Notwendigkeit einer theoretischen Fundamentierung der vielfältigen praktischen Systematisierungstätigkeit des Territoriums (Kap. XVI).

Prof. Arch. Horia Maicu — SYSTEMATISIERUNGSPROBLEME DER HAUPTSTADT (S. 8). Nach einem kurzen Überblick über die Entwicklung der Stadt Bukarest bis zum Jahre 1944, hebt der Verfasser die schwere Aufgabe hervor, die den Städtebauern nach diesem Datum durch die Systematisierung einer Stadt mit kapitalistischem Gepräge auferlegt wurde. Nach 1944 hat sich die Hauptstadt Rumäniens, dank des sozialökonomischen, kulturell-künstlerischen Aufschwungs in eine moderne Stadt mit vielfältigem Leben umgewandelt: es wurden gebaut zahlreiche Industrien und neue Fabriken, große Wohnblockensembles, sanitäre Einheiten, kulturelle Einrichtungen, Handelseinheiten usw. usw.

In den letzten Jahren wurde ein vielfältiges Projekt für den Entwurf des Gesamtsystematisierungsplans der Stadt Bukarest ausgearbeitet. Dieses Projekt spiegelt die in den Direktiven des III. Parteitag der Rumänischen Arbeiterpartei enthaltenen Entwicklungsperspektiven, die Sorge, den Bewohnern vortrefflichste Lebensbedingungen zu gewährleisten wie auch das Bestreben, die Entwicklung der architektonischen und städtebaulichen Schöpfungen zu heben.

Die Prinzipien für die Systematisierung der Hauptstadt der Rumänischen Volksrepublik wurden auf wissenschaftlichen Grundsätzen festgesetzt, im Hinblick auf die wachsenden Notwendigkeiten der Bevölkerung, die aus einer vielfältigen Existenz von hohem, der sozialistischen Gesellschaftsordnung entsprechendem Niveau hervorgegangen sind.

Der Artikel weist auf einige Prinzipien hin, die den Zweck verfolgten, durch Verwirklichung struktureller Einheiten mit großen Wohnblockanlagen, durch eine vernünftige Aufteilung der Interessenzentren und deren harmonische funktionell-ästhetische Verteilung sowie auch durch die Umgestaltung der vorhandenen Straßenstruktur, ein gut zusammenfassendes Territorium zu erhalten, das einer modernen, repräsentativen Hauptstadt entspricht.

Arch. Traian Stănescu — NEUE WOHNBLOCKANLAGEN IN DER HAUPTSTADT (S. 14). Dieser Artikel stellt eine Analyse der „Wohnblockanlage“ als Hauptkomponente des baulichen Rahmens dar.

Der Verfasser weist auf die in einer ersten Etappe (1949—1956) errichteten Wohnblockanlagen hin — die Anlage am Boulevard „Bucureştii Noi“, die Anlage „Vatra Luminoasă“, das Wohnviertel „Floresca“, das Wohnviertel „Căţelu“ — und hebt sowohl die Qualitäten als auch die Mängel in der architektonischen und städtebaulichen Auffassung dieser Anlagen hervor.

Zu einer neuen Etappe (1956) in der Errichtung großer Wohnblockanlagen in der Hauptstadt übergehend, vermerkt der Verfasser die von den Planern bezweckte Idee — die künftige Entwicklung der Stadt Bukarest basiert auf dem Projekt für den neuen Systematisierungsplan. Dieser Plan zeigt die natürlichen Entwicklungsrichtungen des Territoriums, in denen sich die komplexen strukturellen Einheiten mit ihrem eigenen Leben bilden und die funktionellen und ästhetischen Notwendigkeiten einer Bevölkerung von ungefähr 1.700.000 Bewohnern zufriedenstellen werden.

Von diesen Gesichtspunkten aus betrachtet, stellen die in der neuen Etappe gebauten Wohnblockanlagen im allgemeinen eine qualitative Zunahme dar und bezeugen die Sorgfalt für den neuen Aspekt des baulichen Rahmens, die dem Verhältnis zwischen Wohnbauten und -einrichtungen beigemessene Wichtigkeit, die den Grünanlagen und ihrer Aufteilung geschenkte Bedeutung usw. Diese Feststellung wird vom Verfasser durch gegebene Beispiele erläutert: die große Anlage im Wohnviertel „Balta-Albă“, jene im Viertel „Drumul Taberii“, die Anlage im Wohnviertel „Jilului“ und jene der „Olteniţa“ — Chaussee.

Im Zusammenhang mit diesen Betrachtungen, notiert der Verfasser des Artikels abschließend die hauptsächlichsten Wege, die zur Bezeichnung der Probleme der Wohnanlagenplanung in der neuen Etappe beitragen würden: das Bestreben, eigene Lösungen aus der architektonischen Mannigfaltigkeit auszuarbeiten, um jenes spezifische rumänische Gepräge zu verleihen, das unserem Volk eigen ist; Vermeidung der Eintönigkeit durch Mannigfaltigkeit von Bautypen; Realisierung leichter vorfabrizierter Elemente mit vielfachen Anpassungsmöglichkeiten, eine reine und rationelle Bauweise und anderes.

Prof. Arch. Ladislav Adler, Arch. Traian Vladut — DAS PROBLEM DER ANLAGE VON INDUSTRIEN UND DER SYSTEMATISIERUNGSENTWURF FÜR BUKAREST (S. 22). In Betracht dessen, daß das Vorhandensein der Industrie im Stadtgebiet eine Notwendigkeit ist und die Industrie durch ihren Beitrag zur kompositionellen Mannigfaltigkeit ein wertvolles architektonisches Element bilden kann, zeigen die Verfasser, daß die Planer des neuen Systematisierungsentwurfs der Stadt Bukarest für die Industrie rationelle Plätze gesichert haben, mit in Zonen gruppierte Unternehmen, die ihre steigenden Bedürfnisse mit jenen der Stadt vereinigen soll, so daß die Wohnzone mit der Industriezone ein einheitliches und untrennbares Ganzes bildet.

Dennoch — bemerken die Verfasser des Artikels — scheint das Wachsen des Industriegebietes in der Stadt und infolgedessen des Prozentsatzes der Angestellten nicht gerechtfertigt, da die neuen Prinzipien, auf denen die Industrieplanung

fußt: Zusammenziehung, Mechanisierung und Automation, Verringerung des Innenverkehrs usw., eine merkliche Reduktion des Industriegebietes und der Arbeiteranzahl im Verhältnis zur Produkteinheit nach sich ziehen.

Desgleichen werden durch die Aufteilung des Industriegebietes im neuen Systematisierungsentwurf der Stadt Bukarest andere Probleme aufgeworfen: durch das Bestreben, auch die unschädlichen Industrieeinheiten aus der städtischen Wohnzone zu entfernen, wächst die Distanz zwischen Wohn- und Industriezone, die Zahl der allgemeinen Transportmittel vergrößert sich, die Netze der Versorgung mit Bedarfsartikeln verlängern sich usw.

Ferner werden im Artikel verschiedene städtische Industriezonen in ihrer gegenwärtigen und, gemäß den Voraussetzungen des Systematisierungsentwurfs, künftigen Lage analysiert.

Der Artikel schließt mit einer Reihe von Schlußfolgerungen in bezug auf die Konzeption und die Systematisierung der Industriezonen, die — wie die Verfasser behaupten — zu den von der Partei- und Staatsleitung gewiesenen, den konkreten Bedingungen und dem Sinne der Entwicklung spezifischen Grundsätzen führen.

Arch. Vasile Simion — AUS DER SYSTEMATISIERUNGSTÄTIGKEIT DER DSAPC-KONSTANZA (S. 28). Zu den hauptsächlichsten Systematisierungsarbeiten für die Region Dobrukscha, die in letzter Zeit im Rahmen der Direktion für Systematisierung, Architektur und Planung von Konstruktionen in Konstanza vorgenommen wurden, kann man zählen: territoriale Systematisierungsstudien; Systematisierung der Regionshauptstädte; Systematisierungsdetails für Wohnanlagen, Einrichtungen und Zentralzonen in den Regionsstädten; Systematisierung von Dörfern und Zivilzentren.

Im Artikel sind einige der folgenden Arbeiten dargelegt: der Systematisierungsentwurf der Stadt Konstanza und das Systematisierungsdetail der Zone des „Tomis“-Bulevards in Konstanza — I. und II. Etappe —; Systematisierungsentwurf der Stadt Tulcea und Systematisierungsdetail ihrer Zentralzone; Systematisierungsentwurf der Stadt Mangalia.

Bei Ausarbeitung dieser Pläne waren die Projektanten der Kollektive auf das Spezifische dieser drei Ortschaften bedacht und waren bestrebt, durch die Systematisierungsentwürfe eine ihren verschiedenen Funktionen entsprechende harmonische Entwicklung zu gewährleisten. Konstanza, Seehafen, Hauptsitz der Region, mit gewichtiger Bedeutung in der Wirtschaft und Kultur des Landes, erfüllt auch die Funktion eines Zentrums für Touristen und Badegäste und koordiniert den Badeortkomplex an der Schwarzmeerküste. Der Rayonssitz, Tulcea, ist das bedeutendste kulturell-administrative Zentrum im Norden der Region Dobrukscha. Tulcea ist gleichzeitig auch ein Industriezentrum, ein Flußhafen und wichtiger Verkehrsknotenpunkt für Fuhrwerke, Eisenbahnen, Fluß-, Schiff- und Luftfahrten. Der Systematisierungsentwurf der Stadt Mangalia hat die Entwicklung dieses Ortes als Bade- und Luftkurort und Heilstation sowie als Zentrum für agrozootechnische und agroindustrielle Erzeugnisse, ferner als Hafen und touristisches und archäologisches Zentrum bezweckt.

Arch. Eusebie Latiş — ASPEKTE DER SYSTEMATISIERUNGSTÄTIGKEIT IN DER REGION SUCEAVA (S. 37). Die Stadt Suceava, frühere Hauptstadt von Moldova, erfährt in den Jahren der Volksmacht eine besondere Entwicklung. Hauptsitz der gleichnamigen Region, zählt sie vom Standpunkt des Realisierungstempos der Investitionen, zu den ersten des Landes.

Das Systematisierungsatelier im Rahmen der Direktion für Systematisierung, Architektur und Planung von Konstruktionen in Suceava, hat zahlreiche Systematisierungsentwürfe und technisch-wirtschaftliche Studien für die Systematisierung von Städten, Arbeiterzentren und einigen Gemeinden in Suceava, Botoşani, Rădăuţi, Cimpulung, Vatra Dornei, Dorohoi, Fălticeni, Gura Humorului, Siret, Ostra und sonstigen Orten, ausgearbeitet. Von den bestehenden Bedingungen ausgehend und die Perspektivdaten jeder einzelnen Ortschaft analysierend, wurde die Annahme möglichst variabler Lösungen in Zeit und Raum (Einteilung in Zonen, Verkehr, kommunale Ausstattung usw.) erstrebt.

Der Verfasser bringt in seinem Artikel einige der durchgeführten Arbeiten: Systematisierungsdetail des Zentrums Nr. 1 in Suceava; Wohnbauanlage „Ana Ipătescu“ und jene in der „Arini“-Zone in Suceava; Systematisierungsdetail des Arbeiterzentrums Ostra; Systematisierungsentwurf der Stadt Rădăuţi.

Arch. Nona Florescu — SCHAFFUNG UND ENTWICKLUNG EINER NEUEN STADT — ONEŞTI (S. 42). In diesem Artikel werden die Planungs- und Realisierungsetappen dieser in den Jahren der Volksmacht konstruierten sozialistischen Stadt bündig dargelegt.

Die Wahl der Anordnung des petrochemischen Industriekomplexes Oneşti-Borzeşti und mitinbegriffen der Stadt Oneşti, basierte unter anderem auf einer Reihe von Kriterien wie: Vorkommen von natürlichen spezifischen Ressourcen in dieser Zone; schwache landwirtschaftliche Leistungsmöglichkeiten des betreffenden Gebietes; das Einbeziehen in das Netz der planifizierten ökonomisch-politischen Maßnahmen trägt zur ausgeglichener Entwicklung der Region bei.

Die Anordnung der Stadt Oneşti wurde, angesichts der Industrie, unter Berücksichtigung der von ihr diktierten Prinzipien, der Transportdistanzen und sanitären Funktionen der vom Gelände gebotenen Möglichkeiten, des Mikroklimas usw. gewählt.

Die Entwicklung der städtebaulichen Lösungen der Stadt wurde beeinflusst vom Profil der Industrie, von der Entwicklung der Parameter der Planwirtschaft und von der Entwicklung der Planungs- und Realisierungskonzeption der eine Stadt bildenden Detailelemente usw.

Ing. Nicolae Mărgărit, Arch. Radu Gherghel — DIE STRUKTUR DER VERKEHRSSYSTEME IN STÄDTEN UND STÄDTEBAULICHE SYSTEMATISIERUNG (S. 46). Der für unsere Zeit charakteristische Städtebau mit seiner logischerweise folgenden Anhäufung einer immer zahlreicher werdenden Bevölkerung in den Städten, hat einen heftigen „Kampf“ zwischen dem vielfältigen und intensiven Verkehr in der Stadt und dem Gefüge ihrer alten Straßennetze veranlaßt. Ein derartiger Stand der Dinge hat die Einführung neuer Vorschriften und koordinierender Mittel auferlegt: Separierung des Verkehrs für Fußgänger und Fahrzeuge, Wechselübergänge an Kreuzungspunkten und, in gewissen Verkehrszonen, Trennung der Transportmittel usw.

Diese Maßnahmen haben in erster Linie die Schaffung von Verkehrsadern mit großer Leistungsfähigkeit, in einem geschlossenen einheitlichen System erfordert, die obligatorische Lösung der großen Kreuzungspunkte mit strömendem Verkehr, die Schaffung öffentlicher Transportsysteme.

Die Konstruktion dieses entwickelten Verkehrssystems hat jedoch die Zerstückelung der alten Stadt in eine Menge von „Inseln“ zur Folge gehabt, deren Existenz wegen der organischen Einheit der Stadt gerettet werden muß.

Es ist gerade Aufgabe der städtebaulichen Systematisierung, das funktionelle Gleichgewicht wiederherzustellen, zu kämpfen für die Rettung dieser städtischen „Inseln“ die sich durch das Erscheinen neuer Verkehrsadern auflösen, die notwendigen Mittel zur Beseitigung der durch den intensiven Verkehr entstehenden spezifischen Schädigungen und, mehr als alles andere, durch die Systematisierungspläne die nötigen Voraussichten zur Rettung der Stadt als einheitlichen Organismus zu schaffen, die Bevölkerung vor vielfachen Vorurteilen zu bewahren, die in ihrer Tätigkeit und Existenz im Tumult des zeitgenössischen Stadtlebens entstehen können.

Eine Reihe von Maßnahmen und Realisierungen in letzter Zeit beweisen, daß die Städtebauer diesen Wünschen Rechnung getragen haben durch Schaffung von neuen tiefgehenden Anlagen und durch ihre Ausstattung mit den notwendigen Einrichtungen, die eine Inanspruchnahme der anderen Seite der Verkehrsader vermeiden. Ebenso werden die Vorsicht beim Festsetzen neuer Linien von Straßen und Verkehrsadern sowie die nochmalige Erwägung einiger Voraussichten des Systematisierungsplans in bezug auf den künftigen Großverkehr, in Zukunft eine bessere Lösung dieses Problems bieten.

NEUE REALISIERUNGEN (S. 52). Unter diesem Titel präsentiert die Zeitschrift, als Abschluß der Rubrik STÄDTEBAU, einige Bilder von neuen in letzter Zeit in der Rumänischen Volksrepublik errichteten Bauten.

AUS DEM AUSLAND

Diese Rubrik enthält zwei Notizen, die die in den Zeitschriften „Deutsche Architektur“ und „Deutsche Bauzeitschrift“ veröffentlichten Ansichten mehrerer Fachleute für Konstruktionen von Hochbauten und Punkthochhäusern kurz zusammenfassen.

Ebenso umfaßt die Rubrik noch den ganzen Text der „Internationalen Übereinkunft betreffend Bewahrung und Wiederherstellung von Monumenten“, abgefaßt und bewilligt vom II. Internationalen Kongreß der Architekten und Techniker für historische Monumente, der vom 25.—31. Mai 1964 in Venedig stattgefunden hat.

REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE

Die Zeitschrift veröffentlicht zwei Rezensionen von Architekturarbeiten, die unlängst in der Redaktion eingelaufen sind: „Das elliptische und hyperbolische Paraboloid im Bau“ von Akad. Ing. A. Beleş und Ing. Mircea Soare, erschienen im Akademie-Verlag der RVR und „The highway and the city“ von Lewis Mumford, herausgegeben in New York, Harcourt, Brace & World Inc.

CHRONIK

Diese Rubrik enthält, wie üblich, Nachrichten über die Tätigkeit des Architektenverbandes in der RVR im Oktober November und Dezember 1964.

ГРАДОСТРОЕНИЕ

Проф. Арх. Густав Густу — **ОСНОВНЫЕ ТЕЗИСЫ И ЗАДАНИЯ НАШЕГО СОВРЕМЕННОГО ГРАДОСТРОЕНИЯ** (стр. 2). В качестве головной статьи данного номера журнала, посвященного достижениям в области градостроения Румынии, статья «Основные тезисы и задания нашего современного градостроения» вкратце затрагивает целый ряд вопросов, подлежащих в будущем решению румынскими архитекторами, согласно перспективному плану развития народного хозяйства в области архитектуры.

В данной статье, состоящей из 16-ти разделов, ставится с самого начала, в качестве основного задания архитектурно-градостроительной деятельности, вопрос необходимости определения направлений, этапов, методологии и решений, которые помогли бы архитекторам-градостроителям осуществить присущую им часть перспективного плана.

Во втором разделе, автор говорит о необходимости согласовать деятельность по комплексной планировке территории (рассматриваемой как физическая планировка) с планированием народного хозяйства, учитывая социально-экономический, технический, научный и культурно-артистический прогресс. Эта реорганизация территории, обеспечивающая качественное преобразование натуральной среды, а также полное и рациональное освоение существующей застройки, должна быть включена в процесс планированного распределения производительных сил по территории страны, а также совпадать с плановым развитием технико-материальной базы социалистического строя. Только таким образом можно будет конкретизировать градостроительные предположения и осуществить построение удовлетворительного для всего румынского народа кадра.

В III-ем разделе этой статьи рассматривается необходимость изучения предположений касающихся развития каждого населенного пункта в гармоничной связи с комплексным развитием всей сети населенных пунктов.

Следующие два раздела (IV и V) занимаются вопросом установления черт присущих социалистическому городу, а также и характерных черт каждого населенного пункта в отдельности. Следует рассматривать эти национальные и местные характерные черты совместно с чертами социалистического типа, в единой системе, охватывающей конфигурацию каждого населенного пункта.

VI-ой раздел относится к решению противоречий выявляющихся между относительно статической организационной формой территории (структура и оснащение застройки) и непрерывно возрастающим и преобразующимся тематическим содержанием данного явления (функции и новые социальные потребности).

Что касается тематического содержания градостроительного явления, автор отмечает две отдельные стадии его развития: стадия количественного накопления и стадия качественного преобразования (раздел VII). Одним из заданий, возлагающихся на архитектора-градостроителя, является разработка методики определения тематического содержания каждого города в отдельности, и внесения соответствующих предложений в связи с формой управления процессом количественного роста, в рамках установленных пределов и освоения его ввиду качественного преобразования, с тем, чтобы предусмотреть надлежащие направления и мероприятия.

Анализ развития составных частей градостроительного явления — размеры, структура, оснащение, внешний вид — производится по различным стадиям (разделы VIII—XII), с указанием заданий вытекающих для градостроителей ввиду их благоприятного решения (глава XIII), с учетом их диалектического единства.

В заключение, в последних трех разделах, автор рассматривает необходимость пересмотра содержания и оформления проектов городской планировки (раздел XIV), подготовки специалистов в области комплексной районной планировки территории (раздел XV), теоретического обоснования практической деятельности по комплексной районной планировке территории (раздел XVI).

Проф. арх. Хоря Майку — **ПРОБЛЕМЫ ПЛАНИРОВКИ СТОЛИЦЫ** (стр. 8). Автор кратко излагает развитие города Бухареста до 1944 г. и особо подчеркивает трудное задание, возложенное на архитекторов-градостроителей после этого периода: провести планировку города носящего отпечаток капиталистического строя. После 1944 г., благодаря социально-экономическому и культурно-художественному подъему, столица Румынии превратилась в современный город с богатой комплексной жизнью: были построены многочисленные новые предприятия и заводы, крупные жилые ансамбли, лечебные единицы, культурные и коммерческие объекты и т.д.

В течение последних лет разработан комплексный проект схемы генерального плана планировки города Бухареста. Этот проект отражает перспективы развития согласно Директивам III-го Съезда Румынской Рабочей Партии, заботу об обеспечении наилучших бытовых условий для жителей, а также и заботу о развитии архитектурно-градостроительного творчества.

Принципы планировки столицы Румынии были установлены на научных основах, с учетом непрерывно растущих потребностей населения, вытекающих из комплексной жизни на высоком уровне соответствующем социалистическому строю.

Статья излагает отдельные принципы, имеющие целью осуществление хорошо сплоченной территории, соответствующей современной столице, благодаря осуществлению структурного единства с крупными жилищными ансамблями, целесообразному распределению важнейших центров и их гармоническому функционально-эстетическому размещению, а также благодаря переустройству существующей уличной сети.

Арх. Траян Стэнеску — **НОВЫЕ ЖИЛИЩНЫЕ АНСАМБЛИ СТОЛИЦЫ** (стр. 14). Статья является анализом «жилищного ансамбля» как главной составной части застройки.

Автор статьи представляет жилищные ансамбли, построенные на первом этапе (1949—1956 гг.), как-то ансамбль по Бульвару Ной, ансамбль Ватра Луминоаса, кварталы Флорьяска, Кэцелу, и отмечает качества и недочеты в архитектурной и градостроительной концепции этих ансамблей.

Переходя к новому этапу (1956 г.) строительства жилищных ансамблей в Столице, автор отмечает идею проводимую проектировщиками: развитие города Бухареста в будущем, основанное на проекте новой схемы планировки. Эта схема выявляет естественные направления развития территории, при которых комплексные структурные единицы будут созданы так, чтобы они имели собственную жизнь, удовлетворяя функциональные и эстетические требования населения приблизительно в 1 700 000 жителей.

С этой точки зрения, жилищные ансамбли построенные на новом этапе отличаются вообще качественным ростом, и указывают на заботу о новом оформлении кадра застройки, на значение придаваемое соотношению между жилищными ансамблями и культ-бытовыми объектами, озеленению и размещению озелененных зон и пр. Автор иллюстрирует этот факт следующими примерами: крупные ансамбли кварталов Балта-Алба, Друмул Таберей, Жиу и на шоссе Олтеница.

В связи с вышеупомянутым, автор статьи намечает в заключении основные пути могущие способствовать улучшению решения вопросов проектирования жилых ансамблей на новом этапе: разработка в архитектурном разнообразии собственных решений в духе специфического румынского стиля, столь характерного для нашего народа; избежание монотонности, благодаря широкому диапазону разнообразных конструктивных типов; осуществление облегченных сборных конструкций с многочисленными возможностями их сборки; четкая и рациональная строительная техника и пр.

Проф. арх. Ладислау Адлер, арх. Траян Владуц — **ВОПРОСЫ РАСПОЛОЖЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ И СХЕМА ПЛАНИРОВКИ БУХАРЕСТА** (стр. 22). Считая, что наличие промышленных предприятий на городской территории является необходимостью и что промышленные объекты могут составить ценный архитектурный элемент в осуществлении композиционного разнообразия, авторы отмечают, что проектировщики новой схемы планировки города Бухареста обеспечили целесообразное размещение промышленности, причем предприятия сгруппированы в зонах сочетающих растущие потребности промышленности с потребностями города, таким образом, чтобы жилая и промышленная зона составили бы одно нераздельное целое.

Однако — замечают авторы статьи — в новой схеме планировки рост промышленной территории города, а следовательно и процент работающих, не является обоснованным, ввиду того, что современные принципы, на которых основано проектирование промышленных предприятий, а именно: укрупнение, механизация и автоматизация, сокращение внутреннего движения и т.д., ведут к значительному сокращению промышленной территории и числа работающих на единицу продукции. Распределение промышленной территории в новой схеме планировки города Бухареста

вызывает также и другие вопросы: в связи с желанием выделить и невредные промышленные предприятия из селительной площади, расстояние между жилыми и промышленными зонами возрастает, число средств массового транспорта увеличивается, сети водоснабжения, энергоснабжения и т.п. удлинняются.

Далее, в статье рассматриваются отдельные настоящие и перспективные промышленные районы города, предусмотренные в схеме планировки.

Статья заканчивается целым рядом заключений, касающихся концепции и планировки промышленных районов, и ведущих — согласно авторам, — к принципам, являющимся специфичными в конкретных условиях и при направлении эволюции, намеченном Партийным Государственным руководством Румынской Народной Республики.

Арх. Василе Симион — ИЗ ПЛАНИРОВОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Д.С.А.П.Ч. — КОНСТАНЦА (стр. 28). Среди главных работ по планированию Добруджской области, разработанных за последнее время Управлением по систематизации, архитектуре и строительному проектированию города Констанца, можно отметить следующие: работы по территориальной планировке, планировке главных городов области, детальной планировке жилых ансамблей, объектов обслуживания и центральных зон городов данной области, планировке сельских населенных пунктов и общественных центров.

В статье представлены некоторые из этих трудов: схема планировки города Констанца и деталь планировки зоны бульвара Томис в Констанце — I и II этапы; схема планировки города Тульча и деталь планировки центральной зоны этого города; схема планировки города Мангалия.

При разработке этих проектов коллективы проектировщиков учитывали специфику этих трех местностей, стараясь обеспечить в схемах планировки гармоничное развитие их различных функций. Констанца, морской порт, областной центр с значительным удельным весом в культуре и народном хозяйстве Румынии, является кроме того туристическим и бальнеологическим центром координирующим весь комплекс курортов побережья Черного моря. Тульча — районный центр, является главным культурно-административным центром северной Добруджи. Одновременно, Тульча является также и промышленным центром, речным портом и крупным узлом дорожного, железнодорожного, речного, морского и воздушного сообщения. Схема планировки города Мангалия учитывает развитие в качестве курорта, санаториального центра, сельскохозяйственного центра, порта, туристического и археологического пункта.

Арх. Эузебие Латиш — АСПЕКТЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО ПЛАНИРОВКЕ СУЧАВСКОЙ ОБЛАСТИ (стр. 37). Бывшая столица Молдовы — город Сучава — получил особое развитие в годы народной власти. Данный город, являющийся центром одноименной области, фигурирует среди наиболее значительных городов Румынии с точки зрения темпов осуществления капитального строительства.

Отдел районной планировки Сучавского управления по планировке, архитектуре и строительному проектированию разработал многочисленные схемы планировки и технико-экономические обоснования по планировке городов, рабочих центров и отдельных сел области, как-то Сучава, Ботошань, Рэдэуц, Кымпулунг, Ватра Дорней, Дорохой, Фэлтичень, Гура Хуморулуй, Сирет, Остра и др. Исходя из существующих условий и анализируя перспективные данные каждой местности, были приняты решения наиболее эластичные во времени и пространстве, (зонирование, средства передвижения, благоустройство и т.д.).

Автор отмечает в этой статье некоторые из проведенных работ: деталь планировки центра № 1 в г. Сучава; жилой ансамбль «Ана Ипэтеску» и ансамбль «Аринь» в г. Сучава; детальная планировка рабочего центра Остра; схема планировки города Рэдэуц; проработка по комплексной территориальной планировке района Ботошань и жилой ансамбль центральной зоны города.

Арх. Нона Флореску — СОЗДАНИЕ И РАЗВИТИЕ НОВОГО ГОРОДА — ОНЕШТЬ (стр. 42). В этой статье изложены вкратце этапы проектирования и создания этого социалистического города, построенного в годы народной власти.

В основу выбора месторасположения промышленного нефтехимического комплекса Онешть—Борзешть, а следовательно и города Онешть, принят целый ряд критериев, в т.ч.: наличие в данной зоне специфических природных ресурсов; слабая урожайность данного участка; включение в сеть запланированных политическо-хозяйственных мероприятий. Все это способствует уравновешенному развитию района.

Расположение города Онешть по отношению к промышленным объектам было выбрано на основе принципов, диктуемых его функциями, транспортными расстояниями и санитарными разрывами (по отношению к промышленным объектам), возможностями рельефа, микроклиматом и т.д.

Инж. Николае Мэргэрит, арх. Раду Гергель — СТРУКТУРА СИСТЕМЫ ГОРОДСКОГО ДВИЖЕНИЯ И ГРАДОСТРОИТЕЛЬНАЯ ПЛАНИРОВКА (стр. 46). Явление развития городов, характерное для нашей эпохи, с его логичным последствием сплочения в городах все более и более многочисленного населения, вызвало острую «борьбу» между комплексным и интенсивным движением в городе и его старыми уличными сетями. Такое положение вещей обусловило новую регламентацию и новые координирующие мероприятия как-то: отделение пешеходного движения от других средств передвижения, чередующийся переход на перекрестках, разделение в некоторых зонах передвижения транспортных средств и др.

Эти меры обуславливают в первую очередь создание крупных магистралей с большой пропускной способностью, составляющих сплоченную единую систему, обязательное решение больших перекрестков с чередующимися потоками, создание систем массового транспорта.

Однако создание такой развитой системы магистралей имело последствием раздробление старого города на множество «островов», существование которых должно было быть сохранено ввиду обеспечения органического единства города.

Задачей градостроительной планировки является именно восстановление функционального равновесия, борьба за спасение этих городских «островов», раздробляемых вследствие появления новых магистралей, нахождение необходимых средств для уничтожения специфических вредностей, выделяемых интенсивным движением и, прежде всего, принятие в схемах планировки необходимых мероприятий для спасения города как единого организма, для защиты населения от комплексных опасностей, могущих появиться в его деятельности и существовании вследствие современной бурной городской жизни.

Целый ряд мероприятий и достижений последнего времени доказали, что архитекторы-градостроители учли эти пожелания и потому строили новые ансамбли «вглубь» и снабжали их всеми необходимыми объектами обслуживания, во избежание «заимствований» с другого участка магистрали. При этом, предосторожность при разбивке новых улиц и магистралей, а также пересмотр схем планировки в отношении интенсивного перспективного движения, позволяют в будущем правильно разрешить эту задачу.

НОВЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ (стр. 52). В конце раздела «Градостроение», под этим заголовком, журнал дает описание некоторых новых строительных объектов, выполненных за последнее время в Румынии.

ЗА РУБЕЖОМ

В этот раздел входят две заметки резюмирующие мнения целого ряда специалистов в отношении строительства высотных и башенных зданий, опубликованные в статьях, появившихся в журналах «Deutsche Architektur» и «Deutsche Bauzeitschrift».

В этот раздел включен также полный текст «Международного акта о сохранении и реставрации исторических памятников», отредактированного и утвержденного II Международным съездом архитекторов и техников специалистов по историческим памятникам, состоявшемуся в Венеции 25—31 мая 1964 г.

РЕЦЕНЗИИ — ЛИТЕРАТУРА

Журнал публикует две рецензии книг по архитектуре, недавно полученных редакцией: «Элитический и гиперболический параболоид в строительстве», акад. инж. А. Белеша и инж. Мирча Соаре издат. Академии РНР и «The highway and the city». Леунис Мумфорда, издат. Харкерт, Брос и Уорлд Инк., Нью-Йорк.

ХРОНИКА

Как всегда, журнал сообщает в этом разделе вести о деятельности Союза Архитекторов РНР в октябре, ноябре и декабре 1964 г.

arhitectura RPR

ORGAN AL UNIUNII
ARHITECȚILOR DIN R.P.R.
ȘI AL COMITETULUI DE STAT
PENTRU CONSTRUCȚII
ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

6

ANUL XII NR. 6 (91) 1964

Prof. arh. Gustav Gusti

Prof. arh. Horia Maicu

Arh. Traian Stănescu

Prof. arh. Ladislau Adler,
arh. Traian Vlăduț

Arh. Vasile Simion

Arh. Eusebie Latiș

Arh. Nona Florescu

Ing. Nicolae Mărgărit,
arh. Radu Gherghel

★★

s u m a r

● URBANISM

TEME ȘI SARCINI FUNDAMENTALE ALE URBANISMULUI NOSTRU CONTEMPORAN	2
PROBLEME DE SISTEMATIZARE A CAPITALEI	8
NOI ANSAMBLURI DE LOCUINȚE ÎN CAPITALĂ	14
PROBLEMA AMPLASĂRII INDUSTRIILOR ȘI PROIECTUL PENTRU SCHIȚA DE SISTEMATIZARE A BUCUREȘTIULUI	22
DIN ACTIVITATEA DE SISTEMATIZARE A D.S.A.P.C. — CONSTANȚA	28
ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII DE SISTEMATIZARE DIN REGIUNEA SUCEAVA	37
CREAREA ȘI DEZVOLTAREA UNUI ORAȘ NOU — ONEȘTI	42
STRUCTURA SISTEMELOR DE CIRCULAȚIE ÎN ORAȘE ȘI SISTEMATIZAREA URBANISTICĂ	46
NOI REALIZĂRI	52

● DE PESTE HOTARE

56

● RECENZII — BIBLIOGRAFIE

58

● CRONICĂ

60

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Conf. arh. M. ALIFANTI, arh. M. BERCOVICI, arh. M. CAFFÉ, prof. arh. M. LOCAR
ing. A. LUPESCU, arh. M. MELICSON
(redactor șef), arh. C. MOȘINSCHI
arh. GH. PAVLU, conf. arh. G. PETRAȘCU

BUCUREȘTI — RAIONUL 30 DECEMBRIE — STR. EPISCOPIEI NR. 9

Prof. arh. GUSTAV GUSTI

Vicepreședinte al C. S. C. A. S.

TEME ȘI SARCINI FUNDA

I. Privind necesitatea de a scoate în evidență obiectivul central al activității de sistematizare complexă a teritoriului

Încheierea penultimului an al planului economic pe anii 1960—1965, coincidând cu anul aniversării celor două decenii de la eliberarea patriei noastre, a prilejuit încheierea unui bilanț grandios al realizărilor îndeplinite de oamenii muncii, sub conducerea Partidului Muncitoresc Român. În condițiile valorificării rezultatelor și învățămintelor însumate în cei douăzeci de ani, precum și în condițiile prefacerilor înnoitoare ce au intervenit în viața economică și social-culturală a poporului nostru, este în curs de elaborare programul de dezvoltare în perspectivă — pe ansamblul economiei naționale, pe ramuri și diferite domenii de activitate — luându-se ca îndrumar liniile directoare stabilite la cel de al III-lea Congres al P.M.R.

În contextul acestor căutări și preliminări se desprinde astăzi, ca o sarcină fundamentală a activității noastre arhitectural-urbanistice, necesitatea de a stabili în așa fel direcțiile și etapele, metodologiile și soluțiile adecvate, specifice domeniului nostru de activitate, încât să putem aduce o contribuție deosebită la atingerea obiectivului principal al planului economic actual, la îndeplinirea sarcinilor de bază ce decurg din acesta, precum și la pregătirea din timp a acțiunilor ce privesc organizarea teritoriului, acțiuni apte să sprijine îndeplinirea programului de perspectivă, generator de noi victorii în dezvoltarea și înflorirea patriei noastre socialiste.

II. Privind necesitatea corelării activității de sistematizare complexă a teritoriului, considerată ca o planificare fizică, cu planificarea economiei naționale

Ținând seama de progresul pe care îl înregistrăm în prezent și pe care îl preliminăm în ritm neîntrerupt și pentru anii ce urmează, atât pe tărâm social și economic cât și pe tărâm tehnico-științific și cultural-artistic, ne revine sarcina să determinăm consecințele ce decurg de aici în procesul de sistematizare și de construcție complexă a teritoriului. Noi trebuie

să propunem în mod fundamentat caracteristicile ce vor trebui să fie proprii mediului construit de tip nou, precum și sistemul de măsuri ce urmează a fi astfel organizat încât să se poată asigura cuprinderea pe plan urbanistic a vieții multilaterale, tot mai bogate a societății noastre. Astfel de acțiuni de reorganizare teritorială, ce vor asigura implicit și o transformare calitativă a mediului natural, precum și o valorificare deplină și rațională a fondului construit existent, urmează să se încadreze în procesul de repartitie planificată a forțelor de producție pe teritoriul țării, trebuie să concorde cu dezvoltarea planificată a bazei tehnico-materiale a orînduirii noastre, ceea ce este în măsură să imprime scara efortului, dinamica și intensitatea procesului de construcție complexă a teritoriului.

Ca atare, o problemă fundamentală, ce trebuie soluționată și care e specifică orînduirii noastre sociale, constă în modul cum vom asigura concordanța planificării fizice a teritoriului cu procesul complex de planificare a economiei naționale, cu care se intercondiționează și căreia îi este subordonată. Numai în acest fel vom avea certitudinea că previziunile noastre urbanistice vor putea fi materializate, numai în acest fel vom putea realiza cadrul construit în care să fie satisfăcute — la un nivel tot mai ridicat — cerințele de trai, de muncă, de cultură, de recreare pentru toți locuitorii patriei noastre, în condiții de maximă eficiență economică.

III. Privind necesitatea ca previziunile referitoare la dezvoltarea fiecărei așezări să fie studiate în intercondiționare cu dezvoltarea complexă a întregii rețele de așezări

Prin teritoriul organizat sau mediul construit al societății noi înțelegem fenomenul de mare complexitate, ce cuprinde — ca un întreg dialectic — atât rețeaua de așezări și de echipări distribuite pe întreg cuprinsul țării, cât și organismul teritorial al fiecărei așezări omenești în parte. Ambele laturi ale acestui fenomen, rețea și așezare, considerate ca întreg și componentă, trebuie să fie soluționate într-o armonioasă intercondiționare, în care întregul deține rolul conducător. În aceste condiții, una din sarcinile fundamentale, ce necesită a fi rezolvate în procesul organizării complexe a teritoriului și la a cărei soluționare putem aduce o substanțială contribuție, constă în precizarea particularităților întregii

MENTALE ALE URBANISMULUI NOSTRU CONTEMPORAN

rețele de așezări pe plan național, pe plan regional și raional, considerate în dinamică.

Această rețea trebuie să fie profilată în interacțiune cu procesul de repartitie în teritoriu a instalațiilor industriale și de echipare complexă cu rețele de comunicație, tehnico-edilitare și hidroenergetice, ținând seama totodată și de valorificarea rațională a potențialului agrosilvic al țării. În acest scop este necesar să determinăm categoriile de mărime și de importanță ale orașelor, luând în considerație și funcțiile preliminate cu caracter supraurban ale acestora. O dată cu această reconsiderare a rolului în teritoriu al fiecărei așezări, ne revine sarcina să redimensionăm și ochiurile rețelei urbane moștenite, în ansamblul ei, orientându-ne după noile cerințe și cooperări pe plan regional, după posibilitățile viitoare ale mijloacelor de transport și alte asemenea.

Numai ținând seama de acest fenomen teritorial de mare complexitate, de determinantele obiective ce acționează și de implicațiile ce decurg pe întreaga rețea, în condițiile creșterii continue a populației globale a țării și în condițiile unei creșteri mult mai accentuate a populației urbane, vom fi în măsură să fundamentăm particularitățile fiecărei așezări în parte, îndeosebi în ceea ce privește poziția și rolul în teritoriu, mărimea și profilul ei social-economic.

IV. Privind necesitatea stabilirii trăsăturilor de tip nou, proprii orașului socialist

În etapa istorică pe care o parcurgem, cea mai eficientă formă de organizare a teritoriului — la treapta așezării omenești — este considerată așezarea urbană. În acest sens ne revine sarcina de a determina, pe de o parte, trăsăturile orașului de tip nou, respectiv obiectivele ce ne propunem a le atinge pe etape succesive, iar, pe de altă parte, de a determina măsurile cele mai indicate ce trebuie promovate pe plan urbanistic în procesul de construcție sau reconstrucție socialistă a orașului, pentru ca organismul urban pe care îl construim sau pe care îl transformăm să poată corespunde întru totul posibilităților și cerințelor contemporanității noastre, considerate în continuă și planificată dezvoltare.

În acest scop, trebuie să urmărim precizarea acelor trăsături esențiale, precum și lărgirea continuă a gamei acestora, în măsură să caracterizeze organismul orașenesc, propriu contemporaneității noastre socialiste și calitativ deosebit de orașul format sau dezvoltat în orînduirea

socială depășită istoricește. Pentru aceasta este necesar să studiem cu atenție noile forme de viață, tipice societății noastre, modificările esențiale ce le prelminăm în structura demografică a populației, preocupările și cerințele în continuă transformare ale colectivității și individului, cuprinsul noțiunii de confort urban social, considerat în neîncetată creștere și la scara întregului oraș, probleme ce constituie în ansamblul lor laturi importante ale noului conținut tematic al fenomenului urban, apte a genera trăsături esențiale proprii orașului de tip socialist.

V. Privind necesitatea stabilirii trăsăturilor proprii orașelor patriei noastre, precum și a trăsăturilor particulare ale fiecărei așezări în parte

Pe lângă trăsăturile esențiale de tip nou, care vor trebui să caracterizeze așezările noastre socialiste, o necesitate obiectivă — subliniată și prin indicațiile consecvente ale conducerii de partid — impune să asigurăm așezărilor noastre și astfel de trăsături, care să le facă proprii cerințelor și concepțiilor de viață urbană specifice poporului nostru, particularizînd orașele patriei noastre și asigurînd o diferențiere a lor — prin această categorie de trăsături — față de așezările urbane ale altor țări.

Totodată este necesar să urmărim ca, pe lângă aceste trăsături obligatorii și generale, proprii orînduirii sociale și țării noastre, ce trebuie să fie cuprinse în întreaga rețea de așezări, să asigurăm și promovarea unor trăsături strict particulare fiecărei așezări în parte. Prin aceasta vom putea promova conturarea unei înfățișări aparte și a unei personalități distincte fiecărei așezări, ce trebuie să se diferențieze de ori care altă așezare, prin condițiile deosebite de cadru geo-climatic, de fond construit, de valori locale arhitecturale, artistice, istorice sau naturale, de mărime și profil social-economic, de structură, zonificare și echipare urbană caracteristică, de tradiție locală constructivă și urbană etc.

Ca atare, subliniem una din sarcinile noastre importante, ce constă în stabilirea obiectivelor, direcției și metodelor capabile să asigure precizarea și introducerea treptată a acestor categorii de trăsături — naționale și locale — care, împreună cu cele de tip socialist, trebuie să fie considerate într-un sistem unitar, în configurația fiecărei așezări.

VI. Privind necesitatea scoaterii în evidență și a rezolvării contradicțiilor dintre forma și conținutul fenomenului, care apar în procesul de creștere a organismului urban

În vederea precizării acelor trăsături particulare ale fiecărei așezări în parte, trăsături ce se referă îndeosebi la mărimea și profilul social-economic, trebuie să subliniem încă o dată necesitatea de a trece la determinarea lor în concordanță cu dezvoltarea cantitativă și calitativă — preliminară în perspectivă — a întregii rețele de așezări, considerată ca un tot. Trebuie să ținem seama că, în condițiile țării noastre, care dispune de o rețea de așezări urbane destul de deasă, nu se mai justifică o amplificare substanțială a numărului de așezări existente, creșterea populației orășenești trebuind să fie preluată cu precădere de actuala rețea, cu prea puține completări (așezări noi). În aceste condiții apare ca obligatorie o creștere rapidă a mărimii așezărilor actuale, la o astfel de scară cantitativă și cu un astfel de conținut nou tematic, încât sînt de prevăzut transformări calitative substanțiale, ce vor interveni atît în rețea, cît și în fiecare așezare în parte.

Această transformare în esență a fiecărei așezări urbane, într-un interval foarte scurt din punct de vedere istoric, va scoate la iveală, cu tot mai multă ascuțime, una dintre contradicțiile principale, specifice procesului de creștere a organismului urban. Ne referim la contradicția ce se manifestă între forma organizării teritoriului — structura și echiparea mediului construit — relativ statică, datorită naturii specifice a cadrului construit cu materiale tot mai durabile și costisitoare — pe de o parte — și între conținutul tematic al fenomenului — funcțiuni și necesități sociale noi, în continuă creștere și transformare, în condițiile unor posibilități mereu sporite — ceea ce imprimă acestuia un caracter accentuat dinamic, pe de altă parte. În orînduirea noastră, din punct de vedere legic, vom dispune mereu de noi și amplificate capacități pentru a rezolva astfel de contradicții, pentru a le putea prevedea din timp, asigurînd pe plan teritorial măsuri corespunzătoare, care să permită o desăvîrșită rezolvare a lor în momentul apariției, bineînțeles fără irosiri nejustificate de fonduri, de materiale și de energie în etapa actuală.

O sarcină importantă ce revine arhitecților constă în evidențierea aspectelor sub care ar putea să se manifeste contradicțiile dintre forma și conținutul organismului urban, în stabilirea măsurilor ce vor trebui încă de astăzi să fie prevăzute și pe baza cărora să fim în măsură să asigurăm, pe etape succesive, punerea în concordanță a formei organismului urban cu cerințele conținutului în dezvoltare. Acest sistem de acțiuni și măsuri trebuie să constituie esența activității noastre de sistematizare a orașelor, a procesului continuu de reconstrucție urbană de tip socialist.

VII. Privind necesitatea precizării conținutului tematic al fenomenului urban

În ceea ce privește conținutul tematic al fenomenului urban, factorul motor în procesul de reconstrucție socialistă a orașelor, pot fi înregistrate două faze distincte ale dezvoltării:

— dezvoltare în faza de acumulare cantitativă, în care nu intervin modificări esențiale în natura profilului economic și social, respectiv consecințe esențiale în structura și echiparea urbană; această fază poate fi exemplificată prin situația numeroaselor noastre așezări urbane mici și mijlocii, în etapa actuală;

— dezvoltare în faza de transformare calitativă, în care intervin reconsiderări esențiale privind rolul și mărimea așezării în rețea și în teritoriul înconjurător, în care caracterul profilului și creșterea numărului populației sînt de așa natură încît implică trecerea orașului la o categorie superioară de mărime, sau în care apar necesități ce determină schimbări substanțiale ale structurii demografice, ale gradului de confort și de echipare, ale zonificării și rețelelor magistrale etc.; situația unor orașe ca Hunedoara și Reșița, Onești și Piatra Neamț, Iași și Galați, poate ilustra o astfel de fază, în mod edificator.

Una din sarcinile de mare răspundere ce revine urbanismului constă în stabilirea metodologiei de determinare a conținutului tematic al fiecărui oraș și în propunerea formelor de stăpînire a procesului de creștere cantitativă în cadrul limitelor prestabilite, planificate. Totodată trebuie să asigurăm astfel de forme organizatorice de studiu, de evidență și de coordonare încît să fim în măsură să prevedem din timp momentul cînd ar deveni oportună supunerea conținutului tematic al fenomenului urban unei transformări calitative, pentru a putea prevedea direcția și măsurile apte a repune în concordanță forma organismului urban.

VIII. Privind necesitatea cuprinderii procesului continuu de creștere a formei fenomenului urban

Ca urmare a necesității obiective de a fi pusă neîncetat în concordanță cu un conținut tematic în continuă transformare, de a i se putea asigura permanent un caracter de contemporaneitate, forma fenomenului urban trebuie, în mod obligatoriu, să primească un caracter de relativă elasticitate, care să îi dea posibilitatea să se adapteze treptat noilor funcțiuni și cerințe ale vieții multilaterale urbane. În acest sens trebuie stabilite, de asemenea, căile adecvate necesare pentru a se asigura o relativă concordanță între procesul de uzură fizică și cel de uzură morală a organismului orășenesc, atît pe ansamblul orășenesc, cît și pe laturile lui constitutive (structură și echipare, fond construit, obiecte clădite etc.).

În ce privește modul de dezvoltare a componentelor formei fenomenului urban — mărime, structură, echipare și înfățișare, — ne revine sarcina să determinăm felul în care poate avea loc creșterea și transformarea fiecăreia în parte, asigurînd în acest sens măsuri organizatorice pe plan teritorial. Totodată însă trebuie să ținem seama și de necesitatea cuprinderii lor într-un proces unitar, dialectic, de dezvoltare a formei urbane considerate ca un întreg. Numai în acest fel vom putea determina oportunitatea și modalitatea modificărilor fiecărei componente în parte, în interesul dezvoltării armonioase a întregului organism, numai în acest fel vom fi în măsură să elaborăm un program corespunzător și complex de măsuri, într-o judicioasă planificare, în corelare cu cerințele specifice fiecărei etape și cu posibilitățile determinate de dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății noastre.

IX. Privind dezvoltarea componentei « mărime » a formei fenomenului urban

În ceea ce privește dezvoltarea componentei « mărime », respectiv procesul de creștere a organismului urban ca întindere teritorială, pot fi înregistrate o serie de faze distincte:

a — înlocuiri parțiale și completări ale unor elemente constitutive ale fondului construit urban existent (clădiri, echipări, amenajări

locale) în care procesul de construcție coincide cu un proces concomitent de înnoire, de asanare urbană;

b — amplificări cu caracter local ale fondului construit urban existent, prin care se ocupă suprafețe noi — clădite sau libere — limitrofe teritoriului așezării, ceea ce implică o extindere a organismului orașenesc în sens liniar, tentacular-radial sau concentric;

c — translare în teritoriu a organismului urban, ceea ce se manifestă printr-un proces de ocupare a unor noi teritorii (conform cu punctul b) cu caracter însă mai extins, concomitent cu un proces de dezafectare a unor alte teritorii ale așezării, ce se impun a fi eliberate datorită anumitor interese economic-funcționale ale orașului (fond construit cu un grad înaintat de uzură fizică, porțiuni de oraș ce trebuie eliberate datorită unor remodelări ale teritoriului orașenesc etc.);

d — expansiuni ample în teritoriul preorașenesc sau microregional, ce au ca rezultat încorporarea în structura organismului urban a unor altor așezări existente învecinate sau a unor așezări noi, ce se creează cu caracter suburban (sateliți sau cartiere-dormitor);

e — cooperare pe o scară teritorială tot mai extinsă a unor așezări urbane relativ apropiate și în creștere intensivă, ale căror teritorii preorașenești și zone de influență extraurbană se interferează tot mai accentuat. În această situație se naște premiza de cooperare a acestor așezări singulare într-o formă superioară de organizare a teritoriului urban, tinzând spre un sistem teritorial orașenesc, cu caracter microregional. În acest caz (care ar trebui fundamentat prin studii tehnico-economice) decurg intercondiționări tot mai complexe în teritoriu, ceea ce impune o repartitie judicioasă a laturilor profilului social-economic și implicit a construcțiilor ce urmează să cuprindă astfel de funcțiuni între orașele ce sînt înglobate în sistem;

f — deplasare sau reșezare în teritoriu a întregului organism urban, într-un termen istoricește relativ scurt, ceea ce implică de fapt o dezafectare totală a organismului existent și construcția unui organism urban cu totul nou pe un alt amplasament (în general un proces de felul celui de la punctul c, dar cu caracter total și rapid). Acest proces, ce poate avea loc cu totul excepțional, poate fi determinat cu precădere de interese de ordin regional, ca de exemplu perspectiva inundării teritoriului așezării datorită prevederii unui baraj sau nod hidroenergetic, apariția obligată în perspectivă a unor surse de gravă nocivitate industrială etc.;

g — combinarea în diferite moduri a categoriilor mai înainte arătate, în forme și variante particulare, specifice locului și etapei.

X. Privind dezvoltarea componentei «structură» a formei fenomenului urban

În ceea ce privește dezvoltarea componentei «structură», respectiv procesul de creștere a organizării interne a așezării, pot fi înregistrate de asemenea o serie de aspecte distincte:

a — reorganizări structurale ce survin în teritoriul preorașenesc, datorită obligației de a se asigura o mai eficientă repartitie și amplasare a funcțiunilor orașenești și o mai judicioasă rezolvare a unor multiple probleme urbane (precum amplasarea unor zone de producție, rezolvarea stării igienico-sanitare a așezării, aprovizionarea cu produse alimentare, odihna și recrearea populației, surse de alimentare cu apă potabilă sau stații de epurare a apelor uzate etc.), în condițiile unei cooperări crescînde ce trebuie să se manifeste între orașul propriu-zis și teritoriul imediat înconjurător, cu care orașul se intercondiționează în mod nemijlocit;

b — reorganizări structurale ce survin în teritoriul orașenesc datorită necesității de a regrupa, reșeza sau amplifica zonele funcționale urbane, îndeosebi cele industriale, de locuit și centrale, fie în

condițiile unei creșteri a conținutului tematic (dezvoltarea profilului social-economic), fie în condițiile unei acțiuni de ameliorare a structurii moștenite, respectiv în vederea unei rezolvări în mai bune condiții a problemelor urbane privind producția, locuirea, circulația, aprovizionarea, starea sanitară, înfățișarea estetică, eficiența economică etc.;

c — compartimentarea structurală a zonelor funcționale industriale și rezidențiale, urmărind delimitarea și organizarea unor alcătuiți teritoriale de crescîndă complexitate, funcționalitate și confort, precum și de o adecvată mărime, în vederea asigurării unei eficiențe tot mai mari de ordin social și economic, tinzînd spre obținerea unor unități optime, cu caracter modular la scară urbană, îndeosebi în zona de locuit.

XI. Privind dezvoltarea componentei «echipare» a formei fenomenului urban

În ceea ce privește dezvoltarea componentei «echipare», respectiv înzestrarea complexă a organismului urban cu rețele tehnico-edilitare, social-culturale, de deservire și gospodărești, spații libere plantate și de circulație, vom înregistra de asemenea diferite aspecte ale procesului de creștere:

a — valorificarea crescîndă și, cînd e cazul, recondiționarea echipării existente, încadrînd-o în acțiunea generală de echipare urbană, profilată pe măsura întregului oraș, considerat în dezvoltare planificată;

b — cuprinderea treptată a întregului teritoriu urban, dînd precădere executării echipării primare (magistrale) a orașului, accentuînd pe echiparea zonelor noi construite și de folosință intensivă;

c — corelarea procesului de echipare complexă a teritoriului cu procesul de construcție urbană, într-un pas concomitent sau chiar — pe anumite rețele — într-un astfel de pas, în care echiparea să devanseze în mod planificat procesul de construcție;

d — asigurarea de rezervații teritoriale, de capacitate și de debit, potențiale latente de deservire sau alte asemenea, capabile a cuprinde necesități sporite de echipare urbană, preliminate în perspectivă;

e — considerarea intercondiționărilor ce trebuie respectate între multiplele rețele de echipare și care urmează să fie integrate treptat într-un sistem unitar orașenesc, drept consecință putînd interveni un anumit mod de grupare și de cooperare a rețelelor, o unificare modulară a razelor de deservire teritorială și în consecință o dimensionare, respectiv o profilare optimă, atît a elementelor constitutive ale fiecărei rețele în parte, cît și a unităților complexe urbanistice deservite;

f — realizarea unor astfel de grupări și cooperări în teritoriu, îndeosebi a înzestrărilor social-culturale și a spațiilor libere de folosință publică în zonele de locuit și în unitățile complexe urbanistice, încît să poată fi create zone civice înverzite rezervate numai pentru pietoni, cuprinzînd ansambluri de elemente de folosință, de deservire și de polarizare obștească. În acest fel se va putea realiza o diferențiere și o neinterferență între fluxul major al pietonilor și fluxul major al vehiculelor, precum și acea ambianță de viață dinamică, colectivă, specifică concepției, necesităților și obiceiurilor noastre (ansamblu central, esplanadă centrală, sistem policentric, zonă centrală etc.).

XII. Privind dezvoltarea componentei «înfățișare» a formei fenomenului urban

În ceea ce privește dezvoltarea componentei «înfățișare», cuprinzînd atît scoaterea în evidență a trăsăturilor particulare ale mediului local considerat în ansamblul lui (cel natural și cel construit), cît și realizarea unei ambianțe spațiale adecvate desfășurării armonioase a

vieții colective și individuale, pot fi înregistrate diferite aspecte ale procesului de creștere:

a — valorificarea treptată a mediului natural, prin scoaterea în evidență a aspectelor dominante ale naturii locale sau înconjurătoare, prin folosirea lor ca accente și contraste în compoziția cadrului construit orășenesc, prin reîntoarcerea feței orașului (îndeosebi a zonei centrale, a spațiilor verzi principale, a unor magistrale importante, a unităților complexe urbane riverane) spre dominanta mediului natural, prin folosirea acestei dominante ca axă sau centru de compoziție arhitecturală a orașului, prin folosirea unor locuri atrăgătoare și accesibile ale mediului natural înconjurător ca puncte de cuprindere a unor largi și reprezentative priveliști de ansamblu ale orașului;

b — valorificarea treptată a cadrului construit, vechi sau nou, prin tratarea particulară a compoziției urbane, prin scoaterea în evidență și integrarea corespunzătoare în ansamblurile locale sau în silueta generală a orașului a monumentelor de arhitectură, istorice, de artă plastică majoră, apoi a zonelor și ansamblurilor arhitecturale reprezentative sau a accentelor caracteristice ale zonelor de producție și de locuire, ale căilor de circulație și lucrărilor ingineresti de artă, într-o cinematică, multidirecțională și reversibilă perspectivă (dinspre cadrul urban spre punctul de interes și dinspre punctul de interes spre cadrul urban);

c — crearea treptată a unei ambianțe spațiale, corespunzătoare scării și specificului orașului, controlată ca dimensiuni, proporții, elemente și structură, adecvată desfășurării în condiții optime a multiplelor activități ale vieții urbane, la care participă colectivitatea, grupa socială și individul izolat, satisfăcând nu numai cerințele funcționale ci și pe cele spirituale ale acestora (de la manifestații publice cu caracter de masă, la plimbări sau întâlniri sportive în grup și până la izolări individuale pentru studiu sau contemplație). În acest scop, în compoziția cadrului urban, în modelarea spațiului organizat, pe lângă folosirea legilor generale ale esteticii și promovarea legilor specifice esteticii urbanistice, mai trebuie să experimentăm și să aplicăm legile unui domeniu destul de puțin cercetat, al ecologiei, al influenței mediului înconjurător asupra psihicului individului, al grupului social.

Trebuie să fim convinși că o astfel de ambianță, un astfel de climat favorabil în cadrul orașului contemporan, nu poate fi obținut doar prin compoziția spațială realizată exclusiv cu volumele construite ale clădirilor de locuit, ori cât le-am diversifica înăuntrul unor limite de altfel destul de stricte, impuse de funcționalitate, tehnică constructivă, ritm de execuție și eficiență economică. Trebuie să introducem cu curaj și cu inventivitate, cu talent și cu pasiune, gama infinit de bogată a elementelor unor alte domenii de activitate creatoare, considerate nu numai prin valoarea lor intrinsecă, ci în primul rând prin contribuția ce o pot aduce — în calitate de elemente componente organice — în constituirea armoniei mediului local, în ansamblul lui. Printre acestea enumerăm producția artelor plastice majore — judicios amplasate, compuse, dimensionate și structurate; mobilierul urbanistic (lampadare, bănci, împrejmuiri, edicule, chioșcuri etc.) — rațional, agreabil și diversificat în unitatea lui; paleta infinit de bogată a spațiilor și volumelor plantate și înflorate — cu o varietate controlată în funcție de esențe și anotimp; multiplele posibilități de folosire cu caracter decorativ a apei, sub formă de oglinzi, bazine, cursuri, fântâni arteziene, cascade; și alte asemenea.

Tot în acest scop trebuie să promovăm soluționări tehnice și artistice, precum și folosirea unor materiale constructive cât mai adecvate scopului, o calitate tot mai ridicată de execuție și de finisaj a lucrărilor, valorificarea estetică a posibilităților pe care le oferă structura materialului de paviment și de îmbrăcare a fațadelor (îndeosebi a primului cat, vitrine și intrări), acuzarea expresivă a diferențelor de nivel ale terenului (prin trepte, terase, ziduri de sprijin și balustrade, taluzuri plantate), utilizarea judicioasă a culorii și luminii (naturale și artificiale), precum și

toate acele detalii, aparent neînsemnate, dar care prin însumare influențează personalitatea ansamblului și îl apropie sufletește de om (afișaj, firme, inscripții, semnalizatoare, indicatoare de orice fel și până la... tăblițele cu numere ale imobilelor).

XIII. Privind sarcinile de mare complexitate ce derivă din considerarea, în unitatea lor dialectică și în dezvoltare, a tuturor componentelor forme fenomenului urban

Față de cele mai sus arătate, privind dezvoltarea componentelor forme fenomenului urban, în condițiile considerării intercondiționării acestora, reies sarcini de bază ce ne revin în vederea rezolvării cu succes a problemelor generate de procesul de creștere a organismului orășenesc.

— În primul rând, trebuie să fundamentăm științific, în fiecare caz în parte, oportunitatea aplicării uneia sau alteia din fazele de creștere a componentei «mărime», îndeosebi în condițiile concrete ale practicii, în care unele din aceste faze — de cele mai multe ori — se împletesc.

— În al doilea rând, trebuie să stabilim principii și direcții de reorganizare a componentei «structură», stabilind seria de indicatori funcționali și tehnico-economici optimali, orientativi sau limitativi, prin care să asigurăm și o riguroasă disciplină economică în procesul de reorganizare a teritoriului urban.

— În al treilea rând, trebuie să determinăm gama întreagă a elementelor ce alcătuiesc sistemul rețelelor de echipare urbană, ce participă în mod intercondiționat în componența întregului organism urban, în condiții prin care să urmărim o crescândă specializare și cooperare a lor. Pe baza alcătuirii cadrului general de echipare orășenească, trebuie să stabilim de fiecare dată o justă ierarhizare și o justă urgență a investițiilor în acest sector, amplasamentele și etapizările cele mai raționale, în vederea atingerii unui nivel tot mai ridicat de confort în viața urbană, în primul rând considerat pe plan general (pentru întreaga colectivitate), în ritmul cel mai rapid și cu cheltuielile minime de investiție și de exploatare.

— În al patrulea rând, trebuie să creăm condiții pentru documentarea, studiul, experimentarea și calificarea cadrelor noastre în tot mai numeroasele compartimente ale domeniului privind «înfățișarea» cadrului urban; trebuie să asigurăm forme organizatorice și baza materială adecvată pentru atragerea și obținerea contribuției specialiștilor și colaboratorilor, care până în prezent nu ni s-au alăturat sau au activat în mod necoordonat pe linia unor interese înguste departamentale sau de breaslă; trebuie să informăm, să convingem și să mobilizăm, pentru rezolvarea unor astfel de probleme majore, privind cadrul de viață al colectivității, pe însăși marele nostru beneficiar — colectivitatea poporului muncitor, întreaga populație urbană, folosind mai intens toate mijloacele pe care orînduirea ni le pune la dispoziție: acțiunile coordonate ale organizațiilor de creație sau profesionale, concursuri și expoziții, articole și simpozioane, presa și radio-ul etc.

XIV. Privind necesitatea de a reactualiza cuprinsul și modul de redactare a proiectelor de sistematizare urbană

Ținând seama de creșterea preliminară a populației urbane, precum și de ridicarea neîncetată a confortului urban (atribuirea în perspectivă a unei suprafețe de locuire mărite pentru fiecare persoană, ameliorarea sistemului de deservire și de prestare de servicii, crearea cadrului construit

capabil să cuprindă folosirea timpului disponibil din ce în ce mai mare al oamenilor muncii, timp pe care și-l vor putea folosi pentru o dezvoltare tot mai complexă intelectuală, culturală, fizică etc.) este important a se prevedea unele indicații programatice de perspectivă, în ce privește structura și echiparea orașului, și de a organiza în așa fel teritoriul urban încât să poată fi îndeplinite nu numai actualele necesități (a căror cuprindere este limitată de actualele posibilități), ci și necesitățile de perspectivă, când posibilitățile de realizare vor fi mult amplificate.

În acest sens, proiectele de urbanism ar trebui, în esență, să propună sistemul de măsuri cel mai adecvat, capabil să asigure în timp rezolvarea contradicțiilor ce pot apărea în procesul dezvoltării orașului, îndeosebi privind contradicția dintre forma construită relativ stabilă și conținutul funcțional-tematic în continuă schimbare. Caracterul elastic, adaptabil, al acestor propuneri trebuie să se bazeze, pe de o parte, pe o preliminară (continuu reverificată) a necesităților și posibilităților ce vor condiționa dezvoltarea organismului urban în etapele următoare de perspectivă (cca. 15—25 ani) și chiar într-o mai largă perspectivă. Pe de altă parte, organizarea complexă a teritoriului în perspectivă trebuie propusă a fi soluționată în multiple variante, toate aceste variante cuprinzând — ca un factor comun — o unică și concretă propunere privind organizarea complexă a cerințelor etapei imediat următoare (următorul ciclu de cca. 5 ani).

Este important ca previziunile proiectului să indice căile pentru ca viitoarele cerințe funcționale orășenești să poată fi cuprinse în mod eșalonat și fără modificarea substanțială a unui cadru construit încă neamortizat. În principiu ar fi de considerat, printre alte măsuri, și un sistem de rezervații teritoriale de diferite categorii, ca de exemplu rezervarea unor terenuri actualmente neconstruite, a unor teritorii degradate sau ce urmează a fi asanate și care pot fi recuperate într-o etapă viitoare, a unor zone sau fonduri construite care pot fi reprofile (pot primi cu modificări neesențiale alte funcții urbane) etc.

În acest sens ar fi de analizat și modul de exprimare a acestor propuneri, proiectul trebuind să oglindească sistemul de măsuri de organizare a teritoriului urban, eșalonate pe etape: situația actuală, etapa imediat următoare, etapa de perspectivă (15—25 de ani) și etapa de largă perspectivă. Bineînțeles că fiecare din aceste etape trebuie tratate la un grad diferit de adâncime și detalieri, ultimele două reprezentând doar direcții de dezvoltare studiate în variante diferite. În orice caz trebuie să ne străduim ca o dată cu o înnoire a cuprinsului proiectului de urbanism să stabilim și un sistem de semne convenționale și indicatori esențiali sau sintetici adecvați, prin care să se poată exprima particularitățile noi ale proiectelor de sistematizare.

Totodată, față de necesitatea desfășurării unor studii tot mai complexe tehnico-economice, este necesar să începem să ne preocupăm și de perfecționarea tehnicii de proiectare, de folosirea unor tot mai avansate și mai rapide metode de lucru în studiul problemelor de urbanism, urmărind obținerea unor soluții optime pe baza comparării multiplelor variante posibile și folosind în acest scop — când este cazul — metode științifice matematice precum și tehnica de calcul electronic.

XV. Privind necesitatea pregătirii cadrelor de specialiști în domeniul sistematizării complexe a teritoriului

Față de sarcinile crescînde privind construcția teritoriului, o problemă de o deosebită însemnătate, ce trebuie să fie ridicată cu toată ascuțimea, este pregătirea de cadre calificate în domeniul sistematizării urbane, într-un număr suficient și de toate gradele. În condițiile ritmului accelerat de construcție, precum și a unei exigențe sporite ce se

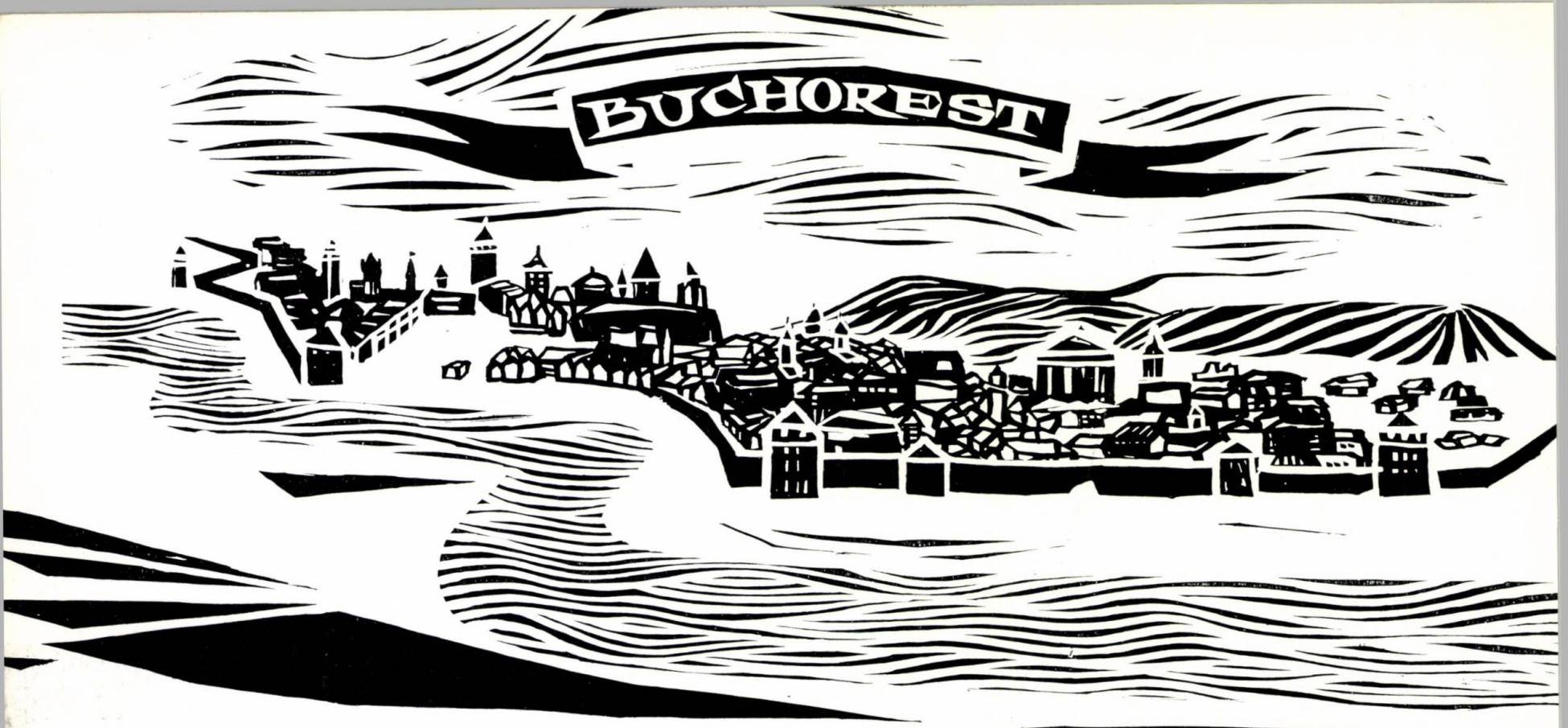
manifestă în domeniul nostru de activitate, nu mai putem admite persistența unor lipsuri în proiectare și a unor urmări necorespunzătoare în procesul de materializare, datorită — printre alte cauze — insuficientului număr de cadre specializate. Numai prin acoperirea nevoilor cantitative cu cadre calificate, în toate institutele și organele ce se preocupă sau activează în acest domeniu, putem declanșa lupta împotriva unor lipsuri, ca munca în asalt, alunecarea pe făgașul rutinei și al formulelor șablon, elaborarea proiectelor concomitent cu deschiderea șantierului, preconizarea unor soluții fără o fundamentare științifică sau o experimentare prealabilă și alte asemenea. Totodată trebuie să recunoaștem consecințele ce se manifestă printr-o distribuție neomogenă și neplanificată a cadrelor între regiuni și ministere, prin specializarea lor întâmplătoare, fără îndrumare, în funcție de repartiția la locul de producție, prin pregătirea în domeniul sistematizării aproape numai a arhitecților și prin înființarea întâmplătoare și necoordonată a unor puține cursuri de specializare în cadrul altor institute de învățămînt superior cu profil ingineresc.

Este imperios necesar să stabilim necesarul de cadre, în dinamică, să asigurăm formele adecvate organizatorice pentru pregătirea lor corespunzătoare, să căutăm căile pentru o acoperire cât mai rapidă a nevoilor, folosind temporar forme reduse de învățămînt, calificări pe etape succesive, prelegeri postuniversitare, specializări fără scoaterea din producție, promovînd metode de stimulare materială și morală a celor ce își însușesc această specializare, pe lângă calificarea lor de bază.

XVI. Privind necesitatea unei fundamentări teoretice a activității noastre practice de sistematizare complexă a teritoriului

Ținînd seama de problemele tot mai ample ce se pun în domeniul construcției și care implică o remodelare calitativă tot mai extinsă a teritoriului, în condițiile unor cerințe sporite pentru calitate, termene, economii și expresivitate arhitecturală, ceea ce determină o intensificare a activității de studiu și cercetare, ne revin importante sarcini de răspundere, privind fundamentarea temeinică a soluțiilor propuse pentru execuție. Se impune trecerea grabnică și organizată la o analiză critică, obiectivă a realizărilor noastre de pînă în prezent; se impune cunoașterea tot mai largă și cercetarea organizată a realizărilor pozitive de pretutindeni, urmărindu-se cu atenție experiența urbanistică acumulată în țările socialiste, pentru a ne îmbogăți propria noastră experiență. Este necesar să seriem problemele multiple ce se ivesc în procesul sistematizării teritoriului și să trecem la o fundamentare științifică a soluțiilor propuse, sprijinindu-ne pe generalizarea învățămîntelor furnizate de practică, precum și pe descifrarea și cunoașterea tot mai aprofundată a legităților obiective ce trebuie să acționeze în acest domeniu. Se desprinde tot mai accentuat necesitatea imperioasă de a asigura forme organizate de studiu și de activitate științifică, distincte de cele profilate pentru proiectarea propriu-zisă.

Indicațiile Congresului al III-lea al P.M.R. cu privire la importanța ce se acordă analizării multiplelor probleme teoretice legate de dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului și de perspectiva trecerii noastre treptate la construirea comunismului, sînt chemate să constituie o îndrumare fundamentală. Trebuie să ne străduim să elaborăm pentru activitatea noastră practică, o bază teoretică, asigurînd o strînsă legătură a teoriei cu practica și o abordare cu precădere a nevoilor celor mai urgente ale practicii. Aportul pe care îl vom aduce la rezolvarea problemelor concrete ale dezvoltării economiei naționale, prin felul cum vom soluționa construcția complexă a teritoriului, va trebui să reprezinte principalul criteriu de apreciere a muncii noastre.

BUCHOREST

Bucureștiul, după o veche stampă

Prof. arh. HORIA MAICU
Arhitect-șef al orașului București

PROBLEME DE SISTEMATIZARE A CAPITALII

Cercetările arheologice întreprinse pe teritoriul cartierelor Tei, Dealul Spirei și Jilava au dovedit existența unei așezări străvechi pe meleagurile pe care este situat astăzi orașul București.

Orașul, cuprins între râurile Argeș, Sabar, Dîmbovița și Colentina, se situează la distanțe aproximativ egale față de lanțul Carpatic și față de Dunăre și posedă condiții favorabile de teren și climă pentru dezvoltarea unei vegetații bogate.

Bucureștiul este cunoscut sub formă de târg încă de la începutul secolului XIV, înainte de domnia lui Mircea cel Bătrîn. Primul document, care datează din 1370, pomenește de « Cetatea Dîmboviței », așezată pe malul râului Dîmbovița, în zona unde se află acum Piața Unirii. Aici se stabilește în secolul XVI reședința domnească (Curtea Veche) lucru ce impulsionează dezvoltarea Bucureștiului, care în secolul XVII devine cel mai important oraș al țării din punct de vedere politic și comercial, avînd o populație de 20 000 locuitori, teritoriul său întinzîndu-se pînă la actualele străzi Știrbei-Vodă și C. A. Rosetti.

La începutul secolului XIX, populația Bucureștiului atinge cca. 70 000 locuitori, iar teritoriul său ajunge la șos. Ștefan cel Mare, șos. Mihai Bravu, calea Rahovei și calea Șerban Vodă.

În această perioadă apar și primele preocupări urbanistice reglementate prin Regulamentul organic sau alte legi și dispoziții privind: regularizarea Dîmboviței, lucrări edilitare etc.

Orașul începe să se modernizeze prin deschiderea de bulevarde noi, prin construcții monumentale, ministere, Palatul Justiției, Ateneul, actuala clădire a C.E.C. și multe altele.

De la sfîrșitul secolului XIX pînă în anul 1944, și în special după primul război mondial, orașul are o dezvoltare haotică, specifică orînduirii capitaliste, se întinde tentacular și înglobează în teritoriul lui vetrele de sate — Herăstrău, Băneasa, Colentina etc.

Perioada aceasta se caracterizează prin dispariția multor spații plantate și prin construirea pe locul lor de clădiri care, în majoritate, reflectă — ca așezare urbanistică și concepție arhitecturală — orînduirea capitalistă. Specula, bunul plac, încălcarea grosolană a intereselor colectivității și de foarte multe ori prostul gust cosmopolit, eclectic, al oamenilor de afaceri îmbogățiți, lipsiți de cultură și fără tradiții, au stat la temelia arhitecturii din această epocă.

În 1935 se elaborează prima schiță de sistematizare a orașului București, dar cu toată buna intenție a autorilor ei, ea rămîne o lucrare moartă, fără bază tehnico-economică de realizare, iar orașul continuă să se dezvolte anarhic și în conformitate cu interesele de moment ale clasei dominante. Bucureștiul epocii capitaliste era un adevărat oraș al contrastelor, cu un centru bine construit și cu cartiere luxoase dotate cu toate rețelele edilitare și cu confort tehnic, în opoziție cu suprafața dominantă a orașului, ocupată de cartiere muncitorești, lipsite de cele mai elementare dotări edilitare, cu străzi nepavate, lăsate în beznă și părăsire.

★

După 23 August 1944, sub înțeleapta conducere a Partidului Muncitoresc Român, succesele obținute în toată țara și în toate domeniile de activitate sînt prezente și în domeniul arhitecturii și sistematizării Capitalei. Avîntul social-economic, cultural-artistic se reflectă în nenumăratele construcții ridicate în anii puterii populare.

Astfel, s-au construit numeroase industrii și întreprinderi noi: Fabrica de mașini-unelte și agregate, Fabrica de cabluri și materiale electrizolante și centrala electrică de termoficare « 23 August », din zona industrială « 23 August »; Fabrica de prefabricate « Progresul » și Combinatul chimic « Jilava », din zona industrială Progresul; Fabrica de anvelope « Danubiana »,

din zona industrială Popești-Leordeni; Complexul industrial Militari; Fabrica de confecții și tricotaje « București », Fabrica de produse lactate, din zona industrială Militari, și altele.

Cartierele noi de locuințe, avînd dotări pentru învățămînt, sănătate, comerț, cu spații plantate și terenuri de joc și sport, imprimă fostei periferii bucureștene caracterul dominant al concepției noi a orașului socialist (cartierele Floreasca, Balta Albă, Drumul Taberei, Jiului-Grivița, ansamblurile de pe șos. Ștefan cel Mare, șos. Mihai Bravu, bd. Dimitrov-Obor ș.a.).

O serie de construcții și de dotări importante au influențat aspectul arhitectural-urbanistic al orașului, afirmînd prezența noului în plină dezvoltare (Casa Scînteii, Pavilionul expoziției economiei naționale, Teatrul de operă și balet, Sala mare a Palatului R.P.R. cu piața și ansamblul de blocuri de locuințe, Sala Radioteleviziunii, Circul de stat cu parcul și ansamblul de blocuri de locuințe etc.).

Rețeaua de asistență medicală a crescut considerabil, construindu-se noi unități, pe toate treptele de asistență medicală (Spitalul de copii « Emilia Irza », Clinica de la Fundeni, Maternitatea « Polizu », policlinici de diferite grade etc.).

De asemenea s-au construit școli elementare, institute de învățămînt superior și institute de cercetări, pentru a putea satisface cerințele mereu crescînde izvorîte din dezvoltarea culturii și a științei.

Rețeaua comercială s-a reorganizat și dezvoltat în ritm rapid, tinzînd să satisfacă cerințele multiple ale populației, care cresc în raport cu creșterea nivelului de viață.

De asemenea, au fost create noi spații plantate, noi parcuri, s-au construit stadioane și săli de sport (Parcul « 23 August », cu un stadion de 80 000—100 000 locuri, cu teatru în aer liber, cu patinoar artificial și alte dotări sportive; Parcul Herăstrău; stadionul și ansamblul sportiv « Dinamo »; sala de sporturi și piscina de la Floreasca etc.).

SCHIȚA DE SISTEMATIZARE

Din dispoziția conducerii de partid și de stat au fost întocmite lucrările unui proiect pentru Schița planului general de sistematizare a orașului București.

Lucrările au fost elaborate de un larg colectiv, care a cuprins — în afara arhitecților și inginerilor din Institutul Proiect-București — o serie întreagă de cadre de specialitate aparținînd ministerelor și institutelor de stat care sînt direct sau indirect interesate în problemele de sistematizare a Capitalei. Pe parcursul proiectării, colectivul de elaborare a primit sprijinul direct

Calea Victoriei

- 1 — Ansamblul calea Griviței-bd. 1 Mai — București
 2 — Ansamblul de locuințe din Piața Gării de Nord
 3 — Schema schiței de sistematizare a orașului București

I
 2 | 3

al conducerii și al activului de specialiști din C.S.P. și C.S.C.A.S. De asemenea, Comitetul Orășenesc de Partid și Comitetul executiv al Sfatului Popular al Capitalei au sprijinit efectiv și eficient lucrările de elaborare ale acestui proiect al schiței.

Lucrarea a fost elaborată într-un an și nouă luni și cu avizele C.S.C.A.S. și C.S.P. va fi înaintată spre aprobare conducerii de partid și de stat.

Înainte de a intra în procesul de avizare, lucrarea a fost expusă și analizată împreună cu uniunile de creație, cu activiști din aparatul de partid, sindical și de stat, cu colective de oameni ai muncii din Capitală. Lucrarea a fost dezbătută într-o sesiune lărgită a S.P.C. care și-a însușit-o.

Proiectul schiței planului general de sistematizare a Capitalei oglindește perspectivele de dezvoltare cuprinse în Directivele Congresului al III-lea al P.M.R., precum și preocuparea permanentă a partidului nostru pentru dezvoltarea gândirii științifice și creatoare în arhitectură și urbanism, ca și în toate celelalte domenii de activitate.

PRINCIPII ALE DEZVOLTĂRII URBANISTICE A CAPILEI

— Realizarea unui teritoriu încheșat, dezvoltat în cadrul unităților structurale, cu mari ansambluri de locuințe și dotări.

— Centre de interes aferente unităților structurale, în care pe lângă dotările specifice sînt rezervate teritorii pentru dezvoltarea unor alte dotări necunoscute încă și care vor apărea cu siguranță în viitor.

— Crearea unei vieți proprii în cadrul ansamblurilor de locuințe, prin satisfacerea integrală a cerințelor unei existențe complexe și a unui confort sporit, corespunzător structurii orașelor societății noastre socialiste.

— Locuri de muncă la distanțe convenabile față de zonele de locuințe ce se dezvoltă.

— Cooperare între întreprinderi și industrii.

— Spații plantate, locuri de recreație și odihnă, oglinzi de apă ca și dotări specifice vor fi realizate și armonios dispuse pe întregul teritoriu al Capitalei.

— Instituții de învățămînt și cultură, clădiri administrative, hoteluri, magazine universale sînt prevăzute în zone și puncte caracteristice, creîndu-se polarizări de interese, dispersate pe principiul policentricității orașului.

— Relațiile între diferite zone și funcțiuni ale orașului vor fi ușurate prin intermediul noii scheme a rețelei principale de artere a orașului; pornindu-se de la ceea ce este existent ca sistem, se va închea o rețea radial-inelară, corespunzătoare unei circulații cu un grad de motorizare superior.